

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

5

SIRA SAYISI: 301

**Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve 77
Milletvekilinin Bireysel Emeklilik Tasarruf ve
Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375
Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik
Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4058) ile Plan
ve Bütçe Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/4058 Esas Numaralı Teklifin	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Katılma Yazıları	5
- Genel Gerekçesi	7
- Madde Gerekçeleri	8
• Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu	13
• Muhalefet Şerhleri	21
• Teklif Metni	115
• Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	115

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Cemal Öztürk</i> Giresun	<i>Uğur Aydemir</i> Manisa	<i>Ali Cumhur Taşkın</i> Mersin
<i>Hüseyin Şanverdi</i> Hatay	<i>Ahmet Akay</i> Şanlıurfa	<i>Orhan Kırçalı</i> Samsun
<i>İbrahim Yurdunuseven</i> Afyonkarahisar	<i>Mustafa Arslan</i> Tokat	<i>Ahmet Berat Çonkar</i> İstanbul
<i>Selim Yağcı</i> Bilecik	<i>Yavuz Ergun</i> Niğde	<i>Zafer Işık</i> Bursa
<i>Yasin Uğur</i> Burdur	<i>Osman Aşkın Bak</i> Rize	<i>Ali Şahin</i> Gaziantep
<i>Mehmet Erdoğan</i> Gaziantep	<i>İlyas Şeker</i> Kocaeli	<i>Pakize Mutlu Aydemir</i> Balıkesir
<i>Yusuf Başer</i> Yozgat	<i>İffet Polat</i> İstanbul	<i>Murat Baybatur</i> Manisa
<i>Cemil Yaman</i> Kocaeli	<i>Mehmet Yavuz Demir</i> Muğla	<i>Osman Mesten</i> Bursa
<i>Serkan Bayram</i> İstanbul	<i>Bekir Kuvvet Erim</i> Aydın	<i>Ramazan Can</i> Kırıkkale
<i>Sabahat Özgürsoy Çelik</i> Hatay	<i>Hacı Ahmet Özdemir</i> Konya	<i>Semiha Ekinci</i> Sivas
<i>Mücahit Durmuşoğlu</i> Osmaniye	<i>Derya Bakbak</i> Gaziantep	<i>Emrullah İşler</i> Ankara
<i>Orhan Yegin</i> Ankara	<i>Hacı Osman Akgül</i> Gümüşhane	<i>Cihan Pektaş</i> Gümüşhane
<i>Şirin Ünal</i> İstanbul	<i>Bahar Ayvazoğlu</i> Trabzon	<i>Harun Karacan</i> Eskişehir
<i>Recep Uncuoğlu</i> Sakarya	<i>Selahattin Minsolmaz</i> Kırklareli	<i>Lütfiye Selva Çam</i> Ankara

<i>Şamil Ayrım</i> İstanbul	<i>Jülide İskenderoğlu</i> Çanakkale	<i>İrfan Kartal</i> Van
<i>Çiğdem Koncagül</i> Tekirdağ	<i>Ahmet Sorgun</i> Konya	<i>Tülây Kaynarca</i> İstanbul
<i>Tahir Akyürek</i> Konya	<i>Refik Özen</i> Bursa	<i>Recep Özel</i> Isparta
<i>Radiye Sezer Katurcioğlu</i> Kocaeli	<i>İsmail Bilen</i> Manisa	<i>Orhan Erdem</i> Konya
<i>İbrahim Halil Fırat</i> Adıyaman	<i>Şahin Tin</i> Denizli	<i>Fatma Betül Sayan Kaya</i> İstanbul
<i>Ahmet Çolakoğlu</i> Zonguldak	<i>Nilgün Ök</i> Denizli	<i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir
<i>Emine Zeybek</i> Kocaeli	<i>Arife Polat Düzgün</i> Ankara	<i>Sabri Öztürk</i> Giresun
<i>Fehmi Alpay Özalan</i> İzmir	<i>Ali Özkaya</i> Afyonkarahisar	<i>Recep Şeker</i> Karaman
<i>Ahmet Uzer</i> Gaziantep	<i>Meliha Akyol</i> Yalova	<i>Ravza Kavakcı Kan</i> İstanbul
<i>Ziver Özdemir</i> Batman	<i>Ahmet Salih Dal</i> Kilis	<i>Emine Sare Aydın</i> İstanbul
<i>Atilla Ödünç</i> Bursa	<i>Nevzat Ceylan</i> Ankara	<i>Semra Kaplan Kıvrıcık</i> Manisa
<i>Zehra Taşkesenlioğlu Ban</i> Erzurum	<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i> Gaziantep	<i>Oya Eronat</i> Diyarbakır

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 04.01.2022 tarihinde sunulan 2 / 4058 Esas Numaralı "Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

05.01.2022

Sena Nur Çelik

Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

05.01.2022

Ekrem Çelebi

Ağrı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

05.01.2022

Burhan Çakır

Erzincan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

04.01.2022 tarih ve 2/4058 esas numaralı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik yapılmasına dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

04.01.2022

Süleyman Karaman

Erzincan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4058 Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

05.01.2022

Abdullah Nejat Koçer

Gaziantep

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

05.01.2022

Ahmet Mücahit Arınç

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

05.01.2022

Fatih Süleyman Denizolgun
İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim

05.01.2022

Öznur Çalık
Malatya

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/4058)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu

GENEL GEREKÇE

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasına eklenen hüküm ile vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davalarda, dava konusu edilen tutarın %50'si oranında teminat alınmadan yürütmenin durdurulması kararı verilememesi temin edilmektedir. Böylece, haksız iadelerin önüne geçilebilmesi amaçlanmaktadır.

Diğer yandan, Kurumlar Vergisi Kanununda yapılan değişikliklerle üreticinin ve ihracatın desteklenmesi amaçları doğrultusunda, bu faaliyetlerden elde edilen kazançlara kurumlar vergisi oranının indirimli uygulanması ve yatırım fonlarından elde edilen kâr paylarının kurumlar tarafından iştirak kazançları istisnasına konu edilmesi sağlanmaktadır.

Ayrıca Teklif ile;

Merkez Bankaları arasında kurulan ilişkilerin işin gerektirdiği diplomatik hassasiyet ve ekonomik güven temelinde yürütülmesini temin amacıyla düzenleme yapılmaktadır.

Enerji verimliliğini artırmak, fazla tüketim yapanların fazla tüketimin maliyetine katlanması ve doğal gaz enerjisinin tasarruflu kullanılmasını teşvik etmek maksadıyla yapılan düzenleme ile

BOTAŞ'a; bölgesel ve iklimsel koşullar dikkate alınarak il veya bölge bazında kademeli doğal gaz satış fiyatı belirleme yetkisi verilmektedir.

Son dönemde ülkemizde ve dünyada hammadde temininde ve tedarik zincirlerinde meydana gelen aksaklıklar ve girdi fiyatlarında beklenmeyen artışlar nedeniyle kamu ihalelerine yönelik talep edilen fiyat artışlarının belirli bir kural bütünlüğü içinde fiyat farkı ödenmek suretiyle yerine getirilebilmesini temin etmek amacıyla 4735 sayılı Kanunda düzenleme yapılmaktadır.

Türk Lirası finansal araçlara olan talebin artırılması, finansal piyasaların daha etkin bir şekilde işlemesi, finansal piyasalarda derinliğin artırılması, ürün çeşitliliğinin teşvik edilmesi ve bu suretle finansal sektörün ve ulusal ekonominin sağlıklı gelişimine katkıda bulunulması amaçlanmaktadır.

Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda katılımcıların hak ve menfaatlerinin korunması adına %25 oranında Devlet katkısı hesaplamasına tabi olan sözleşmelere Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla Devlet katkısının %30 olarak uygulanmasına imkân sağlanmakta ve Teklif ile bireysel emeklilik sistemine ilişkin muhtelif düzenlemeler önerilmektedir.

5510 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat uyarınca gelir ve aylık ödemesi yapılanlara 1.500 TL olarak öngörülen aylık asgari ödeme tutarı 2.500 TL'ye yükseltilmektedir.

Diğer taraftan Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşme ile kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinde 1/1/2022 - 30/6/2022 tarihleri arasındaki dönem için uygulanacak olan artış oranı %5 yerine %7,5 yapılmakta ve bu oranın aynı döneme ilişkin enflasyon farkı ödemesinde de dikkate alınması sağlanmaktadır. Böylece söz konusu toplu sözleşmeye göre 2021 yılı ikinci yarısından kaynaklı enflasyon farkı dahil 1/1/2022 tarihinden geçerli olmak üzere %27,9 oranında yapılması gereken zam %30,95'e çıkarılmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile Merkez Bankaları arasında kurulan ilişkilerin için gerektirdiği diplomatik hassasiyet ve ekonomik güven temelinde yürütülmesini teminen diğer merkez bankalarının Banka nezdindeki para, alacak, mal, hak ve varlıklarının haczedilememesi amaçlanmaktadır.

Madde 2- 2577 sayılı Kanunun 27 nci maddesi uyarınca Danıştay veya idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telifisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, yürütmenin durdurulmasına karar verebilmekte olup, bu kararların esasen teminat karşılığında verilmesi gerekmektedir; durumun gereklerine göre teminat aranmayabilmektedir.

Vergi kanunları uyarınca iade talep eden mükelleflerin taleplerinin gerekli şartları taşımaması nedeniyle kabul edilmemesi veya vergi incelemesi sonucu yerine getirileceğinin bildirilmesi nedeniyle meydana gelen uyumsuzluklarda verilen yürütmeyi durdurma kararları üzerine iade yapılmakta ve yapılan incelemeler sonucunda bu iadelerin haksız yere alındığı yönünde tespit yapıldığında iade edilmiş tutarların büyük çoğunluğunun geri alımı sağlanamamaktadır.

Vergi kanunları iade hakkı doğuran konuları ayrıntılı düzenlemekte ve iade işlemlerinde aranılacak şartları belirleme noktasında Hazine ve Maliye Bakanlığına yetki vermektedir.

Örneğin, alım yaptığı mükelleflerin önemli bir kısmı hakkında sahte belge düzenleme ya da kullanma yönünden tespit bulunan bir mükellefin katma değer vergisi iade talebinin yerine getirilmesi için mevzuat gereği aranılan şartlar yerine getirilmediği takdirde iade işlemi vergi incelemesi sonucu

yapılmaktadır. Böyle bir durumda idarenin mükellefin iade talebini inceleme sonucu yerine getireceğini bildirmesi işlemi dava konusu yapılabilmektedir. Mahkemeler tarafından verilen bazı kararlarda işin esasına girilmeden yürütmenin durdurulmasına hükmedilebilmektedir.

Oysa yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesi için işlemin açıkça hukuka aykırı olması ve telafisi güç veya imkânsız zararların doğması şartlarının bir arada gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu tür uyumsuzluklarda idarenin mükellef hakkında yaptığı bir vergi tarhiyatı, ceza kesilmesi veya takip işlemi söz konusu olmayıp mükellefin idareden talep ettiği bir meblağın Hazineden çıkışı söz konusudur.

Karar uyarınca iade işlemi yapıldıktan sonra idarenin iadeyi yapmaması yönündeki işlemin konu ile ilgili düzenlenen inceleme raporları da dikkate alınarak esastan onaylanması durumunda bir başka anlatımla iade yapılmaması işleminin doğru olduğu yönünde karar verildiğinde iade edilen tutarların mükellefin mal varlığını yok etmesi vb. nedenlerle geri alımında sorun yaşanmaktadır.

Esasen tahsil edilen vergi gelirlerinden her yıl yapılan iadelerin büyüklüğü dikkate alındığında bu tür ret işlemlerinin sınırlı olduğu, büyük risk barındıran mükelleflerin taleplerinin reddedildiği göz önüne alındığında sınırlı sayıdaki işlem nedeniyle Hazine kaybının önlenmesi gereği ortaya çıkmaktadır.

Önerilen düzenlemede 2577 sayılı Kanununun 27 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasına eklenen hüküm ile vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davalarda, dava konusu edilen tutarın %50'si oranında teminat alınmadan yürütmenin durdurulması kararı verilememesi temin edilmektedir. Böylece, haksız iadelerin önüne geçilebilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 3- 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Hazine Müsteşarlığı mülga olup Hazine ve Maliye Bakanlığı kurulmuş, 47 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile de Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesindeki Sigortacılık Genel Müdürlüğü ve Sigorta Denetleme Kurulu mülga edilerek Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu kurulmuştur. İlgili mevzuatta her ne kadar genel atf maddeleri yer alıyor olsa da bazı işlerin mahiyeti gereği söz konusu atf maddeleri her zaman yeterli gelememektedir. Bu sebeple, 4632 sayılı Kanuna eklenen Hazine ve Maliye Bakanlığı, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurulu tanımları ile açık ve net şekilde görev ve yetki ayrımı yapılarak mevzuattaki tereddüdün giderilmesi ve mevzuatta birlik sağlamak adına "Kurul" tanımının "Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurulu" nu ifade edecek şekilde değiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 4- Madde ile konut alımı, evlilik, eğitim ve benzeri özellik arz eden durumlarda ihtiyaç duyulabilecek tasarrufların bireysel emeklilik sistemi çatısı altında biriktirilerek kullanılabilmesine imkân verilmesi amaçlanmaktadır.

Bu itibarla, BES'te belirli bir süre bulunmuş katılımcılara kısmen ödeme alma imkânı sağlanmaktadır.

Ayrıca, kısmen ödeme alan katılımcıların, kısmen ödeme alınmasını müteakip belirli bir süre için sistemden ayrılmasının önlenmesi ve bu sayede katılımcıların sistemde tutundurulmasının sağlanması da amaçlanmaktadır. Yukarıda belirtilen amaçlar çerçevesinde, söz konusu uygulamaya ilişkin tüm koşullar ile esas ve usuller Kurum tarafından belirlenecektir.

Madde 5- 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu çerçevesinde, katılımcının talebi halinde bireysel emeklilik sistemindeki sözleşmelerin temlik edilmesi imkânı bulunmaktadır. Bununla birlikte, halihazırda konuyla ilgili bir uygulama standardı yoktur. Bu çerçevede, ilgili uygulama standartlarının ortaya konulmasını teminen Kuruma yetki tanınmaktadır.

Madde 6- Halihazırda yüzde yirmibeş olarak belirlenmiş olan Devlet katkısı oranının yüzde otuzla yükseltilmesi suretiyle vatandaşlarımızın Türk Lirası kullanımı ile daha fazla tasarruf yapmasının sağlanması hedeflenmektedir.

Ayrıca 47 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde yapılan düzenlemeler dikkate alınarak 4632 sayılı Kanunda geçen “Müsteşarlık, Bakanlık” ibareleri “Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu” olarak değiştirilmiştir. Ancak, Devlet katkısı ödemeleri mahiyeti nedeniyle Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinden yapılmaya devam etmektedir. Bu nedenle, söz konusu ödeme işleminin Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yapılmaya devam etmesini teminen bahse konu ödemelere ilişkin ilgili ibarelerin Bakanlık olarak değiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Devlet katkısının üst sınırı sebebiyle toptan bireysel emeklilik sistemine ödeme yapmak yerine, yapacağı ödemeleri yıllara bölerek sisteme yatıran katılımcıların, peşin halde toplu katkı payı ödemesini teşvik etmek ve bu tutar için alınabilecek devlet katkısı tutarını ise yıllara sari şekilde hesaplamının sisteme girişi motive etmesi beklenmektedir.

Madde 7- Madde ile talepleri halinde 45 yaş üstü katılımcıların da otomatik katılım sistemine dahil edilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 8- 4632 sayılı Kanunun “Tanımlar” başlıklı maddesinde yapılan düzenlemeye uyum ve Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun kurulması nedeniyle ortaya çıkan ihtiyacı karşılamak amacıyla Müsteşarlık, Kurum ve Kurul ibarelerine yapılan atıflarda değişiklik yapılmaktadır.

Madde 9- Bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı paylarına yönelik yapılan düzenlemenin halihazırda sistemde yer alan katılımcılara da uygulanmasına imkân sağlanmaktadır.

Madde 10- Maddeyle, enerji verimliliğini artırmak amacıyla aynı abone grubunda yer alsın bile maliyet bazlı tarife metodunun yanında doğal gaz enerjisinin tasarruflu kullanılmasını teşvik edici, benzer abone gruplarında fazla tüketim yapanların fazla tüketimin maliyetine katlanması amaçlanmaktadır. Bu düzenleme ile maliyetler için bir çalışma yapılması, gerekli olan abone grubu için il bazında iklim şartları ve tüketim miktarına uygun olacak bir kademe belirlenmesi ve oluşan tüketimin artışından kaynaklanan ilave maliyetlerin bu kademe üstünde tüketim yapan abonelere yansıtılması amaçlanmaktadır.

Madde 11- Son dönemde ülkemizde ve dünyada hammadde temininde ve tedarik zincirlerinde aksaklıklar ve girdi fiyatlarında beklenmeyen artışlar meydana gelmiştir. Bu çerçevede, 1/12/2021 tarihinden önce 4734 sayılı Kanuna göre ihalesi yapılan ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla devam eden veya bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce fesih veya tasfiye edilmeksizin kabulü/geçici kabulü yapılan mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin Türk Lirası üzerinden yapılan sözleşmelerde, 1/7/2021 ile 31/12/2021 tarihleri arasında (bu tarihler dâhil) gerçekleştirilen kısımlar için, ihale dokümanında fiyat farkı verilmesine ilişkin hüküm bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, 1/7/2021 ile 30/11/2021 tarihleri arasında (bu tarihler dâhil) ihalesi yapılan işlerde ihale tarihinin (son teklif verme tarihi) içinde bulunduğu aya ait endeks, 1/7/2021 tarihinden önce ihale edilen işlerde ise 2021 yılı Haziran ayına ait endeks temel endeks olarak kabul edilerek ve sözleşme fiyatları esas alınarak yüklenicinin başvurusu üzerine sözleşmesine göre hesaplanan fiyat farkına ilave olarak idarece ek fiyat farkı verilebilmesi öngörülmektedir. Ayrıca bu sözleşmelerin yüklenicinin başvurusu ve idarenin onayı ile devredilebilmesi imkânı getirilerek uygulanacak kurallar belirlenmektedir.

Alım türleri, konuları, ürün ve girdiler, işin niteliği, sözleşmesine göre fiyat farkı verilip verilmediği veya uygulanan fiyat farkı formülü gibi kriterlere göre farklı ek fiyat farkı hesaplama yöntemleri

belirlenmesine ve sözleşmelerin devrine ilişkin esas ve usullerin tespiti konusunda Cumhurbaşkanına yetki verilmektedir.

4734 sayılı Kanununun 3 üncü maddesi ve diğer maddelerinde yer alan istisnalar ile diğer kanunlarla 4734 sayılı Kanundan istisna edilen mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinden Türk Lirası üzerinden yapılan sözleşmeler için idareler tarafından bu maddeye uygun olmak kaydıyla ilgili mevzuatında ek fiyat farkı verilmesine ve/veya bu sözleşmelerin devredilmesine yönelik düzenleme yapılmasına imkân tanınmaktadır.

Madde 12- Ülkemizde tasarruf kompozisyonunun makroekonomik politikalarla uyumlu olması için Türk Lirası finansal araçların özendirilmesi önem arz etmektedir. Yapılan düzenleme ile Türk Lirası araçlara olan talebin artırılması, finansal piyasaların daha etkin bir şekilde işlemesi, finansal piyasalarda derinliğin artırılması, ürün çeşitliliğinin teşvik edilmesi ve bu suretle finansal sektörün ve ulusal ekonominin sağlıklı gelişimine katkıda bulunulması amaçlanmaktadır.

Ayrıca, finansal istikrara katkı sağlamak ve gerçek kişilerin mevduat ve katılma hesaplarının getirilerini kur artışlarına karşı desteklemek amacıyla madde kapsamında Hazine kaynağının hangi tarihler arasında açılacak hesaplara hangi yöntemlerle aktarılacağına ilişkin Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilendirilmektedir.

Hazine kaynağının aktarılması kapsamında ödenecek destek tutarını ve hesaplama yöntemini, destekten yararlanacak gerçek kişi kapsamını, hesap türlerini, vadeleri, limitleri, hesapların vadeden önce kapatılması durumunda yapılabilecek kesintiler ile bu kesintilerin Hazine ve Maliye Bakanlığına aktarılmasını, madde kapsamında destek olarak aktarılacak kaynağın kullanılabilmesi ile uygulamaya ve denetime ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanlığı tarafından belirleneceği hüküm altına alınmaktadır.

Maddenin birinci fıkrasında yer alan nihai hesap açma tarihini öne çekmeye veya tarihin uzatılmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı yetkilendirilmektedir.

Madde uygulanması kapsamında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası veya bankalardan veri ve bilgi talebine yönelik Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilendirilmektedir.

Madde kapsamında verilecek desteğin haksız ödenmesi durumunda izlenecek usule yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 13- 5510 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat uyarınca gelir ve aylık ödemesi yapılanlara 1.500 TL olarak öngörülen aylık asgari ödeme tutarının 2.500 TL'ye yükseltilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 14- Maddenin mevcut halinde tam mükellefiyete tabi girişim sermayesi yatırım fonlarının katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr paylarına kurumlar vergisi istisnası uygulanmaktadır. Bu istisna diğer fon ve ortaklıklarını kapsamamaktadır. Yapılan düzenlemeyle girişim sermayesi dışındaki diğer yatırım fonlarından elde edilen kâr paylarına da istisnanın uygulanması sağlanmaktadır. Girişim sermayesi dışındaki diğer yatırım ortaklıklarından elde edilen kâr paylarına ise istisna uygulanmayacaktır. Ayrıca söz konusu istisna, portföyünde yabancı para birimi cinsinden varlık ve altın ile diğer kıymetli madenler ve bunlara dayalı sermaye piyasası araçları bulunan yatırım fonlarından elde edilen iştirak kazançlarına uygulanmayacaktır.

Madde 15- Geçici düzenlemeyle 2022 yılı için %23 oranı uygulanmakla birlikte Kurumlar Vergisi Kanununa göre kurumlar vergisi oranı %20 dir. Ayrıca anılan Kanununun 32 nci maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarında kurumlar vergisi oranının borsaya açılma ve KOBİ birleşmeleri gibi hallerde de indirimli uygulanacağına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Yapılan düzenlemeyle

sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim faaliyetiyle iştigel eden ve ihracat yapan kurumların söz konusu faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarına kurumlar vergisi oranının geçerli olan kurumlar vergisi oranına göre bir puan indirimli uygulanması sağlanmaktadır. Böylece %20 oranına göre bu mükelleflerin söz konusu kazançlarına oran %19 olarak uygulanacaktır.

Madde 16- Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşme ile kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinde 1/1/2022 - 30/6/2022 tarihleri arasındaki dönem için uygulanacak olan artış oranı %5 yerine %7,5 yapılmakta ve bu oranın aynı döneme ilişkin enflasyon farkı ödemesinde de dikkate alınması sağlanmaktadır. Böylece söz konusu toplu sözleşmeye göre 2021 yılı ikinci yarısından kaynaklı enflasyon farkı dahil 1/1/2022 tarihinden geçerli olmak üzere %27,9 oranında yapılması gereken zammın %30,95'e çıkarılması amaçlanmaktadır.

Madde 17- Yürürlük maddesidir.

Madde 18- Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

10/01/2022

Esas No: 2/4058

Karar No: 5

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4058 esas numaralı, “*Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*” Komisyonumuzun 07/01/2022 tarihinde yaptığı 27 nci birleşiminde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. GİRİŞ

Giresun Milletvekili Cemal ÖZTÜRK ve 77 Milletvekili tarafından 04/01/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/4058 esas numaralı '*Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*' Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Adalet Komisyonu ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 07/01/2022 tarihinde yaptığı 27 nci birleşiminde 2/4058 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahibi Giresun Milletvekili Cemal ÖZTÜRK ile Hazine ve Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Sayıştay Başkanlığı, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Kamu İhale Kurumu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Sosyal Güvenlik Kurumu, Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. (BOTAS), Memur Sendikaları Konfederasyonu (MEMUR-SEN), Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK), Emeklilik Gözetim Merkezi, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB), Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK), Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Müstakil Sanayici ve İş İnsanları Derneği (MÜSİAD), Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD), Türkiye İnşaat Sanayicileri İşveren Sendikası (İNTES), Türkiye Müteahhitler Birliği ve Türkiye Emekliler Derneği (TÜED) temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

2. 2/4058 ESAS NUMARALI KANUN TEKLİFİNDE ÖNGÖRÜLEN DÜZENLEMELER

2/4058 esas numaralı Teklifin gerekçesi ve metni incelendiğinde, Teklifte;

- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki yabancı ülke merkez bankalarına ait para, alacak, mal, hak ve varlıkların haczedilememesine ve üzerlerine ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz konulamamasına,

- Vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davalarda, haksız iadelerin önüne geçilebilmesi amacıyla dava konusu edilen tutarın %50'si oranında teminat alınmadan yürütmenin durdurulması kararının verilememesine,

- 47 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesindeki Sigortacılık Genel Müdürlüğü ve Sigorta Denetleme Kurulunun ilga edilerek yerine Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun ihdas edilmiş olması nedeniyle 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda geçen tanımların güncellenmesine,

- Konut alımı, evlilik, eğitim ve benzeri özellik arz eden durumlarda ihtiyaç duyulabilecek tasarrufların bireysel emeklilik sistemi çatısı altında biriktirilerek kullanılabilmesine, bu itibarla, bireysel emeklilik sisteminde belirli bir süre bulunmuş katılımcılara kısmen ödeme alma imkânı sağlanmasına ve kısmen ödeme alan katılımcıların, kısmen ödeme alınmasını müteakip belirli bir süre için sistemden ayrılmasının önlenmesi ve bu sayede katılımcıların sistemde tutundurulmasının sağlanmasına,

- 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununa göre, katılımcının talebi halinde bireysel emeklilik sistemindeki sözleşmelerin temlik edilebilmesi mümkünken uygulamada farklı durumların söz konusu olabilmesi nedeniyle konuyla ilgili bir uygulama standardının oluşturulmasına yönelik olarak Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumuna yetki verilmesine,

- Halihazırda bireysel emeklilik sisteminde %25 olarak belirlenmiş olan Devlet katkısı oranının %30'a yükseltilmesine,

- 45 yaş üstü çalışanların da talep etmeleri halinde otomatik olarak bir emeklilik planına dâhil edilmesine,

- 4632 sayılı Kanunun "Tanımlar" başlıklı maddesinde yapılan düzenleme çerçevesinde Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun kurulması sonucu ortaya çıkan yeni duruma uyum mahiyetinde; Müsteşarlık, Kurum ve Kurul ibarelerine yönelik atflarda gerekli değişikliklerin yapılmasına,

- Bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı paylarına yönelik yapılan düzenlemenin, mevcut durumda sistemde yer alan katılımcılara da düzenlemenin yürürlüğe gireceği tarihten sonraki devlet katkısı için uygulanmasına,

- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının görüşü alınmak kaydıyla, BOTAŞ tarafından bölgesel ve iklimsel koşullar dikkate alınarak il veya bölge bazında kademeli doğal gaz satış fiyatı uygulanabilmesine,

- Ülkemizde ve dünyada hammadde temininde ve tedarik zincirinde yaşanan aksaklıklar ve girdi fiyatlarındaki beklenmeyen artışlar nedeniyle 1/12/2021 tarihinden önce 4734 sayılı Kanuna göre ihalesi yapılan ve Teklifin ilgili maddesinin yürürlüğe gireceği tarih itibarıyla devam eden veya düzenlemenin yürürlüğe gireceği tarihten önce fesih veya tasfiye edilmeksizin kabulü/geçici kabulü yapılan mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin Türk lirası üzerinden yapılan sözleşmelerde, yüklenicinin başvurusu üzerine sözleşmesine göre hesaplanan fiyat farkına ilave olarak idarece ek fiyat farkı verilebilmesine ve ayrıca bu sözleşmelerin yüklenicinin başvurusu ve idarenin onayı ile devredilebilmesine,

- Finansal sektörün ve ulusal ekonominin sağlıklı gelişimine katkıda bulunulması, finansal istikrara katkı sağlanması ve gerçek kişilerin mevduat ve katılma hesaplarının getirilerinin kur artışlarına karşı desteklenmesi amacıyla bankalar nezdinde 21/12/2021 ve 31/12/2022 tarihleri arasında açılan vadeli mevduat ve katılma hesaplarına aktarılmak üzere Hazine kaynağının kullanılmasının sağlanması ile uygulamaya ve denetime ilişkin usul ve esasların belirlenmesine yönelik Cumhurbaşkanının yetkili kılınmasına,

- Malullük ve yaşlılık sigortasından ödenen aylıklar ve aylıklar ile yapılan ödemeler toplamının aylık asgari tutarının ek ödeme dâhil 1.500 Türk lirasından 2.500 Türk lirasına yükseltilmesine,

- Girişim sermayesi dışındaki diğer yatırım fonlarından elde edilen kâr paylarının kurumlar vergisinden istisna kapsamına dâhil edilmesine; portföyünde yabancı para birimi cinsinden varlık ve altın ile diğer kıymetli madenler ve bunlara dayalı sermaye piyasası araçları bulunan yatırım fonlarından elde edilen kazançların bu istisna kapsamının dışında bırakılmasına,

- Sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim faaliyetiyle iştigal eden ve ihracat yapan kurumların söz konusu faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarına kurumlar vergisi oranının yüzde 20 yerine yüzde 19 olarak uygulanmasına,

- Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşme ile kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinde 1 Ocak 2022-30 Haziran 2022 tarihlerindeki dönem için uygulanacak olan artış oranının yüzde 5'ten yüzde 7,5'e yükseltilmesine,

yönelik düzenlemelerin yer aldığı görülmektedir.

3. KOMİSYONDA KANUN TEKLİFİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Kanun Teklifi üzerinde yapılan görüşmelerde milletvekilleri tarafından;

- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına (TCMB) yönelik yapılan düzenlemeyle kamuoyunda ve uluslararası çevrelerde TCMB nezdinde bulunan varlıklara sanki bir haciz ve ihtiyati tedbir konulması ihtimalinin söz konusu olduğu ve buna karşı tedbir alınarak diğer ülkelere yasal bir güvence sunulmasına gerek duyulduğu şeklinde bir algının oluşabileceği, bu durumun Türkiye'nin özellikle uluslararası düzeyde hem siyasi hem de ekonomik itibarına zarar verebileceği, düzenlemenin amacının ve içeriğinin tam olarak açıklanması gerektiği, bu uygulamanın ülkeler arası mütekabiliyet, ülkemizin kredibilitesi, iç hukuk mevzuatı ve ekonomik göstergeleri açısından yeniden değerlendirilmesinin yerinde olacağı,

- İadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davalarda, teminat miktarının dava konusu edilen tutarın %50'si gibi bir oranda belirlenmesinin mükelleflere ilave bir yük getireceği, uygulamanın mükelleflerin yasal haklarını kullanmalarını zorlaştıracağı, haksız kazancın engellenmesi niyetiyle yapılmak istenen bu düzenlemenin davasında haklı olan mükellefleri de olumsuz etkileyebileceği, daha işlevsel ve uygulamada karşılaşılan sorunların doğrudan çözümü için mükellefleri de mağdur etmeyecek şekilde daha farklı bir düzenleme önerisinin ele alınması gerektiği,

- Bireysel emeklilik sistemine (BES) çalışanların katılımı için birçok defa kanuni düzenlemenin yapıldığı ancak sistemin henüz tam olarak arzu edilen seviyeye ulaşmadığı, bu nedenle mevzuatta değişiklikler yapılmaya devam edildiği, sistemin etkinliğinin sağlanması ve vatandaşlar tarafından benimsenmesinin önündeki engellerin ortaya konulmasına yönelik nedenlerinin detaylı olarak araştırılarak yeni çözüm yollarının bulunması gerektiği,

- BES uygulamasının tasarruf oranının artırılması anlamında önemli bir etkiye sahip olduğu, ancak söz konusu sisteme düşük gelirli vatandaşların tasarruf yapabilecek yeterli ekonomik gücü olmadığından katılmadığı, öngörülen düzenlemeyle artırılan devlet katkısı miktarından daha çok maddi imkânı olan orta ve yüksek gelirli vatandaşların yararlanacak olması nedeniyle toplumdaki refah ve gelir farkının uygulama sonucunda artabileceğinin değerlendirildiği,

- BOTAS'ın bölgesel ve iklimsel koşullarının da dikkate alınarak il veya bölge bazında kademeli doğal gaz satış fiyatı uygulayabilmesine ilişkin düzenlemenin yerinde bir düzenleme olduğu, düzenlemenin kış aylarının zor koşullarda geçen merkezlerin diğer yerlerle arasında adalet sağlanması noktasında faydalı olacağı, ancak BOTAS'a verilen yetki düzenlemesinin genel ifadelerden oluştuğu, yetki çerçevesinin net olarak çizilerek uygulamada muğlak hususların bırakılmamasının yerinde olacağı,

- Döviz kurunda yaşanan artışlar sonucunda ekonomide oluşan durum ile hammadde temini ve tedarik zincirlerinde yaşanan aksaklıklar nedeniyle kamunun mal ve hizmet alımları ile yapım işleri kapsamındaki sözleşmeleri için fiyat farkı uygulaması getirilmesinin yerinde olduğu, ancak düzenlemenin sınırları ve detaylarının daha belirgin hale getirilmesine ihtiyaç duyulduğu,

- Kur korumalı mevduat hesabı uygulamasının kısa vadede kurun düşürülmesinde önemli bir etkiye sahip olduğu, ancak kur ve faizde istikrarın ekonomide güven ve öngörülebilirliğin sağlanarak tesis edilebileceği, muhtemel kur dalgalanmaları sonrası hesap sahiplerine aktarılması öngörülen kaynağın esasında vatandaşın vergilerinden karşılanacağı, bu durumun gelir dağılımında adaletle zarar vereceği, diğer taraftan kur korumalı mevduat hesabı uygulamasının ilk etapta yasal altyapı olmadan hayata geçirildiği, getirilen düzenlemeyle uygulamanın yasal bir çerçeveye kavuşacağı, uygulama sonrası düzenleme yapılmasının hukuk devleti ilkesini zedelediği,

- Özellikle 2021 yılında yaşanan kurdaki artışın ihracatçıların iş kapasitesini ve gelirlerini artırdığı, yapılması öngörülen düzenlemeyle ihracatçılara sağlanan 1 puanlık kurumlar vergisi indiriminin ihracatı daha da teşvik ederken diğer taraftan bu durumun iç piyasaya yönelik üretim yapılmaması sonucunu doğurduğu, üretimin ihracata kayması nedeniyle pek çok üründe fiyat artışlarının görüldüğü ve ürüne erişimde çeşitli sorunların yaşandığı, bu nedenle iç piyasaya üretim yapılmasına yönelik farklı kolaylık ve teşvikler sağlanmasının yerinde olacağı,

- Emekli aylıklarında yapılan iyileştirmenin olumlu karşılandığı, ancak geçen yıldan bu yana özellikle döviz kurunda ve enflasyondaki ciddi artışların alım gücünü önemli ölçüde düşürdüğü, alt sınırı 2.500 Türk lirası olarak düzenlenen emekli aylıklarının Türkiye şartlarında yeterli olmadığı, bu aylıkların en az asgari ücret seviyesine çıkarılması gerektiği,

- Kamu görevlilerinin aylıklarına yönelik Toplu Sözleşmenin 2022 yılının birinci altı aylık dönemi için belirlenmiş olan ortalama ücret toplamı üst sınırının 2,5 puan artırılarak %7,5 oranına yükseltilmesinin yerinde olduğu ancak çalışanların ve emeklilerin gelirlerinin son yirmi yılda ülkedeki büyümeden yeterince pay alamadığı ve bu yönüyle yetersiz görüldüğü,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Teklifin ilk imza sahibi Giresun Milletvekili Cemal ÖZTÜRK ve ilgili kamu idarelerinin temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda;

- Merkez Bankası nezdinde bulunan diğer ülke merkez bankalarına ait para, alacak, mal, hak ve varlıklarının haczedilememesine ilişkin düzenlemenin merkez bankaları arasında kurulan ilişkilerin işin gerektirdiği diplomatik hassasiyet ve ekonomik güven temelinde yürütülmesini temin amacıyla yapıldığı, ABD, Avusturya, Kanada ve İngiltere gibi ülkelerde de bu uygulamanın bulunduğu ve TCMB'ye gelen hesap açma talepleri sonucunda bu teminat düzenlemesinin hayata geçirilmesinin amaçlandığı, söz konusu taleplerin TCMB'nin teknolojik altyapısı güçlü, ödemeler ve bankacılık alanlarında gelişmiş ve tecrübesi yüksek bir merkez bankası olması özelliğinden kaynaklandığı, düzenlemeyle böyle bir güvence verilmesinin Türkiye'nin finans merkezi olma yolunda diğer ülkelerin güvendiği bir ekonomi olma özelliğini öne çıkaracağı,

- Vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davalarda, dava konusu edilen tutarın %50'si oranında teminat alınmadan yürütmenin durdurulması kararı verilememesinin temin edileceği, böylece haksız iadelerin önüne geçilmesinin amaçlandığı, düzenlemenin esasen yüksek riskli mükellefleri kapsadığı, bu nedenle mükelleflerin genelinde bir hak kaybına neden olacak durumun söz konusu olmadığı, 2021 yılında 91.890 mükellefin 152 milyar Türk lirası tutarında iade talep ettiği ve bunun sadece 3,9 milyar Türk liralık kısmının reddedildiği, öte yandan, benzer düzenlemelerin Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, İcra ve İflas Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve İdari Yargılama Usulü Kanununda davalarla ilgili teminat müesseselerinde de yer aldığı,

- BES'e ilişkin yapılan düzenlemelerin temelde sisteme girişi teşvik etmek ve özendirmek amacıyla yapıldığı, düzenlemenin konut alımı, evlilik, eğitim ve benzeri özellik arz eden durumlarda ihtiyaç duyulabilecek tasarrufların bireysel emeklilik sistemi çatısı altında biriktirilerek kullanılabilmesine imkân verileceği, kısmen ödeme alınmasını müteakip belirli bir süre için sistemden ayrılmasının önlenmesi ve bu sayede katılımcıların sistemde tutundurulmasının amaçlandığı,

- BES'te sadece yüksek gelirli vatandaşların değil düşük ve orta gelirli vatandaşların da yer aldığı ve mevcut durumda sistemde yaklaşık 13,2 milyon katılımcının bulunduğu, sistemde 2021 yılı Aralık ayı itibarıyla Devlet katkısı dahil 250 milyar Türk lirasını bulan bir fonun oluştuğu, bunların sistemin vatandaşlar tarafından benimsendiğine ilişkin önemli bir gösterge olduğu, BES'te mevcut durumda %25 olan Devlet katkısının %30'a yükseltilmesinin tasarruf alışkanlığının tabana yayılması ve Türk

lirası ile daha fazla tasarruf yapılmasını mümkün kılacağı, ayrıca BES'e ödenen katkı paylarına yönelik yapılan düzenlemenin halihazırda sistemde yer alan katılımcılara da düzenlemenin yürürlük tarihinden itibaren uygulanmasına imkân sağlanacağı,

- BOTAŞ'ın bölgesel ve iklimsel koşulları da dikkate alarak kademeli doğal gaz satış fiyatı uygulayabilmesine ilişkin düzenlemenin temel amacının karbon salınımını azaltarak ve enerji verimliliğini artırarak küresel iklim değişikliğinin şiddetinin azaltılmasına katkı sağlamak olduğu, doğal gaz enerjisinin tasarruflu kullanılmasını teşvik edici, düzenlemenin bir yönüyle de düşük gelirli hane halkına destek sağlayacağı, diğer yandan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından da düşük gelir gruplarındaki vatandaşlara yönelik doğal gaz desteği çalışmasının yürütüldüğü,

- Son yıllarda ülkemizde ve dünyada hammadde temininde ve tedarik zincirlerinde aksaklıklar ile girdi fiyatlarında önemli ve öngörülemez artışların meydana geldiği, bu nedenle kamunun mal ve hizmet alımları ile yapım işleri kapsamındaki sözleşmeleri için fiyat farkı uygulaması getirilmesinin gerek idare gerekse firmalar için faydalı olacağı, 1/12/2021 tarihinden önce 4734 sayılı Kanuna göre ihalesi yapılan ve düzenlemenin yürürlüğe gireceği tarih itibarıyla devam eden veya yürürlüğe gireceği tarihten önce fesih veya tasfiye edilmeksizin kabulü yapılan mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin Türk lirası üzerinden yapılan sözleşmelerin düzenleme kapsamına gireceği, ayrıca düzenleme ile bu sözleşmelerin yüklenicinin başvurusu ve idarenin onayı ile devredilebilmesine imkân sağlandığı,

- Mevduat hesaplarının döviz kuru karşısında desteklenmesine yönelik uygulamayı öngören düzenleme ile Türk lirası cinsinden finansal araçlara olan talebin artırılması, finansal piyasaların daha etkin bir şekilde işlemesi, ürün çeşitliliğinin teşvik edilmesi ve bu suretle finansal sektörün ve ulusal ekonominin sağlıklı gelişimine katkıda bulunulmasının amaçlandığı,

- Emekli aylıklarının alt sınırının 2.500 Türk lirası olmasına yönelik düzenlemeyle emekli maaşları alt sınırında % 67 oranında önemli bir iyileştirme yapılacağı, yapılan bu artıştan yaklaşık 1 milyon 265 bin emeklinin faydalanacağı ve uygulamanın yaklaşık maliyetinin 3,5 milyar Türk lirası olduğu,

- Kurumlar vergisi indirimine yönelik düzenleme kapsamına sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim faaliyetiyle iştigal eden kurumların da dâhil olması nedeniyle düzenlemenin sadece ihracatı değil iç piyasaya üretim yapanları da 1 puanlık kurumlar vergisi indiriminden faydalanabilmeleri nedeniyle teşvik ettiği,

- Kamu görevlilerine yönelik olarak 6. Dönem Toplu Sözleşmede belirlenen aylık ve ücret artış oranına ilaveten 2,5 puanlık iyileştirme yapılmasıyla 2021 yılının ikinci yarısında ortaya çıkan enflasyon farkı da dâhil, Ocak 2022 döneminden itibaren yapılacak zam oranının yüzde 30,95'e yükseleceği, uygulamadan yaklaşık 5 milyon 88 bin kişinin faydalanacağı ve kapsama işçi hariç kamu görevlilerinin tamamıyla memur emeklilerin de girdiği, ayrıca, memur aylık katsayısına bağlı olarak hane halkına yapılan bazı sosyal yardımlarda da aynı oranda artış olacağı,

ifade edilmiştir.

4. KOMİSYONUN MADDELER HAKKINDA KARARI

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından Teklifin maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Teklif metni aşağıdaki değişiklikler yapılmak suretiyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Madde 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 7

Teklifin çerçeve 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 7 nci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 8

Teklifin çerçeve 8 inci maddesi; maddede yapılan atıflarda tam uyumun sağlanmasını ve uygulamada herhangi bir tereddüte sebep olunmamasını teminen “4632 sayılı Kanunun, bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilen maddeleri dışında kalan diğer maddelerinde” ibaresinin “ 4632 sayılı Kanunun, bu maddeyi ihdas eden Kanunla yapılan değişiklikleri saklı kalmak kaydıyla, anılan Kanunda” şeklinde redaksiyon uygulanmak suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 9, 10 ve 11

Teklifin çerçeve 9, 10 ve 11 inci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 12

Teklifin çerçeve 12 nci maddesi; özel tertip Devlet iç borçlanma senedi ihraçlarının ödemelerde operasyonel zorluklar oluşturabileceği değerlendirildiğinden, sadece nakit kaynak yoluyla yapılmasını teminen değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 13, 14, 15 ve 16

Teklifin çerçeve 13, 14, 15 ve 16 ncı maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 17 ve 18

Teklifin yürürlüğe ilişkin 17 nci ve yürütmeye ilişkin 18 inci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerinin kabul edilmesinin ardından Teklifin tümü oylanmış ve kabul edilmiştir.

Ayrıca; Komisyondan alınan yetki çerçevesinde Teklif metni; kanun dili ve tekniği, anlatıma açıklık kazandırılması ile kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda gözden geçirilmiş, bu çerçevede metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

5. ÖZEL SÖZCÜLER

İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Ağrı Milletvekili Ekrem ÇELEBİ,
 - Ankara Milletvekili Orhan YEGİN,
 - Antalya Milletvekili İbrahim AYDIN,
 - Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet ERİM,
 - Bursa Milletvekili Ahmet KILIÇ,
 - Denizli Milletvekili Nilgün ÖK,
 - Erzurum Milletvekili İbrahim AYDEMİR,
 - Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat KOÇER,
 - Giresun Milletvekili Cemal ÖZTÜRK,
 - İstanbul Milletvekili Şirin ÜNAL,
 - İzmir Milletvekili Yaşar KIRKPINAR,
 - Manisa Milletvekili Uğur AYDEMİR,
 - Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ
- özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan <i>Cevdet Yılmaz</i> Bingöl	Başkanvekili <i>İsmail Faruk Aksu</i> İstanbul	Sözcü <i>Abdullah Nejat Koçer</i> Gaziantep (Bu raporun özel sözcüsü)
Kâtip <i>Şirin Ünal</i> İstanbul (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Ekrem Çelebi</i> Ağrı (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Bülent Kuşoğlu</i> Ankara (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Durmuş Yılmaz</i> Ankara (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Orhan Yegin</i> Ankara (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Cavit Arı</i> Antalya (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Bekir Kuvvet Erim</i> Aydın (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Necdet İpekyüz</i> Batman (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>İbrahim Aydın</i> Antalya (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Nilgün Ök</i> Denizli (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Garo Paylan</i> Diyarbakır (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ahmet Kılıç</i> Bursa (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Cemal Öztürk</i> Giresun (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Mehmet Bekaroğlu</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Emine Gülizar Emecan</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Abdüllatif Şener</i> Konya (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Uğur Aydemir</i> Manisa (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Süleyman Girgin</i> Muğla (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>İsmail Güneş</i> Uşak (Bu raporun özel sözcüsü)

MUHALEFET ŞERHİ

(2/4058) esas numaralı "Bireysel Emeklilik Tasarruf Ve Yatırım Sistemi Kanunu İle Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" ne karşı olmamızın nedenleri aşağıda belirtilmiştir.

Genel değerlendirme

Söz konusu kanun teklifi üzerinde irdelemelere geçmeden Türkiye'de mevcut siyasal, sosyal ve ekonomik durum hakkında güncel bir değerlendirme yapmak gerekli bulunmaktadır.

Türkiye'de mevcut durum

Formel anlamda Anayasa'nın lağvı, güçler birliği ilkesinin yok olması söz konusudur.

Gazi/Kurucu TBMM yetkileri elinden alındığı için bir nevi halkla ilişkiler birimine dönüşmüştür.

TBMM'nin yasama fonksiyonu işlevsizleştirilmiştir. Yasa tekliflerinin hazırlanma ve sunumundaki tam bir garabet hali söz konusudur.

Tarafsız/nesnel hiçbir devlet kurumunun kalmamıştır.

Devlette kurumsal çöküş vardır. Devlet yönetiminde kolektif sorumluluk ortadan kalkmıştır. Cumhurbaşkanlığı kabinesi diye bir kavram yoktur. Cumhurbaşkanlığında sorumsuz ve yetkili kurul ve ofisler-devlette paralel örgütlenme vardır.

TBMM'nin bütçe hakkının engellenmesi söz konusudur.

Bürokraside nitelik aşınması liyakat ve kariyere önem verilmemektedir.

TCMB'nin bağımsızlığı ortadan kaldırılmıştır.

Ekonomik buhran ihtimali mevcuttur. Türkiye bugün hem devlet krizini, hem de ekonomik krizi iç içe yaşamaktadır. Parası pul olmuş bir vaziyettedir. Kur krizi yaşamaktadır. Bir nevi örtülü faiz artışı niteliğinde olan kur garantili tasarruf mevduatı uygulamasına başlanmıştır.

TÜİK tarafından ilan edilen 2021 yılı enflasyon oranı (TÜFE artışı) % 36.08, üretici enflasyonu (ÜFE artışı) 79.89 seviyesine ulaşmış bulunmaktadır.

Mayıs 2003'ten beri ilk kez yıllık enflasyon yüzde 30'u, Nisan 2001'den beri ilk kez aylık enflasyon yüzde 10'u aşmıştır.

MHP destekli Ak Parti iktidarı izlemekte olduğu ekonomik politikalarda tamamen şaşkın bir vaziyette zikzaklar çizmeye devam etmektedir.

Ak Partinin 20 yıldır izlediği ekonomik politikalar bugünkü sonucu hazırlamıştır.

20 yıldır kesintisiz olarak ülke yönetiminde bulunan iktidar tarafından izlenen kısa vadeli, vizyonsuz ve hatalı politikalarının sonucunda sürekli cari açık-döviz-faiz kıskacına sıkıştırılmış Türkiye ekonomisi bir birikim rejimi krizi yani yapısal bir kriz yaşamaktadır.

Ekonomik krizin sebepleri hem 20 yıllık iktidarın yanlışlıklarından hem de küresel gelişmelerden, ayrıca bu gelişmelerin iktidar tarafından yanlış değerlendirilip gerekli tedbirlerin zamanında alınmamasından kaynaklanmaktadır.

Ancak kriz sadece “*iktisadi*” göstergeler ile sınırlı değildir.

Türkiye aynı zamanda küresel arenada uluslararası hukuk normlarının zedelendiği; yargı–yasama–yürütme üçgeninin ciddi biçimde yara aldığı ve başta Merkez Bankası olmak üzere, birçok düzenleyici ve denetleyici kurumlarının işlevsizleştiği bir ülke olarak değerlendirilir konumdadır.

İktisadi kriz sadece “*iktisadi*” göstergelerin bozulmasıyla sınırlı kalmamış, hukuk ve yönetim krizleriyle perçinleşmiş durumdadır.

Bu krizi, küresel kapitalizmin yapısal koşullarından bağımsız olarak değerlendirmemeliyiz. Aslında bu kriz son kırk yıldır ülkeye dayatılan ve Ak Parti tarafından da kesintisiz uygulanan neoliberal politikaların sonucudur.

Bu kriz serbest piyasanın dengeli ve istikrarlı bir ekonomi yaratacağı ve her türlü devlet müdahalesinin kaynak israfına yol açacağını savlayan neoliberal iktisat dogmalarının geçersizliğini de açıkça göstermiştir.

Neoliberal popülizm, düşük faize dayanan bir birikim rejimidir. Türkiye gibi üretim yapısı ithalata, ekonomik büyümesi sermaye akımlarına bağlı olan ülkeler için faizlerin düşük tutulması, büyük ölçüde küresel konjonktürdeki gelişmelere bağlıdır. 2013 sonrası konjonktür, Türkiye’de 2002-2013 arasında uygulanan neoliberal popülizm

modelinin sürdürülmesi için gerekli olan maddi zemini yavaş yavaş ortadan kaldırmıştır.

Yapısal nedenleri olan ekonomik kriz bazen dalgalanma olarak adlandırılmış, bazen sadece birkaç finansal düzenlemeyle geçiştirilmeye çalışılmıştır. Hatta krizin çözümü konusunda çok önemli bir yol haritası oluşturması gerekirken krizin gerekçeleri arasına gezi olayları gibi siyasi ve krizle ilgisiz konulara yer verilerek hem güven kaybedilmiş hem de çözüme yönelik büyük bir fırsat heba edilmiştir.

Yurtiçi tasarruf oranlarının yetersizliği, reel kesimde yaşanan ciddi sıkıntılar, ekonominin ağırlıklı olarak düşük ve orta düşük teknoloji sektörlerin ağırlıkta olduğu bir üretim ve ihracat yapısı, imalat sanayisindeki teknoloji yoğunluğunun çok düşük olması, döviz cinsinden borçlanmış firmaların borçluluğunun döviz kurlarındaki artış nedeniyle yükselmesi, cari açık, bütçe açığı, ülkedeki üretim ve ihracat yapısının ara malı ithalatına olan yüksek oranlı bağımlılığı, dolaylı vergilere dayalı bir vergi yapısı, ekonomide yüksek kayıt dışılık oranları, işgücüne katılım oranlarının düşüklüğü, gibi yapısal problemler ile ilgili tutarlı parametre öngörülerini de kapsayan çözüm önerilerinden kaçınılmıştır.

Türk ekonomisinde dış ve iç dengeler uzunca bir süredir alarm vermektedir. Özellikle tek adam parti devleti projesini hayata geçirme kararıyla birlikte ortaya çıkan, hukuk devleti alanındaki yıpranma ülkenin yatırımcılar için cazibesini azaltmıştır. 20 yıldır uygulanan, ekonomiyi sıcak para bağımlısı haline getiren yanlış politikalar, ülkenin küresel piyasalarda yarışma gücünü azaltmış, gelir ve servet dağılımını bozmuştur. Bu sorunların üstü, değişik söylemler ön plana çıkarılıp değerlendirilerek örtülmek istenmiştir.

Aslında Türkiye ekonomisi ile ilgili sorun ekonomik olduğu kadar başkanlık hırsıyla gözü dönen ve her şeyi ikinci plana iten siyaset anlayışındadır.

Türkiye'deki ekonomik krizin kaynağına doğru teşhis konulmadan doğru tedavinin bulunması mümkün olamayacağına göre öncelikle ekonomimizin dış şoklara neden bu kadar dayanıksız olduğunun sorgulanması gerekmektedir.

Türkiye, bu iktidar tarafından özellikle 2007'den sonra uygulanan ekonomiyi sıcak parayla şişirme stratejisiyle dolarkolik hale gelmiştir. Ekonomi, dış borca batırılmış, bu da vatandaşa "büyüme" olarak sunulmuştur.

2013-2018 arası dönem de iktidar tarafından yanlış değerlendirilip alınması gerekli tedbirlerin zamanında alınmamış, yanlış politikalar da ısrarcı olunmuş, inşaat ve ranta dayalı büyüme politikasında ısrar edilmiş, biri birini izleyen seçim ve referandum kampanyaları nedeniyle kamu bankalarının kaynakları zorlanmış, Kredi Garanti Fonu müessesesi de kullanılarak yanılıcı genişleme politikaları izlenmiştir.

TL'nin yabancı para birimlerine "serbest düşüş" olarak tanımlanabilecek değer kaybı, iktidar tarafından önceleri dolar savaşı, ekonomik savaş, ekonomik darbe veya dış güçlerin oyunu gibi ifadelerle açıklanmıştır.

Önceleri rekabetçi kurun faziletlerinden bahsedilirken bilahare 2019 ve 2020 yıllarında döviz kurunu baskılayacak politikalar izlenerek Merkez Bankası, hazine ve kamu bankaları kullanılmak suretiyle 128 Milyar Dolarlık Merkez Bankası rezervi eritilmiştir. Merkez Bankası bilançosunda bulunan geçmiş dönemde biriken yedek akçeler de hazineye gelir olarak aktarılmıştır. Satılabilecek rezerv kalmayınca sistem çöktüğünden ekonomi yönetiminde 8-9 Kasım 2020 değişiklikleri yapılmış, gösterge faiz yükseltim politikasına dönüş yapılmış, ekonomide reformları eylem planı ve insan hakları eylem planı hazırlanmış, ancak bu eylem planlarında öngörülen adımların çok azı gerçekleştirilmiştir. Merkez Bankasında yapılan yönetim değişikliği ile tersine faiz politikaları izlenmeye başlanmıştır. Bugün TCMB faizleri %14 iken mevduat faizleri %22'ye, kredi faizleri %30'a, eylül başında %18,5 olan tahvil faizleri yıl sonunda %25'e yükselmiştir. Faizi ve döviz kurunu aynı anda birlikte kontrol etme politikaları iflasla sonuçlanmıştır.

Bugün ise ihracata dayalı büyümenin Türkiye'nin yeni ekonomi politikası olduğu resmi kaynaklardan deklare edilmektedir.

İktidar tarafından düşük faiz-yüksek üretim olarak formüle edilen Türkiye'nin yeni ekonomi politikalarında yüksek istihdam, yüksek ihracat, düşük cari açık ve düşük borç hedeflendiği ifade edilmektedir. Faizin sebep, enflasyonun sonuç olduğu anlayışına dayanan bu ekonomik modelde ihracat artışından gelen gelirin Türkiye'nin önemli ithalat kalemleri olan enerji, hammadde ve ara malı yatırımlarına yönlendirileceği, böylelikle bu kalemlerde ithalata bağımlılığın azalacağı öngörülmektedir.

Bu ekonomik modele göre, faiz oranları aşağı çekilerek yurt içindeki para yatırım ve üretime kanalize edilecek, ülkedeki üretim hacminin genişlemesiyle istihdam ihtiyacı artacak, buna ek olarak, yerel para biriminde yaşanan değer kaybı ile yurt içinde

Üretilen rnler daha az maliyetle üretildiği için uluslararası rekabette gc kazanacak ve bu ürünlere olan dış talep artacak, sonuç olarak, ithalat azalacak, cari denge pozitifte dönecek ve devamında ülkenin dış borcu azalacaktır.

Türkiye'nin son 20 yılına baktığımızda,

Artan özelleştirmeler ile Türkiye'nin kamusal varlıkları önceki yıllara göre azalmıştır.

Yurt dışı menşeili sıcak paraya dayalı ekonomi tasavvuruyla uzun soluklu sanayileşme ve kalkınma planları hayata geçirilememiştir.

Sıcak para giriş ve çıkışını sağlayan sermaye akımları üzerinde sıkı denetim oluşturabilecek araçların gerekli altyapısını kurulamamıştır.

Katma değereri yüksek ürünleri retilenilmek adına bilim ve teknolojiye bütçeden yeterli oranda pay ayırılmamıştır.

Gerekli insan kaynağını oluşturacak eğitim sistemi kurgulanmamıştır. Türkiye'nin bu model ile sanayileşmede, kalkınmada, refahta ve gelir dağılımının adaletinde kısa vadede gelişme yaşaması teorik açıdan oldukça zor görünmektedir.

İzlenen zikzaklı faiz politikaları neticesinde TL'nin aşırı değer kaybı ile fiili devalüasyon yaşanmaktadır. Ayrıca TL'nin aşırı değer kaybına bağlı olarak artan yoksulluk şiddeti kamuoyunda daha fazla hissedilmektedir. Bu kez örtülü faiz artışları ile Türk parasının dolara endeksenerek değerinin korunmasına çalışılmaktadır.

Ak Parti iktidarının 'Dövize Endekli Mevduat' hamlesinin tüm yükü üzerinde yeterince borç yükü olan ve bu yükü günbegün artan Hazine'ye olacaktır. Bu hamlenin, faize ve fiyatlara olumlu hiçbir etki yapmazken, aksine enflasyonun ve kurun tetiklenmesini de beraberinde getirmesi büyük bir olasılıktır..

Yukarıda özetlenen bir ortamda; Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen (2/4058) esas numaralı "Bireysel Emeklilik Tasarruf Ve Yatırım Sistemi Kanunu İle Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde birbiri ile ilişkisiz 8 ayrı kanun ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamenin birçok maddesinde değişiklik veya ekleme yapan 18 maddeden oluşan bir torba kanun teklifidir.

Söz konusu kanun teklifi güncel ekonomik problemlerin çözümüne yönelik esaslı düzenlemeler içermemektedir.

Kanun teklifinde; Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu'na ilişkin mevzuattaki bazı atıfların değiştirilmesi, bireysel emeklilik sisteminde kısmen ödeme yapılma koşullarında, katılımcıların hesaplarının borçlar kanunu çerçevesinde temliğe konu edilebilmesi, devlet katkısı oranının yüzde 25'ten yüzde 30'a çıkarılması, emeklilik sistemine istekleri halinde 45 yaş üzerindeki çalışanların da katılmalarının sağlanması gibi konularda değişiklikler, BOTAŞ'ın il/bölge bazında farklı kademede doğal gaz satış fiyatını belirleyebilmesi, Türk Lirası ile yapılan kamu ihalelerinde fiyat farkı verilmesi ve devir, kur korumalı TL mevduata ilişkin yasal alt yapısının oluşturulması, en düşük emekli maaşının 2.500 TL'ye çıkarılması, Kurumlar vergisi mükelleflerinin, yatırım fonlarından elde ettikleri gelirlerde uygulanan istisnanın kapsamının genişletilmesi, ihracatçıların Kurumlar Vergisi oranının 1 puan indirilmesi, kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinde 1/1/2022-30/6/2022 tarihleri arasındaki dönem için uygulanacak olan artış oranlarının değiştirilmesi vb.gibi birbiriyle ilgisiz ve ilintisiz konularda çok geniş bir alanı ilgilendiren düzenlemeler yer almıştır.

Söz konusu kanun teklifi; geçmiş dönemde benzerlerinde rastlanan özellikleri taşıyan, yaklaşık kırk iki aylık süre boyunca uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi (?) olarak adlandırılan sistemin de sakıncalarına ilave olarak, olağan yasa yapma sürecinin de dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığı tablosunun mahzurlarını ortaya konulmasına örnek teşkil edebilecek yeni bir mini torba kanun teklifi hüviyetinde bulunmaktadır.

Yukarıda bahsedilen konularla ilgili olarak kod yasalarda gerçekleştirilmeyen, T.B.M.M'nde ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle ve sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilen torba yasalarla getirilen hükümlerle bütüncül olmayan yasa yapma alışkanlığı ilave problemlere neden olmakta, kod yasalardaki bazı hükümlerin sık sık değişimine sebebiyet vermektedir.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi(?) ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişiklikler ve "atanmış bakan" müessesesi kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilemekte, bu durum ayrıca kanun tekliflerinin

hazırlanma ve T.B.M.M.'ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra yürürlüğe giren Anayasa'nın "Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi" başlıklı 88. maddesine göre, kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkili kılınmıştır. Ancak T.B.M.M.'nin yasama faaliyetlerinin nasıl gerçekleştirileceği konusunda yaklaşık 42 aydan beri yaşanan problemler güncelliğini korumaktadır.

Temmuz 2018 ortalarından bu yana 89 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişikliklerin, "atanmış bakan" müessesesinin kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilediği, ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.'ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olduğu gözlemlenmektedir.

"İstismarcı anayasa değişikliğinin istismarcı uygulanması", Türkiye devletini, Anayasal devlet özelliğinden uzaklaştırmış bulunmaktadır.

2018 seçimlerinden sonra geçen kırk iki aylık süreç sonunda yasama sürecinde, kanun tekliflerinin, erkler ayrılığı ilkesine aykırı olarak yürütme tarafından TBMM'de en fazla üyeye sahip bulunan parti grubu üyeleri aracılığıyla "torba yasa" biçimiyle muvazaalı bir biçimde parlamentoya sunulduğu, kanun tekliflerinin komisyonlarda ve genel kurulda görüşülmesi aşamasında tam bir belirsizlik ve kargaşa yaşandığı, kanun teklifini hazırlayıp (!) komisyona sunan milletvekili veya milletvekillerinin teklif metninin içeriğinden dahi habersiz olduğu, teklif metninde yer alan hükümlerin komisyonlara anlatım ve sunumunda çoğu kez güç duruma düştükleri, konuya ilişkin olarak bürokrasiden ve yürütmenin diğer kademelerinden kendilerine sağlıklı bir bilgi akımının sağlanmadığı müşahade edilmektedir.

Örneğin, söz konusu kanun teklifinin Plan ve Bütçe görüşmesi sırasında, özellikle teklif metninde yer alan 1. maddedeki "Merkez Bankası nezdinde bulunan yabancı ülke merkez bankalarına ait para, alacak, mal, hak ve varlıkların haczedilmemesi, üzerlerine ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz konulmaması" ilgili düzenlemenin teklifi komisyonda sunan Ak Parti Milletvekillerini dahi tam anlamıyla tatmin etmediği, söz konusu düzenleme ile ilgili bazı tereddütleri taşıdıkları gözlemlenmiştir.

24 haziran 2018 seçiminden sonra Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen tekliflerin tümü nerdeyse torba yasa teklifi niteliğinde bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi diye bir sistem yoktur, böyle bir realite, yasama-yürütme ilişkisi tarzına da uygun düşmemektedir. Yasama sürecinde tekliflerin yürütme tarafından torba kanun adı verilen yöntem ile çoğunluk partisi milletvekilleri aracılığıyla veriliyor olmasına rağmen, bu tekliflerde yer alan bazı düzenlemelerin kendi içerisinde ve daha yeni sayılacak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile de çeliştiği açıktır.

9 Temmuz 2018'de yürürlüğe giren 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğinin kırk iki aylık uygulaması, "tek adam yönetiminin" sürdürülemez özelliğini teyit etmiş bulunmaktadır.

Söz konusu Anayasa değişikliği ile hükümet ve bakanlar kurulu kaldırılmış, "Cumhurbaşkanı'nın yürütme ile özdeşleşmiş olması", nedeniyle yürütme "tek kişi" yönetimine indirgenmiştir.

Yasama bakımından da; parti başkanı olması nedeniyle TBMM'de Cumhurbaşkanı'nın ön onay vermediği yasa önerisi kabul görmemektedir. Bu tutum yasa tekliflerinin yasalaşma sürecini de olumsuz yönde etkilemektedir.

6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişiklikle bütçe kanunu dışında bütün yasa önerilerini hazırlama yetkisi, TBMM' üyelerine aittir. Ne var ki, yaklaşık kırk iki aylık uygulama, değinilen anayasal düzenlemeye rağmen, TBMM'nin yasama yetkisini özerk bir biçimde kullanmadığını teyit etmiş bulunmaktadır. Öncelikle, genellikle TBMM'de birinci parti konumunda olan AK Partili vekillerin imzasını taşıyan yasa önerileri, aslında Saray ve/veya bakanlık bürokratları tarafından hazırlanmakta; bu durum, yasama sürecini inisiyatif aşamasında muvazaalı kılmaktadır. Yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul'da ise, müzakere süreci işletilememekte; genellikle AKP-MHP (Cumhur ittifakı) üyesi vekillerin oyu belirleyici olmaktadır.

Çoğunluk dayatması nedeniyle müzakere sürecinin işletilemediği TBMM'de oylan kanunların çoğunluğu, Anayasa'ya aykırı bir biçimde hazırlanan "torba yasa" tarzına göre çıkarılmaktadır. Bunun sonucunda da yasanın ulaşılabilirlik, anlaşılabilirlik ve öngörülebilirlik özellikleri zedelenmekte veya ortadan kalkmaktadır. Özet olarak,

yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

Bütün demokratik ülkelerde temel kuraldır, parlamentolar yasama yetkisi konusunda ortaksızdır ve yasama yetkisi sadece parlamentolar tarafından kullanılır.

Yeni sistemde bir nevi Meclisin yasama yetkisi elinden alınmıştır. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri¹ vasıtasıyla Meclisin yasama yetkisinin bir kısmını kullanmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile düzenlenemeyecek hususlarda dahi yetki aşımına gidilerek Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri yürürlüğe konulduğu görülmektedir.

Örneğin kanun teklifinde Bireysel Emeklilik Yatırım Sistemi Kanununda değişiklik öngören 3, 6, 7 ve 8. maddelerde önerilen bazı düzenlemeler; Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında 47 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Anayasa'ya aykırı olarak yapılan ancak Cumhuriyet Halk Partisinin söz konusu kararnamenin iptali için Anayasa Mahkemesine yaptığı yaptığı başvuru nedeniyle bilahare fark edilen, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenemeyecek olan bazı hususların ve diğer bazı kanunlara yapılan atıfların bu kez yasa ile düzenlenmesinin sağlanması ile ilgilidir.

24 Haziran 2018 tarihinden itibaren T.B.M.M.'nde yasama faaliyeti açısından gözlemlenen gelişmeler bu sistemin sürdürülemez olduğunu ortaya koymaktadır.

Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve 78 Milletvekili tarafından verilen (2/4058) esas numaralı “Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin T.B.M.M.'ne sunulması ve Plan ve Bütçe komisyonunda görüşmesi sırasında gözlemlenen tablo da maalesef yukarıdaki tespitlerimizi bir kez daha doğrular niteliktedir.

1. Anayasa'ya aykırılık savlarımız değerlendirilmemiştir.

1.1 Kanun Teklifinin bütününün Anayasa'ya uygunluk açısından değerlendirilmesi yapılmamıştır.

¹ Kanun teklifinin komisyonda görüşüldüğü 07.01.20222 tarihine kadar Cumhurbaşkanı tarafından 2541 maddeden oluşan 89 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmıştır.

Kanun Teklifinin tümünün Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde İçtüzük madde 38 uyarınca Anayasa'ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır. Komisyon, muhalefet şerhinin devamında açıklanacağı üzere birden çok Anayasaya aykırı madde barındıran teklifin görüşmelerinde İçtüzük kapsamında üzerine düşen yükümlülüğü tam anlamıyla yerine getirmemiştir.

Anayasaya uygunluk incelemesi yapılmayan ve üstelik torba öneri tarzında hazırlanan ve kabul edilen yasalar, Anayasaya aykırıdır.

- İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmemiştir:

“Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.

Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.” (İçtüzük, md.38).

İçtüzüğün 38. maddesinin ilk fıkrasının komisyon için öngördüğü inceleme yükümlülüğü, teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden ele alınması gereken bir önkoşul olarak düzenlenmiştir. Bu ön sorun çözülmeden komisyon, görüşmelere başlayamaz. Bu yükümlülük, komisyona ait münhasır yetki olup, komisyon dışından kişi ve uzmanlar bu yetkiyi kullanamazlar. Komisyon, teklif metnini, Anayasa'nın sözüne ve özüne uygunluk açısından inceledikten sonra devam veya red kararını verir. Bu ise, teklif maddelerini görüşmeden önce bir ön karar şeklinde verilmelidir. Önkoşul ve ön karar, komisyon için çifte yükümlülük ve gerekliliktir.

Komisyonun bir diğer yükümlülüğü ise, inceleme alanına ilişkindir: Anayasa'ya uygunluk, hem sözü hem de özü açısından yapılmalıdır. Özellikle öze uygunluk, anayasal yorum yöntemlerini beraberinde getirir. Gerekçe, sadece red hali için değil, uygunluk durumu için de yazılması ölçüsünde, anılan yükümlülük ve gereklilik anlam ifade eder. Komisyondaki mevcut uygulama ise, tam tersi yöndedir: Komisyonlar, İçtüzük md.38'de öngörülen ve dört aşamadan oluşan yükümlülüğü yerine getirmek bir yana, Anayasa'ya uygunluk, gündem maddesi yapılmadan teklif metni bütünü ve madde görüşmelerine geçmiş bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonu, bu gerekliliği yerine getirilmeden yasayı, değerlendirmeye başlamış ve tartışmalar, esas itibarıyla maddelere ilişkin olarak yapılmıştır. Hatırlatmak gerekir ki, Anayasa'nın üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın

madde 11/2'deki "Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz" kuralı, İçtüzük madde 38 gereklerine saygı gösterilmesi ölçüsünde anlam ifade etmektedir. Bu nedenle, Anayasa'ya uygunluk incelemesi bakımından İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmeden Komisyon tarafından kabul edilen teklif metni, yasa yapım usulüne aykırıdır.

1.2 Torba yasa uygulamasının anayasaya uygunluğunun da sorgulanması gerekir.

Söz konusu 18 maddelik mini torba kanun teklifi toplam biri birinden farklı 8 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmaktadır. Bu kanun teklifi 27.Yasama döneminde görüşülen 55. torba kanun teklifidir.

2017 Anayasa değişikliği ile kurulan ve siyasal-anayasal tarihimize yabancı olan tek kişi yönetimi, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri (CBK) yoluyla bir tür "paralel yasama"ya dönüşmüştür. Bu bağlamda, yürürlükte bulunan çok sayıdaki Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine ilişkin Anayasa Mahkemesinin denetimindeki belirgin yavaşlık, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesini askıya almak anlamına gelmektedir.

Aslen, sistematik şekilde Anayasa'ya aykırı hükümler içeren Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve Cumhurbaşkanlığı dayatması ile kabul edilen antidemokratik yasalar üzerindeki Anayasa Mahkemesinin denetimi, hukuk devletinin olmazsa olmaz koşuludur.

OHAL düzenlemelerini denetlemekten kaçınan Anayasa Mahkemesinin artan iş yükünün de etkisiyle çok gecikmeli olarak verdiği kararlar içinde, özgürlükler lehine olanların sayısı sınırlı kalmaktadır. Anayasa Mahkemesi buna rağmen, son yıllarda, özellikle yürütme çevrelerinin hedefi haline gelmiştir.

Torba yasa uygulaması, yasama yetkisinin asli ve genel olma özelliğine aykırı olduğu gibi, yasaların ulaşılabilir, öngörülebilir ve anlaşılabilir olma özelliklerini zedelemektedir.

2017 Anayasa değişikliği ile yasama inisiyatifi TBMM tekelinde bir yetki olarak öngörüldüğünden, milletvekilleri bu yetkiyi bizzat kullanmak durumunda bulunmaktadırlar.

Kuşkusuz, bakanlıklar ve kamu kuruluşlarının, öneri metninin ham malzemesini oluşturacak olan ihtiyaçları milletvekillerine ve TBMM'ye iletmeleri yerinde ve yararlıdır. Ancak, tekliflerin TBMM dışında yazılması veya yürütmenin yönlendirmesi doğrultusunda kaleme alınması, yasama inisiyatifinin münhasır yetki olma özelliği ile bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, 2017 Anayasa değişikliği ile öngörülen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri de, bizatihi Anayasaya aykırılıklar ötesinde- torba yasa uygulamasını yerindesiz kılmaktadır.

Dahası, torba yasa esasen Anayasa Mahkemesi'nin de denetimini çok zorlaştırdığı için, bu yönüyle de Anayasa'ya aykırılık sorunu öne çıkmaktadır.

Anayasa'nın 7. maddesine göre; *“Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez”*

“Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz” (md.11).

Bu saptama, bu Kanun Teklifi için de geçerlidir.

Ne var ki, normatif düzenleme yapma faaliyeti, genellikle özensiz olduğu gibi, çoğu Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri vasıtasıyla tamamen TBMM dışında cereyan etmektedir

Kanun teklifinin geneli üzerindeki görüşmelere başlarken 8 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmakta olan 18 maddeden oluşan ”mini torba kanun teklifi” nin bu haliyle anayasaya aykırı olduğu yönündeki değerlendirmemiz kabul görmemiştir.²

Ayrıca teklif maddelerinin görüşülmesi sırasında; **teklifin 5 maddesinin** Anayasa'ya aykırı olduğu görüşü ileri sürülmüş, ancak bu itirazımız Komisyon Başkanlık Divanınca dikkate alınmamıştır.

² Bu konudaki geniş değerlendirmeler 196 sıra sayılı Denizli Milletvekili Nilgün Ök ile 46 Milletvekilinin” Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin (2/2633)” ile ilgili Plan ve Bütçe Komisyonu Raporununun 30 ila 35. Sahifeleri ile İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar ve Düzce Milletvekili Ayşe Keşir ile 2 Milletvekilinin İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3037) ile ilgili Plan ve Bütçe Komisyonu Raporununun 22 ila 28. Sahifelerinde yer almaktadır.

1.3 Kanun teklifinin 1. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı

Teklifin 1. maddesi ile, 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun "Para ve kredi konusunda bankanın görev ve yetkileri" başlıklı 40'ıncı maddesinin (III) numaralı fıkrasına bent eklenmek suretiyle,

"Merkez Bankası nezdinde bulunan yabancı ülke merkez bankalarına ait para, alacak, mal, hak ve varlıkların haczedilmemesi, üzerlerine ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz konulmaması esası getirilmektedir."

Maddenin gerekçesinde;

"Madde ile Merkez Bankaları arasında kurulan ilişkilerin işin gerektirdiği diplomatik hassasiyet ve ekonomik güven temelinde yürütülmesini teminen diğer merkez bankalarının Banka nezdindeki para, alacak, mal, hak ve varlıklarının haczedilememesi amaçlanmaktadır."

denilmektedir

1211 sayılı Merkez Bankası Kanununun 1. Maddesi;

"Türkiye'de banknot ihracı imtiyazına münhasıran sahip ve bu Kanunda yazılı görev ve yetkileri haiz olmak üzere "Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası" unvanı altında anonim şirket olarak bir banka kurulmuştur."

hükümünü taşımaktadır.

Söz konusu hükme göre Anonim Şirket statüsünde olan Merkez Bankası için bu şekilde ayrıcalıklı bir düzenlemenin yapılması kanun önünde eşitlik ilkesi açısından da tartışmalıdır.

Madde gerekçesinde yer alan *"Merkez Bankaları arasında kurulan ilişkilerin işin gerektirdiği diplomatik hassasiyet ve ekonomik güven temelinde yürütülmesi"* ibaresinden neyin kastedildiğinin açıklanması gerekmektedir.

Söz konusu düzenleme, böylece, yabancı ülke merkez bankaları kategorisiyle, Merkez Bankası nezdinde para, alacak, mal, hak ve varlıkları bulunan diğer kişilere ilişkin kategori arasında mülkiyet hakkının sınırlanması bakımından haklı nedene dayanmayan bir ayırım ve muamele farklılığı yapmaktadır.

Madde gerekçesinde işaret edilen *"diplomatik hassasiyet ve ekonomik güven"*, anayasal ilkelerden sapılmasını meşru ve haklı kılan bir neden olamaz. Teklifin 1.

maddesi, bu açıdan Anayasa'nın kanun önünde eşitlik ilkesini öngören 10. maddesine aykırı bulunmaktadır.

1.4 Kanun teklifinin 2. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı

Teklifin 2. maddesi ile, 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27'nci maddesinin (4) numaralı fıkrasına cümle eklenmek suretiyle,

Vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davalarda, dava konusu edilen tutarın %50'si oranında teminat alınmadan yürütmenin durdurulması kararı verilemeyeceği hususunda düzenleme yapılmaktadır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27'nci maddesinin (6) numaralı fıkrasında yer alan genel hükümler; Yürütmenin durdurulması kararları teminat karşılığında verilir; ancak, durumun gereklerine göre teminat aranmayabilir." denilmektedir.

Teklif ile bu genel kurala bir istisna getirilerek "vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davalarda" dava konusu edilen tutarın %50'si oranında teminat alınması şart koşulmaktadır.

Bu değişiklikle, yürütmenin durdurulması rejiminde, vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davalar bakımından özel bir hüküm ihdas edilmektedir. Gerçekten de; İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesinin 6. fıkrasına göre: "Yürütmenin durdurulması kararları teminat karşılığında verilir; ancak, durumun gereklerine göre teminat aranmayabilir. Taraflar arasında teminata ilişkin olarak çıkan anlaşmazlıklar, yürütmenin durdurulması hakkında karar veren daire, mahkeme veya hakim tarafından çözümlenir. İdareden ve adli yardımdan faydalanan kimselerden teminat alınmaz". Şu halde, kanun teklifinin 2. maddesi, vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davalarda yürütmenin durdurulması kararının verilmesi bakımından;

- 1) Durumun gereklerine göre teminat aranmaması,
 - 2) %50'den düşük oranda teminat öngörülmesi,
- ihtimallerini ortadan kaldırmaktadır.

İdari Yargılama Usulü Kanunu (m.27) ve Anayasa (m.125) uyarınca, Danıştay veya idari mahkemeler, kural olarak, "idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması

şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda”, yürütmenin durdurulması kararı verebilmektedirler.

Oysa kanun teklifinin 2. maddesi, vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davalar bakımından, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, başka konulu davalara göre (durumun gereklerine göre) teminat aranmaması ve %50’den düşük oranda teminat öngörülmesi olanaklarını ortadan kaldırmaktadır.

Bu kategorik kural, böylece, hak arama özgürlüğünün bir tezahür biçimi olan yürütmenin durdurulması kararı verilmesi olanağını (maddi durumu uygun olmayan) ilgili davacı kategorisi bakımından ölçüsüz şekilde sınırlayarak Anayasa’nın 36. maddesiyle çelişmektedir.

Bunun yanında; teklifin söz konusu 2. maddesi, Türkiye hukukunda hak arama özgürlüğünün bir tezahür biçimi olan yürütmenin durdurulması kararı verilmesine ulaşma olanağını, vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davaların davacıları bakımından, idari yargı önüne gelen başka konulu davaların davacılarına göre belirgin şekilde zorlaştırmaktadır. Oysa, yürütmenin durdurulması kararının verilebilmesi için gerekli koşullar bakımından söz konusu iki kategori davacı arasında ayırım yapmayı haklı kılan makul bir sebep bulunmamaktadır. Anayasa Mahkemesi’nin ifade ettiği üzere; “[Eşitlik ilkesi] ile güdülen amaç, benzer koşullar içinde olan, özdeş nitelikte bulunan durumların yasalarca aynı işleme uyruk tutulmasını sağlamaktır.” (AYM, 13.04.1976 tarih ve 1976/3 E.; 1976/3 K. sayılı Karar). Haklı bir sebep olmadan aynı durumdaki kişi kategorileri arasında muamele farklılığı yaratan teklifin 2. maddesi, bu itibarla Anayasa’nın 10. maddesine aykırıdır.

Teklif maddesi gerekçesinde öne sürülen pratik sebepler ve bu arada “sınırlı sayıdaki işlem nedeniyle Hazine kaybının önlenmesi gereği”, Anayasa’ya aykırı bir düzenlemeye meşruiyet sağlayamamaktadır.

Yürütmenin durdurulması kararlarına ilişkin olarak madde 2’de öngörülen sınırlama, Anayasa madde 125’e de açıkça aykırı bulunmaktadır.

1.5 Kanun teklifinin 11. maddesinin Anayasa’ya aykırılığı

Teklifin 11. maddesi ile 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’na geçici madde eklenerek, 1 Aralık 2021 tarihinden önce ihalesi yapılmış,

yapımı halen devam eden, fesih veya tasfiye edilmeden kabulü/geçici kabulü yapılmış mal ve hizmet alımıyla yapım işlerine ilişkin TL üzerinden yapılmış sözleşmelere fiyat farkı verilmesine olanak sağlanmakta,

Fiyat farkı, ihale sözleşmesinde fiyat farkı verileceğine ilişkin hüküm bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, 1 Temmuz 2021 ile 31 Aralık 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilen kısımlar için sözleşmelerine göre hesaplanacak fiyat farkına ek olarak ek fiyat farkı verilmekte,

Ayrıca, bu sözleşmelerin yüklenicilerin başvurusu ve ilgili kamu kuruluşunun onayıyla başkalarına devredilmesine de olanak sağlanmakta,

Cumhurbaşkanına da alım türleri, konuları, ürün ve girdiler, işin niteliği, sözleşmesine göre fiyat farkı verilip verilmediği veya uygulanan fiyat farkı formülü gibi kriterlere göre ek fiyat farkı hesaplama yöntemleri belirleme, sözleşmelerin devrine ilişkin esas ve usulleri tespit etme konusunda yetki verilmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesi gereğince, yasama işlemlerinin kişisel yararları değil kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla yapılması zorunludur.

Yine, Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devletinin temel unsurlarından biri belirliliktir. Bir hukuk devletinde yasaların belirli, erişilebilir ve öngörülebilir olması zorunludur. Öngörülebilirlik, aynı zamanda keyfi uygulamalara ve müdahalelere karşı yasanın yeterli güvenceler içermesini de gerektirir.

Kanun teklifinin 11. maddesi; söz konusu alanda, hiçbir kaide, genel çerçeve, ölçüt ve denetime tabi olmayacak şekilde, yürütmeye sınırsız takdir yetkisi tanımaktadır. Cumhurbaşkanı'nın bu alanda alacağı kararların dayanacağı ve Anayasa'yla bağdaşır olması gereken esasların kanun düzeyinde belirlenmemesi ve böylece tamamen keyfî işlemlere açık olması, hukuki belirlilik ilkesine aykırıdır.

Özellikle; ek fiyat farkı verilebilecek alım türlerini, ürün ve girdiler ile ek fiyat farkı hesaplamalarına ilişkin esas ve usulleri belirleme yetkisini hiçbir nesnel ve somut ölçüt olmadan Cumhurbaşkanı'nın haiz olduğu hükmü, Cumhurbaşkanı'nın kanunca çerçevelenmemiş keyfî kararlar almasını mümkün kılması itibarıyla de açıkça kamu yararına aykırıdır. İhtilafı düzenleme, bu sebeple Anayasa'nın 2. maddesini de ihlal etmektedir.

Kanun teklifinin 11. maddesi; ek fiyat farkı verilebilecek alım türlerini, ürün ve girdileri belirleme yetkisini hiçbir objektif ve somut ölçütle çerçevenmeden ve sınırlanmadan Cumhurbaşkanı'na tanıyarak, son tahlilde 4734 sayılı Kanun bağlamındaki yükleniciler arasında, Cumhurbaşkanı'nın keyfi iradesine tabi şekilde muamele farklılığı doğurulmasını mümkün kılmaktadır.

Teklifin 11. maddesi; kanun düzeyinde belirlenmiş herhangi bir haklı nedenin yokluğunda, yürütmenin mutlak iradesine tabi şekilde, maruz kalınan ekonomik koşullar bakımından aynı durumda olan ilgili yükleniciler arasında ayırım yapmaktadır. Böylece, benzer durumdaki yüklenicilerden bazıları ek fiyat farkı alabilirken, bazıları alamayacaktır. Kanun önünde eşitlik ilkesinin aşık bir ihlali olan söz konusu durumu mümkün kılan ve kaçınılmaz olarak bu duruma yol açacak olan 11. maddede Cumhurbaşkanı'na tanınan söz konusu yetki, bu itibarla Anayasa'nın 10. maddesine aykırı bulunmaktadır.

Kanun teklifinin 11. maddesi; 4734 sayılı Kanun bağlamındaki yükleniciler bakımından, bir tür ek fiyat farkı hakkı öngörmektedir. Kişinin mal varlığının artmasına yol açacak söz konusu hak, Anayasa'nın 35. maddesinde öngörülen mülkiyet hakkının uygulanma alanına girmektedir. Buna karşın, Cumhurbaşkanı'nın, hiçbir objektif ölçütle çerçevenmemiş ek fiyat farkı verilebilecek alım türlerini, ürün ve girdileri belirleme yetkisi sonucunda, 4734 sayılı Kanun bağlamındaki bazı yükleniciler söz konusu ek fiyat farkı hakkından yararlanamayacaktır. Bu haktan yararlanamamak, mülkiyet hakkının sınırlanması anlamına gelir. Cumhurbaşkanı'na tanınan bu belirsiz ve öngörülemez kapsamlı mülkiyet hakkını sınırlama yetkisi; maddi ve şekli anlamlardaki kanunilik ilkesine aykırıdır. Söz konusu 11. madde, bu itibarla Anayasa'nın 35. ve 13. maddelerini de ihlal etmektedir.

Anayasa'nın 104. maddesinin 17. fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca, "*Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı karamamesiyle düzenlenemez*". Ek fiyat farkı verilebilecek alım türlerini, ürünleri ve girdileri ve yine sözleşme devrine ilişkin esas ve usulleri belirleme yetkisi mülkiyet hakkı üzerinde sonuçlar doğuracağından ve böylece temel bir hak olan mülkiyet hakkının düzenlenmesi söz konusu olacağından, ihtilafli teklif maddesi Anayasa'nın 104. maddesine de aykırıdır.

Söz konusu düzenleme yukarıda izah edilen nedenlerle; Anayasanın 2, 10, 13, 35 ve 104. maddelerine aykırı bulunmaktadır.

1.6 Kanun teklifinin 12. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı

Teklifin 12. maddesi ile, 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'a geçici madde eklenmek suretiyle 20 aralık 2021'de açıklanan ve uygulanmaya başlanan kur korumalı TL mevduatın yasal alt yapısı oluşturulmaktadır.

Yapılan düzenleme ile ayrıca bu madde kapsamında ödenecek destek tutarını ve hesaplama yöntemini, kur desteğinden yaralanacak gerçek kişi kapsamını, hesap türlerini, vadeleri, limitleri, hesapların vadeden önce kapatılması halinde yapılacak kesintiler ile bu kesintilerin Hazine ve Maliye Bakanlığına aktarılması,, bu madde kapsamında destek olarak , aktarılacak kaynağın kullanılması, uygulama ve denetimine ilişkin usul ve esasları belirleme konusunda Cumhurbaşkanına yetki verilmektedir. Ayrıca Cumhurbaşkanına, hesap açma tarihini öne çekme (31 Aralık 2022'den önce uygulamayı bitirme yetkisi) ve süreyi 31 Aralık 2023 tarihine kadar uzatma yetkisi de verilmektedir.

Anayasa'nın Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini düzenleyen 104. maddesinde; Cumhurbaşkanına, kur desteğinden yaralanacak gerçek kişi kapsamını, hesap türlerini, vadeleri, limitleri, hesapların vadeden önce kapatılması halinde yapılacak kesintileri, ödenecek destek tutarını, aktarılacak kaynağın kullanılması ve denetimine ilişkin usul ve esasları belirleme konusunda Cumhurbaşkanına yetki verilmesini sağlayacak herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Anayasanın "Vergi ödevi" başlıklı 73. maddesi;

"Madde 73 – Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür.

Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir.”

hükümünü taşımaktadır.

Mevduat ve katılma hesaplarının getirilerini kur artışlarına karşı desteklemek amacıyla Devlet bütçesinden ödenek ayrılması, vergi yükümlülerinin haklarını ihlal etmesi itibarıyla Anayasa madde 73'e aykırılık teşkil etmektedir.

Söz konusu aykırılık üç açıdan öne sürülebilir:

-Bütçeden ayrılacak ödenek, kamu giderlerini karşılamaya yönelik olduğuna göre, TL üzerinden belirlenen faiz ile kur artışı arasında fark doğması durumunda, bu kur farkının kamu gideri olduğunu öne sürmek zordur.

-Herkes, mali gücüne göre vergi yükümlüsü olmakla birlikte, vergi yükümlüsü olan herkes, bankalarda mevduat ve katılım hesaplarına sahip olmayıp, ancak belli gelir düzeyine sahip olan kişiler mevduat sahibi olabilir veya döviz yatırım yapabilir. Bu bakımdan, gelir düzeyi yüksek olan vergi yükümlülerinin TL mevduatlarının döviz karşısında korunması için, mali gücü sınırlı olan vergi yükümlüsünün katkı vermesi, madde 73 ilkelerine aykırı olduğu gibi, kamu nimetlerinden yararlanmada ve kamusal külfetlere katlanmada eşitlik ilkesine aykırıdır.

-Dahası, vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacı olduğu dikkate alındığında, bu dengenin kamu giderleri dışında harcama hedefinde bozulması, haydi haydi madde 73/2'ye aykırılık oluşturmaktadır.

Kanun teklifinin 12. maddesinin Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'a eklediği geçici madde 35 bağlamında, Hazine ve Maliye Bakanlığı, maddenin uygulanması kapsamında Merkez Bankası ve bankalardan gerekli veri ve bilgiyi talep edebilecektir. Merkez Bankası ve bankalar, talep edilen veri ve bilgiyi Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın belirleyeceği şekil ve süreler içinde vermekle yükümlü olup, veri ve bilginin maddenin birinci fıkrasında belirtilen amaçlar çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı'na verilmesinde, özel kanunlardaki yasaklayıcı ve sınırlayıcı hükümler uygulanmayacaktır.

Kanun teklifinin 12. maddesinin, bankalardan Hazine ve Maliye Bakanlığı'na aktarılacağını belirttiği verilerin bir kısmının kişisel veri niteliğinde olacağında şüphe yoktur.

Kanun teklifinin 12. maddesinin Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'a eklediği geçici madde 35 bağlamında, Hazine ve Maliye Bakanlığı, maddenin uygulanması kapsamında Merkez Bankası ve bankalardan gerekli veri ve bilgiyi talep edebilecektir. Merkez Bankası ve bankalar, talep edilen veri ve bilgiyi Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın belirleyeceği şekil ve süreler içinde vermekle yükümlü olup, veri ve bilginin maddenin birinci fıkrasında belirtilen amaçlar çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı'na verilmesinde, özel kanunlardaki yasaklayıcı ve sınırlayıcı hükümler uygulanmayacaktır.

Kişisel verilerin kişinin açık rızası olmadan aktarılmasını öngören teklif maddesi;

a) Talebi üzerine Hazine ve Maliye Bakanlığı'na aktarılacak verilerin türü ve kapsamını,

b) Suistimleri engelleyecek somut güvencelerin neler olduğunu,

c) Kişisel verilerin düzeltilmesi ve/veya silinmesi bakımından izlenecek başvuru usulünü ve yetkili merci, süre gibi ilgili hususları,

açık şekilde düzenlememiştir.

Hiçbir açık ve somut sınırlandırmaya tabi olmayan söz konusu yetki, kişisel verilerin korunması hakkını tamamen savunmasız bırakmakta ve keyfiliğe açık hale getirmektedir. Kanunilik ilkesinin gereğini yerine getirmeyen ve keyfi sınırlamalara yol açacak teklif maddesi, bu sebeple Anayasa'nın 20. maddesine aykırıdır.

Hukuk devletinin temel ilkelerinden biri "*hukuk güvenliği*" ilkesidir. Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Hukuk devletinde kanun metinlerinin ilgili kişilerin mevcut şartlar altında belirli bir işlemin ne tür sonuçlar doğurabileceğini makul bir düzeyde öngörmelerini mümkün kılacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. "*Belirlilik*" ilkesine göre ise yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir tereddüde ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu

otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi de gereklidir (*Anayasa Mahkemesi'nin 18.06.2013 tarihli ve 2012/157 E.; 2013/79 K. sayılı Kararı*). Ancak Bakanlığa tanınan ve hiçbir açık ve somut koşulla sınırlandırılmayan söz konusu aşırı takdir yetkisi, Bakanlığın keyfi uygulamalarına sebep olabilecektir.

Söz konusu düzenleme, bu itibarla Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı bulunmaktadır.

1.7 Kanun teklifinin 16. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı

Teklifin 16. maddesi ile 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye geçici madde eklenmek suretiyle, toplu iş sözleşmesinde kanunla değişiklik yapılmakta, kamu çalışanlarına, toplu sözleşmeye ek olarak yüzde 2,5 ek zam yapılmaktadır.

Kanun teklifinin gerekçesinde de belirtildiği üzere "... toplu sözleşmeye göre 2021 yılı ikinci yarısından kaynaklı enflasyon farkı dahil 1/1/2022 tarihinden geçerli olmak üzere %27,9 oranında yapılması gereken zammın %30,95'e çıkarılması amaçlanmaktadır." Şeklindeki ifade ile 4688 sayılı Kanuna göre 1 Ocak 2022 tarihinde yürürlüğe giren toplu iş sözleşmesinin kamu görevlilerinin maaş zammını düzenleyen 6. maddesi bir kanun ile değiştirilmektedir.

İş hukuku açısından imzalanmış bir Toplu iş sözleşmesinin emredici etkisinin bir istisnası iş sözleşmelerinin toplu iş sözleşmesine aykırı olan hükümlerinin işçinin yararına olmasıdır. Yararlılık ilkesi olarak adlandırılan bu kurala göre, toplu iş sözleşmesine aykırı olmasına rağmen işçi yararına olan hükümler geçerliliğini korur. Bu bağlamda söz konusu kanun teklifi bu açıdan yasalaştığı takdirde geçerliliğini koruyacaktır.

Söz konusu kanuni düzenleme kamu görevlilerinin lehine olan bir düzenleme olmasına rağmen, hukuki açıdan Anayasa'nın 53. maddesinde tanımlanan toplu sözleşme hakkına ve 48. maddesinde tanımlanan sözleşme hürriyeti hakkına müdahale niteliğindedir.

İmzalanmış bir toplu sözleşmenin bir kanun ile çalışan aleyhine de değiştirilebilmesini, yasa koyucunun Anayasa'da tanımlanan toplu pazarlık hakkına müdahale etmesinin yolunu açarak sözleşme hürriyetini zedelemesi söz konusudur.

Yine söz konusu müdahale imzalanmış olan bir toplu sözleşmenin tek tarafı olarak değiştirilmesi nedeniyle 98 sayılı Sözleşme'nin güvence altına aldığı "özgür ve gönüllü toplu pazarlık ilkesi"nin de zedelenmesi anlamına gelmektedir.

Toplu sözleşmeler, uluslararası ve ulusal hukukta dayanağı olan hukuk metinleridir. Hukuk devletinin genel gereklerinden birisi de yargı mercilerinin de diğer Devlet organları gibi hukuka bağlı olmasıdır. Bu Kanun teklifi ile ILO Sözleşmeleri, AIHM içtihatları, Anayasal hüküm ve 4688 sayılı Kanun hükümleri hiç dikkate alınmamıştır. Kaldı ki, Anayasa (m.90) gereğince uluslararası sözleşmeler, kanunlarla çatışmaları durumunda bile, öncelikle uygulaması Anayasal zorunluluktur.

Teklifin yukarıda belirtilen 5. maddesi ile getirilen düzenlemeler hakkında Anayasanın yukarıda belirtilen ilgili maddelerine aykırılık yönündeki iddiamız komisyon görüşmeleri sırasında ileri sürülmüş, ancak bu durum dikkate alınmayarak iç tüzük gereği gereken işlem yapılmamıştır.

Oysa Meclis İç Tüzüğü'nün 38. maddesi " Komisyonlar, kendilerine havale edilen tasarı veya tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir tasarı veya teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder" hükmünü taşımakta olup bu sorun bu madde uyarınca çözüme bağlanmadan tasarı görüşmelerine geçilemez.

Buna karşın Anayasa'ya aykırılık iddiası karara bağlanmadan maddeler üzerinde görüşmelere geçilmesi İçtüzüğe aykırıdır.

2. Yaklaşık kırk iki aylık süre boyunca uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan sistemin de sakıncalarına ilave olarak, olağan yasa yapma sürecinin de dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığı genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırıdır.

T.B.M.M.'nin geçmiş yasama dönemlerinde kanun tasarıları ve tekliflerinin acele ile gündeme getirilerek kamuoyunda ve ilgili komisyonlarda yeterince tartışılmadan aceleyle yasalaştırılması yöntemi bir alışkanlık haline getirilmiş bulunmaktadır.

Bu alışkanlık Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27. Dönemin 5.Yasama döneminde de ısrarla sürdürülmektedir. Daha önce de Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülerek yasalaştırılan 26.07.2018 tarih ve 7146 sayılı “Askerlik Kanunu ile Diğer Bazı Kanunlarda ve 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, “11.10.2018 tarih ve 7147 sayılı “Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun”, 27.12.2018 tarih ve 7159 sayılı “Karayolları Trafik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 17.01.2019 tarih ve 7161 sayılı “Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 18.01.2019 tarih ve 7162 sayılı “Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 21.02.2019 tarih ve 7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 30.05.2019 tarih ve 7176 sayılı “Bazı Kanunlar ile 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 17.07.2019 tarih ve 7186 sayılı “Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” , 05.12.2019 tarih ve 7194 sayılı Digital Hizmet Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 21.12.2019 tarih ve 7201 sayılı “Kamulaştırma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 20.02.2020 tarih ve 7222 sayılı Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 25.03.2020 tarih ve 7226 sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik yapılması Hakkında Kanun”, 16.04.2020 tarih ve 7244 sayılı “Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik Ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 18.06.2020 tarih ve 7247 sayılı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 23.07.2020 tarih ve 7252 sayılı “Digital Mecralar Komisyonu Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 16.10.2020 tarih ve 7254 sayılı “Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” 11.11.2021 tarih ve 7256 sayılı “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 15.04.2021 tarih ve 7316 sayılı numaralı “Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında

Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 29.04.2021 tarih ve 7318 sayılı “Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 20.05.2021 tarih ve 7319 sayılı “Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 03.06.2021 tarih ve 7326 sayılı “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun”, 18.07.2021 tarih ve 7333 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 22.12.2021 tarih ve 7349 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun gibi Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve 78 Milletvekili tarafından verilen (2/4058) esas numaralı “Bireysel Emeklilik Tasarruf Ve Yatırım Sistemi Kanunu İle Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” de geçmiş dönemde benzerlerinde rastlanan özellikleri taşıyan 18 maddelik bir mini torba yasa hüviyetinde bulunmaktadır.

Söz konusu kanun teklifinin sivil toplum kuruluşlarının, sektör temsilcilerinin ve ilgili kamu kuruluşlarının geniş ölçüde görüşüne başvurulmadan acele ile hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Söz konusu torba kanun teklifi 4.01.2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna tali komisyon olarak da Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Adalet Komisyonlarına sevk edilmiştir.

Kanun teklifi diğer bazı ihtisas komisyonlarının ilgi ve çalışma alanlarına giren bazı düzenlemeleri içermesine rağmen başkaca herhangi bir tali komisyona sevk edilmemiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Komisyonun 07.01.2022 günü saat 10.00’da Plan ve Bütçe Komisyonunun yapacağı toplantının gündemine alındığı Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığının yine 04.01.2022 tarih ve Z-13922241-130.02-939991 sayılı yazıları ile komisyon üyelerine bildirilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Adalet ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler, Komisyonlarında gündeme alınıp görüşülmediği öğrenilmiştir.

Kanun teklif metninin Komisyonda görüşülmesine başlanılmadan önce tarafımızca yapılan mutlaka yasalaşması gereken ivedi düzenlemelerle, detaylı teknik çalışmayı gerektirmeyen maddelerle ilgili çalışmanın teklifin diğer maddelerinden

ayrılarak süratle yasalaştırılması, diğer maddeler ile ilgili olarak daha detaylı bir çalışmanın yapılması yönündeki önerimiz kabul görmemiştir.

Kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonunun 07.01.2022 günü saat 10.00'de başlayan toplantısında yaklaşık 14 saatlik aralıksız bir çalışma süreci sonunda kabul edilmiştir.

Geçmiş dönemlerde kötü bir alışkanlık olarak değerlendirdiğimiz bu türden kanun hazırlama ve yapma tekniği, hem torba kanun teklif ve tasarılarında ele alınan konuların yürürlükteki mevzuatla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmış, hem de bu kanunların uygulanması aşamasında daha önceden öngörülemeyen sıkıntıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeden ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenerek mağdur olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değeritirilmesi gereği doğmaktadır. Hatta bu düzenlemelerden bazıları bilahare Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulunularak iptal edilmektedir.

Devlet yönetimini ve toplumun geniş kesimlerini yakından ilgilendiren, bazı sektörlerde iş ve işleyiş kurallarını, piyasa oluşumunu, ekonomideki kaynak dağılımını ve ekonomik tercihleri etkileyen bu nitelikteki düzenlemelerin, acele ile kamuoyunda ve komisyonlarda yeterince tartışılmadan torba kanun yöntemiyle yasalaştırılmak istenmesi demokrasimizin yerleşik teamüllerine de uygun değerildir.

Bu yöntemle, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve ilgili sivil toplum örgütlerinin kanunların hazırlık ve görüşülme aşamasında görüşlerinin alınamamasına, getirilen düzenlemelerin ekonomik ve mali etkilerinin yeteri kadar anlaşılamamasına ve tartışılamamasına sebebiyet verilmektedir.

Bu durumda aynı zamanda kanun teklifleri, düzenleyici etki analizleri yapılmadan TBMM'ye sunulmuş olmakta, dolayısıyla söz konusu kanun değerikliklerinin yasal bir gereklilik olan bütçeye ve ekonomiye getireceği mali yükü hesaplanamamaktadır. Bu erevde bütçe dengesinin bozulması ve dolayısıyla da ülke ekonomisinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olunmaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değerik "Gelir ve giderleri etkileyecek kanun teklifleri" başlıklı 14'üncü maddesi, Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu

giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği malî yükün, orta vadeli program ve malî plan çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanıp tekliflere eklenmesi ve sosyal güvenliğe yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilmesi zorunluluğunu hüküm altına almıştır.

Söz konusu teklifin görüşülmesi esnasında bazı maddelerle ilgili bir mali yük tablosu komisyon üyelerinin dikkatine sunulmuştur. Ancak söz konusu kanun teklifinin 12. Maddesinde yer alan 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'a geçici madde eklenmesi ile ilgili düzenlemenin bütçeye ne kadar yük getirdiği ile ilgili olarak herhangi bir rakama mali yük tablosunda yer verilmemiştir. Komisyon çalışmaları sırasında bu konuda yöneltilen sorulara da tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

5018 sayılı Kanununun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanması yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

Erkler ayrılığı ilkesini zedeleyen TBMM'nin denge ve denetleme mekanizmasını tamamen ortadan kaldıran Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan yeni durumda; kanun tekliflerinin bizzat milletvekilleri tarafından hazırlanmış olduğu varsayımıyla (?) kanun teklifleri ve etki analizleri ile ilgili mekanizmanın nasıl kurulacağı, etki analizi için gereken sayısal verilerin yürütme organından ne tür bir yöntemle edinilip komisyon üyelerine sunulacağı konusunda belirsizlikler mevcut bulunmaktadır. Bu sorunun ivedilikle ele alınarak çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Diğer taraftan, farklı komisyonların görev alanlarına giren düzenlemeleri içeren torba kanun tekliflerinin ilgili komisyonlarda görüşülmesi yerine esas komisyon sıfatıyla sadece Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi ve esastan ilgili oldukları halde tali komisyon olarak belirlenen diğer komisyonlarda görüşülmemesi ve görüş bildirilmemesi, yasama faaliyetlerinin etkisizleştirilmesine yol açmaktadır.

Teklifte yer alan madde metinlerinden her biri ayrı ihtisas komisyonunun çalışma alanına giren, detaylarıyla uzun uzun görüşülüp tartışılması gereken düzenleme konularıdır.

18 maddelik söz konusu mini torba kanun teklifinin;

-2. maddesinin Adalet Komisyonunda,

-3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, ve 13. maddelerinin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda,

-10. maddesinin Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda,

ayrıca esas veya tali komisyon sıfatıyla görüşülmesi gerekmekte idi.

TBMM İktisadi İşleri Komisyonunun 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, yine İktisadi İşleri Komisyonunun 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. Yine, aynı maddenin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık ve ilgili alanları göz önüne alınmaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin her konuda yetkin birer uzman olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu nedenle özel uzmanlık alanı ve değerlendirme, tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonunun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonunda karara bağlanması hem doğru hem de İktisadi İşleri Komisyonu ile uygun olacaktır.

Söz konusu 18 maddelik mini torba kanun teklifi toplam 8 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmaktadır. Bu durumu belirtir tablo aşağıda yer almaktadır.

**Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanunlarda
ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına
Dair Kanun Teklifi (2/4058)**

Teklif Maddesi	Kanun No.	Düzenleme Yaptığı Kanun
1	1	14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu 'nun 40'inci maddesinin (III) numaralı fıkrasına bent eklenmesi.
2	2	6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu 'nun 27'nci maddesinin (4) numaralı fıkrasına cümle eklenmesi.
3	3	28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu 'nun 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (d), (h) ve (i) bentlerinin değiştirilmesi.
4		4632 sayılı Kanunun 6'ncı maddesinin üçüncü fıkrasının üçüncü ve dördüncü cümlelerinin değiştirilmesi ve fıkraya cümle eklenmesi.
5		4632 sayılı Kanunun 17'nci maddesinin ikinci fıkrasına cümle eklenmesi.
6		4632 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesi, dördüncü fıkrasında yer alan "veya katılımcılara yapılacak Devlet katkısı ödemesine mahsup edilebilir. Hak kazanılmayan tutarlarla ilgili mahsuplaşma işlemleri ile bu işlemlerin gerçekleştirilme sürelerine ilişkin esas ve usuller Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Müsteşarlıkça belirlenir" ibaresinin madde metninden çıkarılması, fıkrada yer alan "Müsteşarlığa" ibaresinin "Bakanlığa" şeklinde, "Müsteşarlıkça" ibaresinin "Bakanlığın uygun görüşüyle, Kurumca" şeklinde, altıncı fıkrasında yer alan "Müsteşarlığa" ibaresinin "Bakanlığa" şeklinde, sekizinci fıkrasında yer alan "Müsteşarlıkça emeklilik" ibaresinin "Bakanlıkça emeklilik", "Müsteşarlıkça tanımlanan" ibaresinin "Kurumca tanımlanan" şeklinde, "için Müsteşarlıkça emeklilik" ibaresinin "için Bakanlıkça veya Kurumca emeklilik" şeklinde, dokuzuncu fıkrasında yer alan "Müsteşarlıkça" ibarelerinin "Bakanlıkça" şeklinde değiştirilmesi ve maddeye fıkra eklenmesi.
7		4632 sayılı Kanunun ek 2'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Müsteşarlıkça" ibaresinin "Kurumca" şeklinde değiştirilmesi ve fıkraya birinci cümlesinden sonra gelmek üzere cümle eklenmesi, beşinci fıkrasında yer alan "Müsteşarlık" ibaresinin "Bakanlığın uygun görüşüyle,

		Kurum" şeklinde, "Müsteşarlıkça" ibaresinin "Bakanlığın uygun görüşüyle, Kurumca" şeklinde, yedinci fıkrasında yer alan "Bakan" ibaresinin "Bakanlığın uygun görüşüyle, Kurul" şeklinde, "Müsteşarlığın" ibaresinin "Bakanlığın uygun görüşüyle, Kurumun" şeklinde değiştirilmesi, fıkarda yer alan "güvenli" ibaresinin metinden çıkarılması ve sekizinci fıkarda yer alan "Müsteşarlık" ibaresinin "Bakanlığın uygun görüşüyle, Kurum" şeklinde değiştirilmesi.
8		4632 sayılı Kanunun, bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilen maddeleri dışında kalan diğer maddelerinde yer alan "Müsteşarlık" ibarelerinin "Kurum" şeklinde, "Müsteşarlıkça" ibarelerinin "Kurumca" şeklinde, "Müsteşarlığın" ibarelerinin "Kurumun" şeklinde, "Müsteşarlığa" ibarelerinin "Kuruma" şeklinde, "Bakan" ibarelerinin "Kurul" şeklinde, "Bakanlığın" ibarelerinin "Kurulun" şeklinde, "Kurulca" ibarelerinin "Sermaye Piyasası Kurulunca" şeklinde, "Kurul" ibarelerinin "Sermaye Piyasası Kurulu" şeklinde, "Kurulun" ibarelerinin "Sermaye Piyasası Kurulunun" şeklinde, "Kurula" ibarelerinin "Sermaye Piyasası Kuruluna" şeklinde, "Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunca" ibaresinin "Kurumca" şeklinde ve "Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu" ibaresinin "Kurum" şeklinde değiştirilmesi.
9		4632 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
10	4	18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun 11 inci maddesine fıkra eklenmesi.
11	5	5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na geçici madde eklenmesi.
12	6	28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'a geçici madde eklenmesi.
13	7	31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun ek 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "1.500" ibaresinin "2.500" şeklinde değiştirilmesi.
14	8	13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine alt bent eklenmesi, bendin son cümlesinin değiştirilmesi.
15		5520 sayılı Kanunun 32'nci maddesine fıkralar eklenmesi.

16	1	27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 'ye geçici madde eklenmesi.
17		Yürürlük maddesi.
18		Yürütme maddesi.

18 maddeden (yürürlük ve yürütme dahil) oluşan söz konusu mini torba kanun teklifinin, 2 maddesi Merkez Bankasını, 1 maddesi tüm idari yargı kurumlarını, 7 maddesi Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunu, 1 maddesi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve BOTAŞ'ı, 1 maddesi mevduat toplama yetkisine haiz tüm kamu ve özek sektör bankalarını ve katılım bankalarını ve 1 maddesi Sosyal Güvenlik Kurumunu, 1 maddesi mal ve hizmet alımında bulunan tüm kamu idare ve kurumlarını, diğer maddeleri ise Hazine ve Maliye Bakanlığını (Gelir İdaresi Başkanlığını) ilgilendiren hususlardan oluşmaktadır.

18 maddelik Kanun Teklifinde;

-Merkez Bankası nezdinde bulunan yabancı ülke merkez bankalarına ait para, alacak, mal, hak ve varlıkların haczedilmemesi, üzerlerine ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz konulmaması esasının getirilmesi,

-Vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davalarda, dava konusu edilen tutarın %50'si oranında teminat alınmadan yürütmenin durdurulması kararı verilememesi,

-47 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulan Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu'na ilişkin mevzuattaki bazı atıfların değiştirilmesi,

-Bireysel emeklilik sisteminde kısmen ödeme yapıma halleri ile kısmen ödeme yapılabilecek birikim oranlarında Hazine Müsteşarlığına verilen belirleme yetkisine ilişkin düzenlemenin değiştirilmesi, iştirakçinin devlet katkısı haricinde birikim tutarının yüzde 50'sini sistemden ayrılmadan alabileceğine, bu halde de katılımcının aldığı kısmen ödeme tutarının % 25'ine kadar olan devlet katkısı tutarının da alınabileceğinin sağlanması,

-Bireysel emeklilik sisteminde katılımcıların hesaplarının borçlar kanunu çerçevesinde temliğe konu edilebilmesi,

-Bireysel emeklilikte sisteminde devlet katkısı oranı yüzde 25'ten yüzde 30'a çıkarılması ve bu durumun sistemde hali hazırda bulunan katılımcılara da uygulanması,

-Zorunlu bireysel emeklilik sitemine istekleri halinde 45 yaş üzerindeki çalışanların da katılmalarının sağlanması,

- BOTAŞ'ın Bakanlığın da görüşlerini alarak bölgesel, iklimsel koşulları göz önünde bulundurarak ve il/bölge bazında farklı kademede doğal gaz satış fiyatını belirleyebilmesi,

-Türk Lirası ile yapılan kamu ihalelerinde fiyat farkı verilmesi ve ayrıca isteyen üstlenicilere üstlendikleri işleri devretme yolu açılması,

-20 Aralık 2021'de açıklanan ve uygulanmaya başlanan kur korumalı TL mevduata ilişkin yasal alt yapısının oluşturulması, Hazine ve Maliye Bakanına bu amaçla yapılacak ödemeler için bakanlık bütçesine ödenek ekleme yetkisinin verilmesi,

-En düşük emekli maaşının 2.500 TL.'ye çıkarılması,

-Kurumlar vergisi mükelleflerinin, yatırım fonlarından elde ettikleri gelirlerde uygulanan istisnanın kapsamının genişletilmesi,

-İhracat yapan kurumların münhasıran ihracattan elde ettikleri kazançlarına ve sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim faaliyetiyle iştigal eden kurumların münhasıran üretim faaliyetinden elde ettiği kazançlarına uygulanan Kurumlar Vergisi oranının 1 puan indirilmesi,

-Kamu görevlilerinin geneline ve hizmet kollarına yönelik mali ve sosyal haklara ilişkin 2022 ve 2023 yıllarını kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşmesinde kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinde 1/1/2022 — 30/6/2022 tarihleri arasındaki dönem için uygulanacak olan artış oranı oranlarının değiştirilmesi,

gibi yaklaşık biri birinden farklı 16 ayrı konuda, toplam 8 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararıyla ayrıntılı değişikliklerin de yer aldığı düzenlemeler bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonunun kendi ihtisas alanı ile ilgili olmayan konularda da bazı kanunlarda değişiklik veya ekleme yaparak mevcut sistemi değiştiren söz konusu diğer maddelerin tali ihtisas komisyonlarında değerlendirme yapılmadan hatta en

azından Plan Bütçe alt komisyonunda ayrıntılı bir şekilde görüşmeye tabi tutulmadan acele ile yasalaştırılma gayretini uygun bulmuyoruz.

Birbiriyle ilgili bulunmayan toplam 8 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapan 18 maddelik söz konusu teklif, aynı zamanda mini torba yasa teklifi hüviyetindedir.

Hukuk literatüründe gerçek bir yasa türüne karşılık gelmeyen son dönemde Türk siyaset ve hukuk dünyasında tartışılan ve "yasama kurnazlığı" suçlamalarıyla tepki toplayan bu yasa türü hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmaktadır.

Çok sayıda Kanunda ve Kanun Hükmünde Kararnamede aynı anda torba yasa mantığıyla ilgili komisyonlarda detaylı olarak tartışma ve inceleme yapılmaksızın değişiklik yapılması veya yeni hükümler ihdası hem mevzuatta hem de uygulamada ciddi sorunlara neden olmaktadır.

Hızlandırılmış, vizyoner olmayan tepki temeline dayalı yasa yapma mantığı, hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmakta, yetersiz, yeni sorun doğurucu kanunların çıkmasına neden olmakta, bir sonraki "yasa"daki bazı hükümler bir önceki "yasa" ile getirilen bazı hükümlerdeki yanlışlıkların düzeltilmesi veya bazı hükümlerin uygulanmasının ertelenmesini öngören hükümlerle ilintili olmaktadır.

Örneğin söz konusu kanun teklifinde Bireysel Emeklilik Yatırım Sistemi Kanununda değişiklik öngören 3 ila 9'uncu maddelerde yer alan düzenlemeler bu nitelikte bulunmaktadır.

7.10.2001 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu Ak Parti iktidarı döneminde sık sık değişikliğe uğrayan kanunlardan birisidir. Anılan Kanunun birçok maddesinde 2007 yılından itibaren 12 değişik kanunla 42 kez değişiklik yapılmıştır.

Torba yasalar içeriklerinin ilk bakışta ve kolayca anlaşılabilmesi, meclis komisyonlarında ve genel kurulda yapılan içtüzüğe aykırı eklemelerle metinlerinin her aşamada kalabalıklaşması ve bu eklemelerin yarattığı karmaşanın da Anayasa Mahkemesinin şekil denetimi kapsamı dışında kalması gibi nedenlerle hukuk tekniği açısından eleştirilmekte, TBMM'nin yasama etkinliğinde önemli bir sınırlama ve anayasal denetimsizlik hali yarattıkları savunulmaktadır.

Bu mini torba kanun teklifi de birbirinden farklı Komisyonların görev alanına giren hükümleri içermektedir. Öte yandan, bu kanun teklifinin komisyona apar topar getirilmesi, hazırlanışı ve birbiriyle ilgisiz yapıların bir araya getirilmiş olması gayriciddi bir yaklaşıma işaret etmektedir.

İktidarın torba yasa teklifi hususundaki ısrarı ve aceleciliğinin nedeni tarafımızca anlaşılammaktadır. Konu ve kapsam itibarıyla biri biriyle ilgisi bulunmayan bazı kanunların mevcut hükümlerde ve sistemde büyük boyutlu değişiklikler yapan söz konusu maddelerin adına "torba yasa" adı verilen bir yöntemle acele ile yasalaştırılmasını doğru bulmuyoruz.

Meri mevzuatta yapılacak değişikliklerin bir torba yasa mantığıyla değil, sorunların ve yapılan düzenlemelerin tüm ayrıntısıyla değerlendirildiği, konu ile ilgili tüm ihtisas komisyonlarının devrede olduğu bir yasama çalışmasının gerekliliğine inanıyoruz.

Ayrıca bu yasama döneminde de daha önceki yasama dönemlerinde diğer torba yasa görüşmelerinde gerçekleştiği üzere, torba yasaların Meclis İçtüzüğü'nün 91'nci maddesine aykırı bir biçimde "temel yasa" olarak genel kurul gündemine getirilerek görüşülmesinin yukarıda özetlenen sakıncaları daha da artıracakı kanaatindeyiz.

-Yeni bir sisteme geçilmesine rağmen Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışma usul ve esasları ile ilgili içtüzük değişikliklerinin yapılmaması dolayısıyla, kanun teklifinin komisyona sunulması ve komisyonda görüşülmesi sırasında, kanun tekliflerinin içeriğinin komisyonda teklif sahipleri tarafından sunulması ve savunulması, yürütmenin ve bürokratik görevlilerin söz konusu komisyon görüşmelerine katılım ve katkı düzeyinin belirsizliği nedeniyle, söz konusu kanun teklifi maddelerinin komisyonda iyice irdelenip değerlendirilmesi mümkün olmamıştır.

-Teklif Plan ve Bütçe Komisyonunun ihtisas konusu ile ilgisi bulunmayan bazı kanunlarda yapılan değişiklikleri ihtiva ettiği halde ilgili tali komisyonların görüşleri alınmamıştır.

-Teklifteki kanun maddelerinin tümü ile ilgili olarak ilgili tüm meslek kuruluşlarının ve sektör temsilcilerinin görüşleri alınmamış veya alınan görüşler Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır. Görüşlerini belirten sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine itibar edilmemiştir.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak diğer alakalı kamu kuruluşlarının görüşleri alınmamış veya alınan görüşler Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır.

-Teklifteki kanun maddelerinin bazıları ile ilgili olarak herhangi bir etki analizi çalışması yapılmamıştır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı olduğu kanaatiyle "Kanun Teklifinin" bütününe karşıyız.

3. Kanun teklifinin maddeleri üzerindeki görüşlerimiz.

8 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Karamamede ayrıntılı değişiklik yapan 10 maddelik yasa teklifinin maddeleri üzerindeki görüş ve eleştirilerimize aşağıda yer verilmiştir.

3.1 Teklifin 1. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin 1. maddesi ile, 14/1/1970 tarihli ve **1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun** "Para ve kredi konusunda bankanın görev ve yetkileri" başlıklı 40'inci maddesinin (III) numaralı fıkrasına bent eklenmek suretiyle,

"Merkez Bankası nezdinde bulunan yabancı ülke merkez bankalarına ait para, alacak, mal, hak ve varlıkların haczedilmemesi, üzerlerine ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz konulmaması esası getirilmektedir."

Söz konusu maddenin tedvin tekniğine de aykırı olarak Merkez Bankası Kanununda bu konuyla hiç bir ilgisi olmayan "Para ve kredi konusunda bankanın görev ve yetkileri" başlıklı 40'inci maddesinin, yine düzenlenen konuyla uzaktan - yakından hiçbir ilgisi bulunmayan üçüncü fıkrasına eklenecek bir bentle yapılmak istenilmesinin nedeni anlaşılamamıştır. Maddenin gerekçesinde;

"Madde ile Merkez Bankaları arasında kurulan ilişkilerin işin gerektirdiği diplomatik hassasiyet ve ekonomik güven temelinde yürütülmesini teminen diğer

merkez bankalarının Banka nezdindeki para, alacak, mal, hak ve varlıklarının haczedilememesi amaçlanmaktadır.”

denilmektedir.

Maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında söz konusu ihtiyacın bu tip bir hukuki alt yapının Türkiye'nin artan önemi ve Türkiye'ye yönelik teveccühün sürekliliğinin sağlanması, Türkiye'nin bir finans merkezi olması açısından gerekli olduğu, bazı ülkelerde de benzeri hükümlerin varlığından bahsedilmiş, ancak detayda bir bilgi tarafımıza sunulmamıştır. Ayrıca uluslararası mahkeme kararlarının olması durumunda ne tür bir işlem tesis edileceği, bu kararlara karşı iç hukukun kurallarının mı geçerli olacağı yönündeki sorularımıza da tam anlamıyla tatminkar yanıtlar alınmamıştır. Burada ayrıca Türkiye Mahkemelerince verilmesi gereken bir tenfiz kararının olması gerektiği söylenmiştir.

Bu düzenlemenin, Merkez Bankasının, brüt döviz rezervini yüksek göstermek için diğer ülkelerin Merkez Bankaları ile yaptığı swap anlaşmalarını kolaylaştırmak amacıyla getirildiği tahmin edilmektedir.

Merkez Bankası, başka ülkelerin Merkez bankalarıyla swap yapmaya, 128 milyar dolarlık döviz rezervinin 2019-2020 yıllarında arka kapıdan satılmasıyla rezervde yaşanan azalmayı gizlemek amacıyla sıklıkla başvurmaya başlamıştır.

Halen Katar Merkez Bankasıyla 15 milyar dolarlık, Çin Merkez Bankasıyla 5,5 milyar dolarlık swap anlaşması (En son Haziran 2021'de 46 milyar TL ve 35 milyar Çin yuanı olarak) yürürlükte bulunmaktadır.

Banka ayrıca Ağustos 2021'de Güney Kore ile 2 milyar dolarlık (17,3 milyar TL – 2,3 trilyon Kore Wonu) tutarında bir swap anlaşması imzalamıştı. Ancak beş aydır bu anlaşmanın yürürlüğe girmediği bilinmektedir.

Merkez Bankasının bu günlerde yine brüt rezervlerindeki erimeyi gizlemek için Azerbaycan, Birleşik Arap Emirlikleri ve benzeri ülkelerin Merkez Bankalarıyla swap anlaşmaları yapmaya çalıştığı bilinmektedir.

Ayrıca Venezüela hükümeti ve Merkez Bankası ile ilişkiler de son dönemde sorgulanmaya başlamış bulunmaktadır.

Düzenlemenin, Merkez Bankasına swap nedeniyle yatıracağı paranın haczedilmesinden ya da tedbir konulmasından endişe eden bu ülkelerden birinin talebi üzerine getirilmiş olabileceğine dikkat çekilmektedir.

31.12.2021 tarihi itibarıyla Merkez Bankasının net döviz rezervlerinin 8.3 Milyar Dolara gerilediği, swaplar hariç söz konusu miktarın -56.4 Milyar Dolara indiği anlaşılmaktadır.

1211 sayılı Merkez Bankası Kanununun 1. Maddesi;

“Türkiye’de banknot ihracı imtiyazına münhasıran sahip ve bu Kanunda yazılı görev ve yetkileri haiz olmak üzere “Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası” unvanı altında anonim şirket olarak bir banka kurulmuştur.”

hükmünü taşımaktadır.

Söz konusu hükme göre Anonim Şirket statüsünde olan Merkez Bankası için bu şekilde ayrıcalıklı bir düzenlemenin yapılması kanun önünde eşitlik ilkesi açısından da tartışmalıdır.

Ayrıca bugüne kadar Merkez Bankası Kanununda böylesi bir düzenlemeye yer verilmemiş olmasına karşın döviz sıkıntısının çekildiği, yabancı ülkelerle swap anlaşmalarına ihtiyaç duyulduğu bir dönemde bu tür düzenlemenin gündeme getirilmesi tarafımızca manidar bulunmaktadır.

Madde gerekçesinde yer alan *“Merkez Bankaları arasında kurulan ilişkilerin için gerektirdiği diplomatik hassasiyet ve ekonomik güven temelinde yürütülmesi”* ibaresinden neyin kastedildiğinin açıklanması gerekmektedir.

Söz konusu düzenleme, böylece, yabancı ülke merkez bankaları kategorisiyle, Merkez Bankası nezdinde para, alacak, mal, hak ve varlıkları bulunan diğer kişilere ilişkin kategori arasında mülkiyet hakkının sınırlanması bakımından haklı nedene dayanmayan bir ayırım ve muamele farklılığı yapmaktadır.

Madde gerekçesinde işaret edilen *“diplomatik hassasiyet ve ekonomik güven”*, anayasal ilkelerden sapılmasını meşru ve haklı kılan bir neden olamaz. Teklifin 1. maddesi, bu açıdan Anayasa’nın kanun önünde eşitlik ilkesini öngören 10. maddesine aykırı bulunmaktadır.

Söz konusu maddenin gerekçesi konusunda kamuoyuna doğru ve tutarlı bilgi verilmelidir.

Ayrıca Merkez Bankası bilançosunda 30 ve 31 Aralık günü yapılan operasyonların(komisyonadaki görüşmeler sırasında ilgili merkez Bankası temsilcisi tarafından bu durumun swap işlemlerinin muhasebe yönetiminde yapılan bir muhasebe politikası değişikliğinden kaynaklandığı yönünde açıklamalarda bulunmuş ancak detay bilgi vermemiştir)) nedeninin ve gerekçesinin de tüm boyutlarıyla kamuoyu ile paylaşılması gerekmektedir.

Söz konusu düzenlemenin hukuki boyutunun Adalet Komisyonu tarafından değerlendirilmeden acele ile yasalaştırılması gayretini de uygun bulmamaktayız.

3.2 Teklifin 2. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin 2. maddesi ile, 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27'nci maddesinin (4) numaralı fıkrasına cümle eklenmek suretiyle,

Vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davalarda, dava konusu edilen tutarın %50'si oranında teminat alınmadan yürütmenin durdurulması kararı verilemeyeceği hususunda düzenleme yapılmaktadır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27'nci maddesinin (6) numaralı fıkrasında yer alan genel hükümlerle; Yürütmenin durdurulması kararları teminat karşılığında verilir; ancak, durumun gereklerine göre teminat aranmayabilir." denilmektedir.

Teklif ile bu genel kurala bir istisna getirilerek "vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davalarda" dava konusu edilen tutarın %50'si oranında teminat alınması şart koşulmaktadır.

Gerekçe olarak, sınırlı sayıda durumla ilgili olmakla birlikte, bazı durumlarda mükelleflerin vergi iadesi taleplerinin vergi incelemesi sonucuna göre sonuçlandırılması kararının yürütmesinin mahkemelerce durdurulması nedeniyle vergi iadelerinin yapılmak zorunda kalındığı ve daha sonra da iadenin haksız yere yapıldığı ortaya çıktığında ise malvarlığının kaçırılması nedeniyle iadenin tahsil edilememesi gösterilmiştir.

Maddenin komisyonadaki görüşmeleri sırasında vergilemede sahte belge ile mücadele açısından bu düzenlemenin gerekli olduğu yönünde ilave açıklamalarda bulunulmuştur.

Kanun teklifinin 2. maddesi, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesinin 4. fıkrasına, "Vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davalarda, dava konusu tutarın %50'si oranında teminat alınmadan yürütmenin durdurulması kararı verilemez" cümlesinin eklenmesini öngörmektedir.

Bu değişiklikle, yürütmenin durdurulması rejiminde, vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davalar bakımından özel bir hüküm ihdas edilmektedir. Gerçekten de; İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesinin 6. fıkrasına göre: "Yürütmenin durdurulması kararları teminat karşılığında verilir; ancak, durumun gereklerine göre teminat aranmayabilir. Taraflar arasında teminata ilişkin olarak çıkan anlaşmazlıklar, yürütmenin durdurulması hakkında karar veren daire, mahkeme veya hakim tarafından çözümlenir. İdareden ve adli yardımdan faydalanan kimselerden teminat alınmaz". Şu halde, kanun teklifinin 2. maddesi, vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davalarda yürütmenin durdurulması kararının verilmesi bakımından;

- 1) Durumun gereklerine göre teminat aranmaması,
 - 2) %50'den düşük oranda teminat öngörülmesi,
- ihtimallerini ortadan kaldırmaktadır.

İdari Yargılama Usulü Kanunu (m.27) ve Anayasa (m.125) uyarınca, Danıştay veya idari mahkemeler, kural olarak, "idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda", yürütmenin durdurulması kararı verebilmektedirler.

Oysa kanun teklifinin 2. maddesi, vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davalar bakımından, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, başka konulu davalara göre (durumun gereklerine göre) teminat aranmaması ve %50'den düşük oranda teminat öngörülmesi olanaklarını ortadan kaldırmaktadır.

Bu kategorik kural, böylece, hak arama özgürlüğünün bir tezahür biçimi olan yürütmenin durdurulması kararı verilmesi olanağını (maddi durumu uygun olmayan) ilgili davacı kategorisi bakımından ölçüsüz şekilde sınırlayarak Anayasa'nın 36. maddesiyle çelişmektedir.

Bunun yanında; teklifin söz konusu 2. maddesi, Türkiye hukukunda hak arama özgürlüğünün bir tezahür biçimi olan yürütmenin durdurulması kararı verilmesine ulaşma olanağını, vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davaların davacıları bakımından, idari yargı önüne gelen başka konulu davaların davacılarına göre belirgin şekilde zorlaştırmaktadır. Oysa, yürütmenin durdurulması kararının verilebilmesi için gerekli koşullar bakımından söz konusu iki kategori davacı arasında ayırım yapmayı haklı kılan makul bir sebep bulunmamaktadır. Anayasa Mahkemesi'nin ifade ettiği üzere; “[Eşitlik ilkesi] ile güdülen amaç, benzer koşullar içinde olan, özdeş nitelikte bulunan durumların yasalarca aynı işleme uyruk tutulmasını sağlamaktır.” (AYM, 13.04.1976 tarih ve 1976/3 E.; 1976/3 K. sayılı Karar). Yine Anayasa Mahkemesine göre; “Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir” (AYM, E.S.:2006/11, K.S.:2006/17, K.T.: 7.2.2006). Eşitlik ilkesinin ihlal edilip edilmediği hususunun tespitinde, somut olayda yapılan ayırımın haklı bir nedene dayanıp dayanmadığı noktası dikkate alınır: “Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen eşitlik, mutlak anlamda bir eşitlik olmayıp, ortada haklı nedenlerin bulunması halinde, farklı uygulamalara imkan veren bir ilkedir” (E.S.:1985/11, K.S.:1986/29, KT:11.12.1986). Haklı bir sebep olmadan aynı durumdaki kişi kategorileri arasında muamele farklılığı yaratan teklifin 2. maddesi, bu itibarla Anayasa'nın 10. maddesine aykırıdır.

Teklif maddesi gerekçesinde öne sürülen pratik sebepler ve bu arada “sınırlı sayıdaki işlem nedeniyle Hazine kaybının önlenmesi gereği”, Anayasa'ya aykırı bir düzenlemeye meşruiyet sağlayamamaktadır.

Yürütmenin durdurulması kararlarına ilişkin olarak madde 2'de öngörülen sınırlama, Anayasa madde 125'e de açıkça aykırı bulunmaktadır.

3.3 Teklifin 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 9. maddelerinin değerlendirilmesi:

Teklifte yer alan 3- 9'uncu maddeler 28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu'nda yapılan değişikliklerle ilgilidir.

7.10.2001 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu Ak Parti iktidarı döneminde sık sık değişikliğe uğrayan kanunlardan birisidir.

Anılan Kanunun birçok maddesinde 2007 yılından itibaren 12 değişik kanunla 42 kez değişiklik yapılmıştır. Bu durum Ak Parti iktidarının Bireysel Emeklilik Sistemi ile ilgili olarak bir model oluşturamadığını, bu sistemle ilgili temel tercihlerini yapmaktan zorlandığını ortaya koymaktadır. Bu durum Ak parti iktidarının torba yasalar yöntemiyle, konuyu ilgili taraflarla derinlemesine tartışmadan acele ile yasa yapma alışkanlığına örnek teşkil etmektedir. Bu durum sisteme olan güveni sarsmakta sistemde tercih problemlerine neden olmaktadır.

BES Sistemine İlişkin 24.12.2021 tarihi itibarıyla veriler aşağıdaki gibidir:

Toplam Fon Tutarı.....	213.100.0 Milyon TL.
Katılımcıların Fon Tutarı.....	190.552.1 Milyon TL
Devlet Katkısı Fon Tutarı.....	22.553.9 Milyon TL.
Şirketlerin Katılımcı Toplamı.....	7.080.839 Kişi
Otomatik Katılım Sistemi.....	6.208.826 Kişi
Toplam Fon Büyüklüğü.....	16.100.0 Milyon TL....

Teklifin 3. maddesi ile 28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu'nun 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (d), (h) ve (ı) bentlerinin değiştirilmektedir.

Bilindiği üzere 703 sayılı KHK ve 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi(CBK) ile Hazine Müsteşarlığı mülga olup Hazine ve Maliye Bakanlığı kurulmuştur.

Bilahare 47 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile de Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesindeki Sigortacılık Genel Müdürlüğü ve Sigorta Denetleme Kurulu mülga edilerek Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu kurulmuştur.

47 sayılı CBK ile kurulan Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sigortacılık Genel Müdürlüğü ve Sigorta Denetleme Kurulunun görevlerini üstlenmiş ve ilgili CBK'nın 4. Maddesi ile bazı kanunlarda tanımlanan görevleri yürütme görevi verilmiştir.

Aynı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 19. maddesi ile

"1) *Bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde yer alan görev ve yetkiler kapsamında diğer mevzuatta sigortacılık ve özel emekliliğe ilişkin olarak Bakanlığa,*

kapatılan Sigortacılık Genel Müdürlüğüne ve Sigorta Denetleme Kurulu Başkanlığına yapılan atıflar Kuruma, Bakana yapılan atıflar Kurula yapılmış sayılır.

(2) Bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümleri uyarınca kadro unvanları değişen veya kaldırılanların önceki kadro unvanlarına ilişkin olarak görev ve yetkileri kapsamında mevzuatta yapılmış olan atıflar yeni kadro unvanlarına yapılmış sayılır.” şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Söz konusu düzenleme ile, Anayasa'nın 104. maddesinin 17. fıkrasında tanımlanan CBK ile kanun ile düzenleme yapılmış konularda düzenleme yapılamayacağına ilişkin sınır aşmıştır.

Bu konuda CHP tarafından ilgili CBK için 16 Aralık 2019 tarihinde Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunulmuştur.

Özetle, sigortacılık ve özel emeklilik sektörlerinin denetimlerinin ilgili kurum tarafından yapılabilmesine ilişkin 19. Madde ile getirilen düzenleme bu sektörlerle ilişkin denetim yetkileri kanun ile düzenlenmiş olduğundan kanun ile düzenlenmiş konularda bir CBK ile değişiklik yapılamayacağından Anayasaya aykırı olması nedeniyle iptal isteminde bulunulmuştur.

Şimdi teklifte önerilen bu değişikliklerle söz konusu aykırılıklar giderilmeye çalışılmakta, bir diğer deyişle Anayasa Mahkemesinde yerilen iptal başvurusu ile ilgili taleple ilgili olarak bu şekilde önlem alınmaya çalışılmaktadır.

Kanun teklifi ile yapılan tanımlardaki düzenlemeler ve bu bağlamda aşağıda ele alınacak madde tekliflerindeki düzenlemeler, CBK ile yapılan yanlışlığın hukuksuzluğunun giderilmesi ve ortaya çıkan mevzuat sorunlarını çözmeyi amaçlamaktadır.

Ancak, söz konusu düzenlemeler bağımsız bir düzenleyici ve denetleyici Kurum olan Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun kanun ile kurulması ve görev ve yetkilerinin kanun ile düzenlenmesi zorunluluğunu ortadan kaldırmamaktadır. Söz konusu Kurumun kuruluşu, çalışma usul esasları ve görev ve yetkilerinin Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri yerine kanunla düzenlenmesi gerekir.

Teklifin 4. maddesi ile 28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu'nun 6'ncı maddesinin üçüncü fıkrasının üçüncü ve dördüncü cümlelerinin değiştirilmekte ve fıkraya bir cümle eklenmektedir.

Maddenin gerekçesinde;

“Madde ile konut alımı, evlilik, eğitim ve benzeri özellik arz eden durumlarda ihtiyaç duyulabilecek tasarrufların bireysel emeklilik sistemi çatısı altında biriktirilerek kullanılabilmesine imkân verilmesi amaçlanmaktadır.

Bu itibarla, BES’te belirli bir süre bulunmuş katılımcılara kısmen ödeme alma imkânı sağlanmaktadır.

Ayrıca, kısmen ödeme alan katılımcıların, kısmen ödeme alınmasını müteakip belirli bir süre için sistemden ayrılmasının önlenmesi ve bu sayede katılımcıların sistemde tutundurulmasının sağlanması da amaçlanmaktadır. Yukarıda belirtilen amaçlar çerçevesinde, söz konusu uygulamaya ilişkin tüm koşullar ile esas ve usuller Kurum tarafından belirlenecektir.”

açıklaması yer almaktadır.

Bu düzenlemelerle bireysel emeklilik sisteminde belirlenen asgari şartları tamamlamadan kısmen ödeme yapılma hallerine ilişkin düzenleme değiştirilmektedir

Kısmen ödeme yapılma halleri ile kısmen ödeme yapılabilecek birikim oranlarında Hazine Müsteşarlığına verilen belirleme yetkisi, bir diğer deyişle bu hususların yönetmelik ile düzenlenmesine ilişkin düzenleme değiştirilmekte ve iştirakçinin devlet katkısı haricinde birikim tutarının yüzde 50’sini sistemden ayrılmadan alabileceğine, bu halde de katılımcının aldığı kısmen ödeme tutarının % 25’ine kadar olan devlet katkısı tutarının da katılımcı tarafından alınabileceğine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Bu düzenlemeye yönelik gerekçede “konut alımı, evlilik, eğitim ve benzeri özellik arz eden durumlarda ihtiyaç duyulabilecek tasarrufların bireysel emeklilik sistemi çatısı altında biriktirilerek kullanılabilmesine imkân verilmesi amaçlanmaktadır” denilmesine rağmen madde metninde;

“Bu fıkra kapsamında yapılacak işlemlere ilişkin, Devlet katkısına dair uygulamalar dahil olmak üzere, esas ve usuller Bakanlığın uygun görüşü alınarak Kurum tarafından belirlenir.”

şeklinde bir düzenleme yer almaktadır.

Sistemden ayrılmadan bu kısmen ödemededen yararlanma hallerinin kanun ile düzenlenmesi gerekmektedir. Aksi halde idarenin takdir yetkisine bırakılan bu haller ve devlet katkısından alınabilecek tutarın belirlenmesi objektif olmaktan çıkacaktır.

Teklifin 5. maddesi ile 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu'nun 17'nci maddesinin ikinci fıkrasına cümle eklenmek suretiyle; bireysel emeklilik sisteminde katılımcıların hesaplarının Borçlar kanunu çerçevesinde temliğe konu edilebileceği ve bunun usul ve esaslarının da Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından belirleneceği hususu düzenlenmektedir.

Söz konusu düzenleme ile Kuruma verilen yetki 6098 sayılı Borçlar Kanunu'nun 184 ila 189. Maddeleri arasında düzenlenen alacağın devrine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi ile ilgili olduğundan bu hususların kanun ile açıkça düzenlenmesi gerekmektedir. Bu hususta Kuruma verilen yetki, yetki devrinin sınırlarını aşan bir düzenlemedir.

Ayrıca gönüllü ve zorunlu bireysel emeklilik sisteminin kuruluş amacı bireylerin ve çalışanların sosyal güvenlik hakları doğrultusunda ek bir emeklilik aylığı veya geliri almaya yönelik tasarruf yapmalarını sağlamaya yönelik bir primli sistem kurmaktır.

Yapılan bu düzenleme ile katılımcıların birikimleri veya aylıkları alacak devri yöntemiyle bir ticari değiş tokuş amacına dönüşmektedir ve bu sistemin kuruluş amaçlarıyla uyumadığı gibi alacak devrinin esaslarının ve usullerinin Kurumun yetkisine bırakılmasının da ortaya hukuki bir belirsizlik çıkaracağı düşünülmektedir.

Teklifin 6. maddesi ile 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu'nun Ek 1. Maddesi değiştirilmekte bu maddeye bazı ilave ve çıkarmalarda bulunulmakta, bazı terim ve ibarelerde de değişikliğe gidilmektedir.

Halen yüzde 25 olan bireysel emeklilikteki Devlet katkısı oranının yüzde 30'a yükseltilmektedir.

Burada yapılan değişiklikle Türk vatandaşı katılımcılara ilave olarak 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 28 inci maddesi kapsamındaki, doğumla Türk vatandaşı olup da çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybedenler ve üçüncü dereceye kadar olan altsoylarının da sistemde yer almaları halinde bu devlet katkısından yararlanabilecekleri de yönünde yeni bir düzenlemeye yer verilmektedir.

Diğer yandan, maddenin birinci fıkrasına eklenen bir düzenleme ile de devlet katkısına esas olacak katkı paylarının üst sınırı olan asgari ücret tutarına ilişkin üst sınırının üzerindeki katkı payları için de devlet katkısı ödemesinin düzenlenmesi de sisteme eklenmektedir.

Anılan sınırı aşan katkı payları için *Bakanlığın uygun görüşüyle Kurumca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde, ilgili katkı payının ödendiği yılı takip eden takvim yıllarında da Devlet katkısı hesaplaması ve ödemesi yapılabilir* şeklinde bir düzenleme madde metnine eklenmektedir.

Ayrıca teklifin 3. maddesinde yer verilen değerlendirmede belirtildiği üzere 47 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde yapılan düzenlemeler ile Kanunda belirlenen yetkili kurumlar, bakanlık ve mevzuatta yapılan atıflar 47 sayılı CBK'ya uyum sağlamak üzere değiştirilmekte ve 4632 sayılı Kanunda geçen "Müsteşarlık, Bakanlık" ibareleri "Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu" olarak değiştirilmektedir.

Bu değişikliklerde devlet katkısına yönelik düzenlemelerde devlet katkısı ödemeleri mahiyeti nedeniyle Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinden yapılmaya devam edildiğinden, söz konusu ödeme işleminin Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yapılmaya devam etmesini teminen bahse konu ödemelere ilişkin ilgili ibareler, Bakanlık olarak değiştirilmektedir.

Son olarak, emeklilik şirketleri tarafından Bakanlık hesabına yapılan yersiz ve fazla ödemelerin emeklilik şirketlerine aktarılmak üzere Bakanlık tarafından faizsiz olarak ödenmesine ilişkin ek bir fıkra düzenlemesi yapılmaktadır.

Teklifin 7. maddesi ile 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu'nun Ek 2. maddesi değiştirilmekte bu maddeye bazı ilave ve çıkarmalarda bulunulmakta, bazı terim ve ibarelerde de değişikliğe gidilmektedir.

Madde ile yapılan düzenlemede zorunlu bireysel emeklilik sitemine istekleri halinde 45 yaş üzerindeki çalışanların da katılmalarına ilişkin hüküm eklenmiştir.

Maddede Hazine Müsteşarlığına ilişkin atıflar Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu şeklinde değiştirilmektedir.

Maddenin 7. fıkrasında yapılan değişiklikle Kurum tarafından yapılacak bildirimlerin güvenli elektronik iletişim araçları ile yapılması zorunluluğu kaldırılmış ve

normal elektronik iletişim araçları ile de bu bildirimlerin yapılabilmesi düzenlenmiştir. Bu değişikliğin nedeni tarafımızca anlaşılamamıştır.

Katılımcılar ile emeklilik şirketlerine yönelik bildirimlerin hukuki niteliği ve tebligat niteliğinde olması göz önüne alındığında bunların güvenli elektronik iletişim araçları ile yapılması uygulamasına devam edilmesi gerekmektedir.

Teklifin 8. maddesi ile 4632 sayılı Kanunun, bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilen maddeleri dışında kalan diğer maddelerinde de yer alan bazı terim ve ibarelerde de değişikliğe gidilmektedir.

Bu maddedeki düzenlemelerle 4632 sayılı Kanunun “Tanımlar” başlıklı maddesinde yapılan düzenlemeye uyum ve Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun kurulması nedeniyle ortaya çıkan ihtiyacı karşılamak amacıyla Müsteşarlık, Kurum ve Kurul ibarelerine yapılan atıflarda değişiklik yapılmaktadır.

Teklifin 9. maddesi ile 4632 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenerek bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı paylarına yönelik yapılan düzenlemenin (Bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı paylarına yönelik 6. madde ile yapılan düzenleme ile %30’a çıkarılan devlet katkı payının) halihazırda sistemde yer alan katılımcılara da uygulanmasına imkân sağlamaya yönelik bir düzenleme yapılmaktadır.

Bireysel Emeklilik Sisteminin Ak Parti iktidarları tarafından bir emeklilik programı olarak değil, uzun vadeli bir bireysel tasarruf programı olarak tasarlandığını, yetersiz bulunan yurt içi tasarrufları artırmada önemli görülen bir politika aracı olarak kabul edildiğini görmekteyiz.

Aslında zorunlu BES uygulaması, Anayasa’nın sosyal devlet ilkesiyle, sosyal güvenlik ve sözleşme hürriyeti ve mülkiyet hakkına ilişkin düzenlemelerine de aykırı bulunmaktadır. Zorunlu kamusal sosyal güvenlik primleri dışında hiç kimseden kesinti yapılmaması gerekmektedir.

BES’in yaklaşık 20 yıllık uygulama sonuçları ve ilgili yasada sık sık yapılan değişiklikler sistemin tam anlamıyla iyi yürümediğini de göstermektedir. Kamusal emeklilik ve sosyal güvenlik sisteminin güçlendirilmesi, sosyal devletin öncelikleri arasında olmalıdır.

Söz konusu maddelerin komisyonunda tartışılması sırasında şu ana kadar ödenen devlet katkısı tutarının 29.3 Milyar TL. olduğu, yeni düzenlemelerle yaklaşık 138 Milyar TL.lik ek fon oluşturulmasının beklendiği, yeni düzenlemelerin bütçeye yıllık ortalama maliyetinin 2.7 milyar TL. olacağı, uygulamalarla önümüzdeki beş yılda sisteme 3 Milyon yeni katılımcının dahil olmasının beklendiği, BES'te faaliyet gösteren şirketlerde tutar olarak yerli sermaye oranının %52, yabancı sermayenin oranını % 48 olduğu, yönetilen fon büyüklüğü açısından bu rakamların farklı olduğu yönünde açıklamalarda bulunulmuş, söz konusu değişikliklerin sistemi daha işler hale getirmek amacıyla önerildiği ifade olunmuştur.

Ancak söz konusu düzenlemelerin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda tüm boyutlarıyla ve ilgili tarafların katılımıyla görüşülmeden acele ile yasalaştırılması gayretini uygun bulmamaktayız.

3.4 Teklifin 10. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin 10. maddesi ile 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun 11 inci maddesine bir fıkra eklenmek suretiyle; BOTAŞ'ın bakanlık görüşlerini de almak suretiyle bölgesel, iklimsel koşulları da göz önünde bulundurarak il/bölge bazında farklı kademe de doğal gaz satış fiyatı belirleyebilmesine olanak sağlanmaktadır.

Maddenin gerekçesinde;

“Maddeyle, enerji verimliliğini artırmak amacıyla aynı abone grubunda yer alsa bile maliyet bazlı tarife metodunun yanında doğal gaz enerjisinin tasarruflu kullanılmasını teşvik edici, benzer abone gruplarında fazla tüketim yapanların fazla tüketimin maliyetine katlanması amaçlanmaktadır. Bu düzenleme ile maliyetler için bir çalışma yapılması, gerekli olan abone grubu için il bazında iklim şartları ve tüketim miktarına uygun olacak bir kademe belirlenmesi ve oluşan tüketimin artışından kaynaklanan ilave maliyetlerin bu kademe üstünde tüketim yapan abonelere yansıtılması amaçlanmaktadır.”

açıklaması bulunmaktadır.

Enerji Piyasası Düzenleme ve Denetleme Kurumuna söz konusu düzenlemede herhangi bir görev verilmemesinin nedeni anlaşılammıştır.

Bilindiği üzere; 1 Ocak sabahı elektrik üretimi için kullanılan doğal gazda yüzde 15, konutlarda yüzde 25, sanayide yüzde 50 doğalgaz zammı uygulanmıştır

Madde, 21 Aralık 2021'de kanunlaşan elektrikte kademeli tarife düzenlemesi gibi, "sosyal tarife" ölçütünü tam anlamıyla gözetmemektedir.

Belli metreküpe kadarki kullanımlara yani ilk kademede bedelsiz ya da indirimli kullanımı veya vergi indirimini öngörmemektedir.

Maddedeki düzenleme BOTAŞ'a farklı il ya da bölgeler bazında farklı fiyat tarifesi belirlemenin yolunu açmaktadır.

Ancak konutlarda ailelerin fert sayısı da dikkate alınarak, düşük gelir grupları için belli bir ihtiyaç sınırına kadar ücretsiz kullanım için sosyal tarife ölçütünün en azından kanun metninde yer almasını önemsemekteyiz. Hedef, doğal gaz maliyetlerini hem sanayi için hem de hane halkı tüketimi için düşürmek olmalıdır.

TBMM'de Aralık ayında en son kabul edilen 7349 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 6. Maddesiyle BOTAŞ'ın Ticaret Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine (gümrük müdürlüklerine); ithalattan kaynaklanan 7256 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılandırılmış olan borçları dahil olmak üzere ödenmemiş olan her türlü vergi, fon ve paylar ile idari para cezaları, bunlara bağlı gecikme zammı ve gecikme faizlerinden oluşan borçlarının, Hazine'den görevlendirme bedeli alacaklarına karşılık mahsup edilerek silinmesi sağlanma amaçlı bir düzenleme yapılmış, bu operasyonla BOTAŞ'ın yaklaşık 32 Milyar TL.yi bulan vergi borcunun, yine yaklaşık 60 Milyar TL.yi bulan görev zararı alacağından mahsubu gerçekleştirilmiştir.

Medyada yer alan haberlerden, TL'nin geçtiğimiz yıl dolar karşısında yüzde 44 değer kaybetmesi ve Asya ile Avrupa piyasalarda doğalgaz fiyatlarının son 6 ayda 3 katına çıkmasının Boru Hatları İle Petrol Taşıma Anonim Şirketi'ni (BOTAŞ) zor durumda bıraktığı, BOTAŞ'ın 2022 başlarında gerçekleştirmesi gereken bir ödeme için piyasadan para bulmaya çalıştığı, dolar üzerinden yapılan doğalgaz alışverişinde BOTAŞ'ın bazı borçlarını ödemekte zorlandığı, BOTAŞ'ın yaklaşan geri ödemeleri karşılamak için yaklaşık 2 milyar dolarlık bir kredi aradığı, BOTAŞ'ın finansmanını desteklemek için hükümetin 2020'de şirketin sermayesini üç kattan fazla artırarak 18,6 milyar liraya çıkarmasına rağmen BOTAŞ'ın hızla büyüyen borç yükünün 2020'de beşte birden fazla artarak 54,8 milyar liraya yükseldiği yönünde iddialar bulunmaktadır.

Milli ve yerli bir kuruluş olan BOTAŞ'ın stratejik konumu da dikkate alınarak son dönemdeki durumunun gözden geçirilerek, herhangi bir özelleştirme organizasyonuna konu olmadan, BOTAŞ'a gerekli müdahalelerin bir an önce yapılması gerektiği düşünülmektedir.

3.5 Teklifin 11. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin 11. maddesi ile 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na geçici madde eklenerek, 1 Aralık 2021 tarihinden önce ihalesi yapılmış, yapımı halen devam eden, fesih veya tasfiye edilmeden kabulü/geçici kabulü yapılmış mal ve hizmet alımıyla yapım işlerine ilişkin TL üzerinden yapılmış sözleşmelere fiyat farkı verilmesine olanak sağlanmaktadır.

Benzeri sayılabilecek düzenlemeler 4735 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi suretiyle 30.07.2008 tarih ve 5794 sayılı yasanın 1. maddesi ve 17.01.2019 tarih ve 7161 sayılı Kanunun 32. maddesi ile de yapılmıştır.

30.07.2008 tarih ve 5794 sayılı yasanın 1. maddesi ile 4735 sayılı Kanuna eklenen Geçici 2. Madde;

“31/5/2008 tarihinden önce 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre ihalesi yapılmış yapım işlerinde, iş kalemleri veya iş gruplarının imalatında kullanılan malzemelerin fiyatlarında beklenmeyen artışlar meydana gelmesi nedeniyle ihale dokümanında fiyat farkı verilmesine ilişkin hüküm bulunup bulunmadığına veya ihalenin yabancı para üzerinden sözleşmeye bağlanıp bağlanmadığına bakılmaksızın 1/1/2008 tarihinden sonra yapılan ve yapılacak olan imalatlar için fiyat farkı verilebilmesine ilişkin esas ve usulleri tespiti Kurumun teklifi üzerine Bakanlar Kurulu yetkilidir”

17.01.2019 tarih ve 7161 sayılı Kanunun 32. Maddesi ile 4735 sayılı Kanuna eklenen Geçici 4. Madde;

“31/8/2018 tarihinden önce 4734 sayılı Kanuna göre ihalesi yapılan (3 üncü maddesindeki istisnalar dâhil) ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla devam eden sözleşmeler, imalat girdilerinin fiyatlarında beklenmeyen artışlar meydana gelmesi nedeniyle, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonraki 60 gün içinde yüklenicinin idareye yazılı olarak başvurması kaydıyla, Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak idarenin onayına bağlı olarak feshedilip tasfiye edilebilir veya devredilebilir. Bu

durumda devir alacaklarda ilk ihaledeki şartlar, devir tarihi itibarıyla aranacak olup devirden veya fesihden kaynaklanan kısıtlama ve yaptırımlar uygulanmaz. Yüklenimi ortak girişim tarafından yürütülen sözleşmelerde ortaklar arasında devir veya hisse devirlerinde ilk ihaledeki yeterlik şartları aranmaz. Sözleşmesi feshedilen veya sözleşmeyi devreden yüklenicinin teminatı iade edilir. Bu fıkra kapsamında devredilen sözleşmeler ile bu fıkra kapsamına girmekle birlikte devredilmeyen sözleşmelerde, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonraki 60 gün içinde yüklenicinin idareye yazılı olarak başvurması kaydıyla süre uzatımına ilişkin kısıtlama ve şartlara tabi olunmaksızın Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak idare tarafından süre uzatılabilir.

Sözleşmenin bu madde kapsamında feshedilerek tasfiye edilmesi veya devredilmesi durumunda yüklenici, fesih veya devir tarihine kadar gerçekleştirdiği imalatlar dışında idareden herhangi bir hak talebinde bulunamaz. Yüklenici tarafından, işin idarece uygun görülecek can ve mal güvenliği ile yapı güvenliğine yönelik tedbirlerin alınması şarttır. Bu kapsamda düzenlenecek fesihnamelerden ve devredilecek sözleşmelerden damga vergisi alınmaz.”

hükmünü taşımaktadır.

Kanun teklifinde yer alan düzenleme geçmiş düzenlemelerine göre daha ayrıntılı bir şekilde hazırlanmıştır. Söz konusu madde hükmü aşağıdaki gibidir.

“MADDE 11- 5 /1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa geçici madde eklenmiştir.

Ek fiyat farkı ve/veya sözleşmelerin devri

GEÇİCİ MADDE 5- Ülkemizde ve dünyada hammadde temininde ve tedarik zincirlerinde yaşanan aksaklıklar ile girdi fiyatlarındaki beklenmeyen artışlar nedeniyle 1/12/2021 tarihinden önce 4734 sayılı Kanuna göre ihalesi yapılan ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla devam eden veya bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce fesih veya tasfiye edilmeksizin kabulü/geçici kabulü yapılan mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin Türk Lirası üzerinden yapılan sözleşmelerde, 1/7/2021 ile 31/12/2021 tarihleri arasında (bu tarihler dâhil) gerçekleştirilen kısımlar için, ihale dokümanında fiyat farkı verilmesine ilişkin hüküm bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, 1/7/2021 ile 30/11/2021 tarihleri arasında (bu tarihler dâhil) ihalesi yapılan işlerde ihale tarihinin (son teklif verme tarihi) içinde bulunduğu aya ait endeks, 1/7/2021 tarihinden önce ihale edilen işlerde ise 2021 yılı Haziran ayına ait endeks

temel endeks olarak kabul edilerek ve sözleşme fiyatları kullanılarak yüklenicinin başvurusu üzerine sözleşmesine göre hesaplanan fiyat farkına ilave olarak ek fiyat farkı verilebilir.

Ayrıca bu kapsamdaki sözleşmeler, yüklenicinin başvurusu ve idarenin onayı ile devredilebilir. Devredilen sözleşmelerde devir alacaklarda ilk ihaledeki şartlar, devir tarihi itibarıyla aranacak olup devirden kaynaklanan kısıtlama ve yaptırımlar uygulanmaz. Yüklenimi ortak girişim tarafından yürütülen sözleşmelerde ortaklar arasında devir veya hisse devirlerinde ilk ihaledeki yeterli şartları aranmaz.

Sözleşmeyi devreden yüklenicinin teminatı iade edilir. Bu kapsamda devredilecek sözleşmelerden damga vergisi alınmaz.

Sözleşmenin bu madde kapsamında devredilmesi durumunda birinci fıkra hükmü saklı kalmak üzere yüklenici devir tarihine kadar gerçekleştirdiği işler ya da imalatlar dışında idareden herhangi bir mali hak talebinde bulunamaz. Yüklenici tarafından idarece uygun görülecek can ve mal güvenliği ile yapı güvenliğine yönelik tedbirlerin alınması şarttır.

Bu madde kapsamında ek fiyat farkı verilebilecek alım türlerini, ürün ve girdileri, ek fiyat farkı verilmesi veya sözleşmenin devri için idareye başvuru süreleri ile devir işlemlerinin tamamlanacağı süre dâhil ek fiyat farkı hesaplamalarına ve sözleşmelerin devrine ilişkin esas ve usulleri tespiti Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.

4734 sayılı Kanundan istisna edilen mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinden Türk Lirası üzerinden yapılan sözleşmeler için idareler tarafından bu maddeye uygun olarak ilgili mevzuatında düzenleme yapılabilir.”

Maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında Elektronik Kamu Alımları Platformu'ndan elde edilen verilere göre düzenlemede yer verilen dönemde yürütülen sözleşmelerin adedinin 26.789, toplam bedelinin ise 213 milyar lira olduğu ve bu dönemde gerçekleşen hak ediş tutarının yaklaşık 70 milyar lira olduğu, düzenlemede öngörülen k rallar ve sınırlamalar dahilinde ek fiyat farkı tutarının yaklaşık 10 ,5 milyar lira olarak tahmin edildiği ifade edilmiştir. Ancak söz konusu düzenlemenin belediyelere getireceği yükün Merkezi Yönetim Bütçesinden karşılanması yönündeki önerilerimiz kabul görmemiştir.

İlgili sivil toplum temsilcileri, komisyon çalışmaları sırasında verdiği bilgilerden, Mayıs 2020 ila Aralık 2021 tarihleri arasında sektörde ortalama girdi maliyetlerinin %

277 artmış olduğu, sözleşmelere dayalı ÜFE ile genel endekslerle ödenen fiyat farkının oranının yüzde 120 olduğu ifade edilmiş,, bu yıl başından yıl sonuna kadar malzemelerin artış oranının % 146 olduğu, fiyat farkı uygulamasının Ocak 2021 tarihinden itibaren başlaması, fiyat farkı uygulamasının enflasyon düşene kadar uygulanmasını gerektiği, sözleşmelerine daha yeni başlamış ve işin % 50'sinden azı gerçekleşen işlerin tümünün tasfiye kapsamına alınması önerilmiştir. Ancak bu öneriler de kabul görmemiştir.

Bu madde ile; 1 Aralık 2021 tarihinden önce ihalesi yapılmış, yapımı halen devam eden, fesih veya tasfiye edilmeden kabulü/geçici kabulü yapılmış mal ve hizmet alımıyla yapım işlerine ilişkin TL üzerinden yapılmış sözleşmelere fiyat farkı verilmesine olanak sağlanmakta,

Fiyat farkı, ihale sözleşmesinde fiyat farkı verileceğine ilişkin hüküm bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, 1 Temmuz 2021 ile 31 Aralık 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilen kısımlar için sözleşmelerine göre hesaplanacak fiyat farkına ek olarak ek fiyat farkı verilmekte,

Ayrıca, bu sözleşmelerin yüklenicilerin başvurusu ve ilgili kamu kuruluşunun onayıyla başkalarına devredilmesine de olanak sağlanmakta,

Cumhurbaşkanına da alım türleri, konuları, ürün ve girdiler, işin niteliği, sözleşmesine göre fiyat farkı verilip verilmediği veya uygulanan fiyat farkı formülü gibi kriterlere göre ek fiyat farkı hesaplama yöntemleri belirleme, sözleşmelerin devrine ilişkin esas ve usulleri tespit etme konusunda yetki verilmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesi gereğince, yasama işlemlerinin kişisel yararları değil kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla yapılması zorunludur.

Yine, Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devletinin temel unsurlarından biri belirliliktir. Bir hukuk devletinde yasaların belirli, erişilebilir ve öngörülebilir olması zorunludur. Öngörülebilirlik, aynı zamanda keyfi uygulamalara ve müdahalelere karşı yasanın yeterli güvenceler içermesini de gerektirir.

Kanun teklifinin 11. maddesi; söz konusu alanda, hiçbir kaide, genel çerçeveye, ölçüt ve denetime tabi olmayacak şekilde, yürütmeye sınırsız takdir yetkisi tanımaktadır. Cumhurbaşkanı'nın bu alanda alacağı kararların dayanacağı ve Anayasa'yla bağdaşır olması gereken esasların kanun düzeyinde belirlenmemesi ve böylece tamamen keyfi işlemlere açık olması, hukuki belirlilik ilkesine aykırıdır.,

Özellikle; ek fiyat farkı verilebilecek alım türlerini, ürün ve girdiler ile ek fiyat farkı hesaplamalarına ilişkin esas ve usulleri belirleme yetkisini hiçbir nesnel ve somut ölçüt olmadan Cumhurbaşkanı'nın haiz olduğu hükmü, Cumhurbaşkanı'nın kanunca çerçevelenmemiş keyfi kararlar almasını mümkün kılması itibarıyla de açıkça kamu yararına aykırıdır. İhtilafli düzenleme, bu sebeple Anayasa'nın 2. maddesini de ihlal etmektedir.

Kanun teklifinin 11. maddesi; ek fiyat farkı verilebilecek alım türlerini, ürün ve girdileri belirleme yetkisini hiçbir objektif ve somut ölçütle çerçevelenmeden ve sınırlanmadan Cumhurbaşkanı'na tanıyarak, son tahlilde 4734 sayılı Kanun bağlamındaki yükleniciler arasında, Cumhurbaşkanı'nın keyfi iradesine tabi şekilde muamele farklılığı doğurulmasını mümkün kılmaktadır.

Teklifin 11. maddesi; kanun düzeyinde belirlenmiş herhangi bir haklı nedenin yokluğunda, yürütmenin mutlak iradesine tabi şekilde, maruz kalınan ekonomik koşullar bakımından aynı durumda olan ilgili yükleniciler arasında ayırım yapmaktadır. Böylece, benzer durumdaki yüklenicilerden bazıları ek fiyat farkı alabilirken, bazıları alamayacaktır. Kanun önünde eşitlik ilkesinin aşikar bir ihlali olan söz konusu durumu mümkün kılan ve kaçınılmaz olarak bu duruma yol açacak olan 11. maddede Cumhurbaşkanı'na tanınan söz konusu yetki, bu itibarla Anayasa'nın 10. maddesine aykırıdır.

Kanun teklifinin 11. maddesi; 4734 sayılı Kanun bağlamındaki yükleniciler bakımından, bir tür ek fiyat farkı hakkı öngörmektedir. Kişinin mal varlığının artmasına yol açacak söz konusu hak, Anayasa'nın 35. maddesinde öngörülen mülkiyet hakkının uygulanma alanına girmektedir. Buna karşın, Cumhurbaşkanı'nın, hiçbir objektif ölçütle çerçevelenmemiş ek fiyat farkı verilebilecek alım türlerini, ürün ve girdileri belirleme yetkisi sonucunda, 4734 sayılı Kanun bağlamındaki bazı yükleniciler söz konusu ek fiyat farkı hakkından yararlanamayacaktır. Bu haktan yararlanamamak, mülkiyet hakkının sınırlanması anlamına gelir. Cumhurbaşkanı'na tanınan bu belirsiz ve öngörülemeyen kapsamlı mülkiyet hakkını sınırlama yetkisi; maddi ve şekli anlamlardaki kanunilik ilkesine aykırıdır. Söz konusu 11. madde, bu itibarla Anayasa'nın 35. ve 13. maddelerini ihlal etmektedir.

Anayasa'nın 104. maddesinin 17. fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca, "*Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı*

karamamesiyle düzenlenemez". Ek fiyat farkı verilebilecek alım türlerini, ürünleri ve girdileri ve yine sözleşme devrine ilişkin esas ve usulleri belirleme yetkisi mülkiyet hakkı üzerinde sonuçlar doğuracağından ve böylece temel bir hak olan mülkiyet hakkının düzenlenmesi söz konusu olacağından, ihtilafı teklif maddesi Anayasa'nın 104. maddesine de aykırıdır.

Söz konusu düzenleme yukarıda izah edilen nedenlerle; Anayasanın 2, 10, 13, 35 ve 104. maddelerine aykırı bulunmaktadır.

Maddede yer alan 5. fıkradaki düzenlemenin;

"Bu madde kapsamında ek fiyat farkı verilebilecek alım türlerini, ürün ve girdileri, ek fiyat farkı verilmesi veya sözleşmenin devri için idareye başvuru süreleri ile devir işlemlerinin tamamlanacağı süre dâhil ek fiyat farkı hesaplamalarına ve sözleşmelerin devrine ilişkin esas ve usuller Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Ulaştırma ve Alt Yapı Bakanlığı ve Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından müştereken çıkarılacak Yönetmelikle tespit edilir."

şeklinde değiştirilmesi yönündeki önergemiz de kabul görmemiştir.

Ayrıca teklif metninde yer alan maddenin son fıkrasında ;

"4734 sayılı Kanundan istisna edilen mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinden Türk Lirası üzerinden yapılan sözleşmeler için idareler tarafından bu maddeye uygun olarak ilgili mevzuatında düzenleme yapılabilir."

şeklindeki hükmün nedeni anlaşılmamaktadır. Bu hükümlerle bazı idarelere ilgili mevzuatta düzenleme yapma yetkisi verilmektedir

Söz konusu fıkradaki düzenlemenin gerekçesi teklif metninde yer alan madde gerekçesinde;

"4734 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi ve diğer maddelerinde yer alan istisnalar ile diğer kanunlarla 4734 sayılı Kanundan istisna edilen mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinden Türk Lirası üzerinden yapılan sözleşmeler için idareler tarafından bu maddeye uygun olmak kaydıyla ilgili mevzuatında ek fiyat farkı verilmesine ve/veya bu sözleşmelerin devredilmesine yönelik düzenleme yapılmasına imkân tanınmaktadır."

şeklinde yer almaktadır.

Söz konusu gerekçe metninde yer alan açıklamalar fıkra metninde yer alan düzenlemenin çok ötesinde hüküm getirmektedir. Zira teklif metnindeki fıkra kapsam olarak "4734 sayılı Kanundan istisna edilen mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinden Türk Lirası üzerinden yapılan sözleşmeler"i kapsadığı halde, gerekçede yer alan ifade ise "4734 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi ve diğer maddelerinde yer alan istisnalar ile diğer kanunlarla 4734 sayılı Kanundan istisna edilen mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinden Türk Lirası üzerinden yapılan sözleşmeler"i kapsamaktadır. Ayrıca herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın idarelere ilgili mevzuatında düzenleme yapma yetkisinin verilmesinin nedeni de anlaşılammıştır.

Girdi fiyatlarındaki aşırı yükseliş karşısında ekonomik faaliyetin yavaşlaması ve hatta durma noktasında gelmesi şeklinde yaşanan bu çöküşün en net hissedildiği sektör inşaat sektörü olmuştur. Özellikle bir sözleşmeye bağlı olarak üstlendikleri işleri tamamlama yükümlülüğü bulunan kamudan iş almış müteahhitler, yükselen döviz kurlarına bağlı olarak aşırı derecede artan girdi fiyatları karşısında taahhüt ettikleri işleri sürdüremez duruma gelmişlerdir.

Sorun, fiyatı döviz kurlarına göre belirlenen ithal-yerli girdi kullanan, ancak TL üzerinden sözleşme imzalamış bulunan yüklenicilerin yürüttükleri işleri durdurmuş olmalarıdır.

Diğer yandan da, şantiyelerde çalışmaların durdurulması nedeniyle tamamlanmamış imalatların yıpranması ve kamunun son kertede daha büyük zararlarla karşılaşması söz konusudur.

Ancak, şunu belirtmek gerekir ki, yükselen döviz kurları, YİD modeli ile ihale edilen ve gelir garantisi verilmiş olan büyük çaplı altyapı yatırımlarının yüklenicilerini olumsuz etkilememiştir. Daha doğrusu, bu yüklenicilerin girdi maliyetlerinde kura bağlı yükseliş olsa bile, hem uygulayacakları tarifeler hem de verilen gelir garantileri döviz cinsinden olduğu için, bu "büyük" yüklenicilerin herhangi bir sıkıntı yaşamaması söz konusu değildir.

Bu konuda da TBMM üzerine düşen görevi yapmalı; KÖİ projeleri olarak bilinen yabancı para birimi ve diğer ülkelerin TÜFE endekslerindeki artışa bağlı bulunan garantili yol ve köprü geçiş ücretleri, mal ve hizmet alım garantisi verilen demiryolları ve havalimanı işletimi, şehir hastaneleri ile ilgili sözleşmelerde yer alan tutarların TL.'ye dönüştürülmesi konusunda bir an önce yasa çıkarılmalıdır.

Ayrıca müteahhitlere fiyat farkı ödemeleri, Ak Parti ve MHP ortaklığındaki hükümetin uygulamış bulunduğu yanlış ekonomik politikaların, ekonomiyi faiz-döviz-cari açık denkleminde sıkıştıran uygulamalarının sonucunda oluşmuştur.

Müteahhitlere yapılacak olan fiyat farkı ödemelerinin vatandaşın ödediği vergilerden karşılanması hususunun Anayasa'nın "Vergi ödevi" başlıklı maddesindeki düzenlemelere aykırı olup olmadığının da tartışılması gerekir.

3.6 Teklifin 12. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin 12. maddesi ile, 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'a geçici madde eklenmek suretiyle 20 Aralık 2021'de açıklanan ve uygulanmaya başlanan kur korumalı TL mevduatın yasal alt yapısı oluşturulmaktadır.

"Finansal istikrara katkı sağlamak ve gerçek kişilerin mevduat ve katılma hesaplarının getirilerini kur artışlarına karşı desteklemek" gibi bir gerekçeyle getirilen bu maddeyle; bankalar nezdinde 21/12/2021 ve 31/12/2022 tarihleri arasında açılan Türk lirası vadeli mevduat ve katılma hesaplarına aktarılmak üzere Hazine ve Maliye Bakanına, bu amaçla Merkez Bankasına (elbette bankalara, bankalar tarafından da mevduat sahiplerine aktarılmak üzere) nakit para aktarma, ve bu amaçla Bakanlık bütçesine mevcut ya da yeni açılacak tertiplere **ödenek ekleme yetkisi** verilmektedir.

Yapılan düzenleme ile ayrıca bu madde kapsamında ödenecek destek tutarını ve hesaplama yöntemini, kur desteğinden yaralanacak gerçek kişi kapsamını, hesap türlerini, vadeleri, limitleri, hesapların vadeden önce kapatılması halinde yapılacak kesintiler ile bu kesintilerin Hazine ve Maliye Bakanlığına aktarılması,, bu madde kapsamında destek olarak , aktarılabilecek kaynağın kullanılması, uygulama ve denetimine ilişkin usul ve esasları belirleme konusunda Cumhurbaşkanına yetki verilmektedir. (Diğer bir ifadeyle Hazine ve Maliye Bakanlığının şimdiye kadar basın açıklamasıyla duyurduğu esasların yasa çıktıktan sonra bir Cumhurbaşkanlığı kararıyla belirlenmesi öngörülmektedir.)

Ayrıca Cumhurbaşkanına, hesap açma tarihini öne çekme (31 Aralık 2022'den önce uygulamayı bitirme yetkisi) ve süreyi 31 Aralık 2023 tarihine kadar uzatma yetkisi de verilmektedir.

Döviz kurlarındaki aşırı dalgalanmaya karşı vatandaşın yatırımlarını korumak için devreye alınan kur korumalı TL mevduatı değişik kaynaklardan kamuoyuna açıklanan bilgilere göre 96.5 milyar liraya ulaşmıştır.

Bankacılık kaynaklarına göre kur korumalı TL mevduatına daha çok vatandaşların mevcut TL mevduatlarını dönüştürmeyi tercih ettiğini, bireysel döviz tevdiat hesaplarında dönüştürülebilir miktarın ancak yüzde 1-2'sinin kur korumalı TL mevduatına çevrildiği görünmektedir.

BDDK verileri gerçek kişilerin döviz tevdiat hesaplarında ise yükseliş olduğunu ortaya koymaktadır. 22 Aralık 2021 itibariyle gerçek kişilerin 163 milyar 694 milyon dolar olan döviz mevduatları 30 Aralık itibariyle 164 milyar 404 milyona yükselmiştir.

Yine BDDK verilerine göre Türk bankacılık sisteminde 31 Aralık itibarıyla toplam 5.3 trilyon TL mevduat bulunmaktadır. Bunun yaklaşık yüzde 65'i yabancı para mevduatta, geri kalanı ise TL mevduatta tutulmaktadır.

Verilere göre 17 Aralık ile biten haftada gerçek kişilerin yüzde 71'i mevduatını yabancı para cinsinde tutarken, TL'yi destekleyecek önlemlerin açıklandığı 20 Aralık sonrasında 24 Aralık ile biten haftada bu oran yüzde 64'e düşmüştür. Ancak 31 Aralık itibarıyla gerçek kişilerin yabancı para mevduatının toplam mevduatlara oranı tekrar yükselişe geçmiş ve yüzde 67'ye çıkmıştır.

Maddenin görüşülmesi sırasında söz konusu maddenin hazineye olası yükü konusunda rakam verilmekten özellikle kaçınılmış ve herhangi bir öngöründe de bulunulmamıştır.

Madde metninde yer alan özel tertip Devlet iç borçlanma kağıdı verme, çıkarılacak iç borçlanma kağıdını ve bunların verileceği bankaları belirleme yetkisi uyarı ve eleştiriler üzerine iktidar partisi milletvekilleri tarafından verilen önerge ile madde metninden çıkarılmıştır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi(?) sonrası Merkezi Yönetim Bütçesinin hazırlanması ve uygulanması ile ilgili tüm yetkilerin Cumhurbaşkanlığına ve Cumhurbaşkanlığına bağlı Strateji Bütçe Başkanlığına geçmesine karşın madde metninde yer alan "nakit kaynak aktarımı için Bakanlık bütçesinde mevcut ya da yeni açılacak tertiplere ödenek eklemeye Hazine ve Maliye Bakanı yetkilidir." şeklindeki düzenlemenin yasal olarak mümkün olamayacağı yönündeki eleştirilerimize tatminkar

yanıtlar verilmemiş, konunun Genel Kurul aşamasına kadar değerlendirileceği tarafımıza ifade olunmuştur.

Söz konusu madde düzenlemesi değişik açılardan Anayasada yer alan bazı maddelere de aykırılıklar taşımaktadır.

Anayasa'nın Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini düzenleyen 104. maddesinde; Cumhurbaşkanına, kur desteğinden yaralanacak gerçek kişi kapsamını, hesap türlerini, vadeleri, limitleri, hesapların vadeden önce kapatılması halinde yapılacak kesintileri, ödenecek destek tutarını, aktarılacak kaynağın kullanılması ve denetimine ilişkin usul ve esasları belirleme konusunda Cumhurbaşkanına yetki verilmesini sağlayacak herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Anayasanın "Vergi ödevi" başlıklı 73. maddesi;

"Madde 73 – Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür.

Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir."

hükmünü taşımaktadır.

Mevduat ve katılma hesaplarının getirilerini kur artışlarına karşı desteklemek amacıyla Devlet bütçesinden ödenek ayrılması, vergi yükümlülerinin haklarını ihlal etmesi itibariyle Anayasa madde 73'e aykırılık teşkil etmektedir.

Söz konusu aykırılık üç açıdan öne sürülebilir:

-Bütçeden ayrılacak ödenek, kamu giderlerini karşılamaya yönelik olduğuna göre, TL üzerinden belirlenen faiz ile kur artışı arasında fark doğması durumunda, bu kur farkının kamu gideri olduğunu öne sürmek zordur.

-Herkes, mali gücüne göre vergi yükümlüsü olmakla birlikte, vergi yükümlüsü olan herkes, bankalarda mevduat ve katılım hesaplarına sahip olmayıp, ancak belli gelir düzeyine sahip olan kişiler mevduat sahibi olabilir veya dövize yatırım yapabilir.

Bu bakımdan, gelir düzeyi yüksek olan vergi yükümlülerinin TL mevduatlarının döviz karşısında korunması için, mali gücü sınırlı olan vergi yükümlüsünün katkı vermesi, madde 73 ilkelerine aykırı olduğu gibi, kamu nimetlerinden yararlanmada ve kamusal külfetlere katlanmada eşitlik ilkesine aykırıdır.

-Dahası, vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacı olduğu dikkate alındığında, bu dengenin kamu giderleri dışında harcama hedefinde bozulması, haydi haydi madde 73/2'ye aykırılık oluşturmaktadır.

Kanun teklifinin 12. maddesinin Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'a eklediği geçici madde 35 bağlamında, Hazine ve Maliye Bakanlığı, maddenin uygulanması kapsamında Merkez Bankası ve bankalardan gerekli veri ve bilgiyi talep edebilecektir. Merkez Bankası ve bankalar, talep edilen veri ve bilgiyi Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın belirleyeceği şekil ve süreler içinde vermekle yükümlü olup, veri ve bilginin maddenin birinci fıkrasında belirtilen amaçlar çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı'na verilmesinde, özel kanunlardaki yasaklayıcı ve sınırlayıcı hükümler uygulanmayacaktır.

Kanun teklifinin 12. maddesinin, bankalardan Hazine ve Maliye Bakanlığı'na aktarılacağını belirttiği verilerin bir kısmının kişisel veri niteliğinde olacağında şüphe yoktur. Nitekim Anayasa Mahkemesi'ne göre "*... Bu bağlamda adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgiler değil; telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, IP adresi, e-posta adresi, hobiler, tercihler, etkileşimde bulunulan kişiler, grup üyelikleri, aile bilgileri, sağlık bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm veriler*" kişisel veri olarak kabul edilmektedir (E. 2013/122, K. 2014/74, 9.4.2014; E. 2014/149, K. 2014/151, 2.10.2014; E. 2013/84, K. 2014/183, 4.12.2014; E. 2014/74, K. 2014/201, 25.12.2014; E. 2014/180, K. 2015/30, 19.3.2015; E. 2015/32, K. 2015/102, 12.11.2015).

Anayasa'nın 21. maddesinin 3. fıkrasına göre;

"Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen

hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir”.

Anayasa Mahkemesi'ne göre özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması hakkı, temel hak ve özgürlükler arasında önemli bir yer tutar. Özel hayatın gizliliğinin korunması, bu hayatın başkalarının gözleri önüne serilmemesi demektir. Kişinin özel hayatının, yalnız kendisi veya kendisinin bilmesini istediği kimseler tarafından bilinmesini isteme hakkı, kişinin temel haklarından biridir ve bu niteliği nedeniyle insan haklarına ilişkin beyanname ve sözleşmelerde de yer almış; demokratik ülkelerin mevzuatında açıkça belirlenen istisnalar dışında devlete, topluma ve diğer kişilere karşı korunmuştur. Kişisel verilerin korunması hakkı ise özel hayatın gizliliği hakkının özel bir biçimi olarak bireyin hak ve özgürlüklerini kişisel verilerin işlenmesi sırasında korumayı amaçlamaktadır. Öte yandan kişisel verilerin korunması hakkı sınırsız olmayıp bu hakkın Anayasa'da güvence altına alınan diğer temel hak ve özgürlüklerin korunması veya Anayasa'nın devlete bir görev olarak yüklediği millî güvenliğin, kamu düzeninin ve kamu güvenliğinin korunması gibi nedenlerle sınırlandırılması mümkündür. Ancak bu sınırlama yapılırken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması rejimini belirleyen Anayasa'nın 13. maddesine de uyulması gerekmektedir (*Anayasa Mahkemesi'nin 24.07.2019 tarihli ve 2017/16 E.; 2019/64 K. No'lu Kararı, § 48, 49, 50*).

Kişisel verilerin kişinin açık rızası olmadan aktarılmasını öngören teklif maddesi;

a) Talebi üzerine Hazine ve Maliye Bakanlığı'na aktarılacak verilerin türü ve kapsamını,

b) Suistimalleri engelleyecek somut güvencelerin neler olduğunu,

c) Kişisel verilerin düzeltilmesi ve/veya silinmesi bakımından izlenecek başvuru usulünü ve yetkili merci, süre gibi ilgili hususları,

açık şekilde düzenlememiştir.

Hiçbir açık ve somut sınırlandırmaya tabi olmayan söz konusu yetki, kişisel verilerin korunması hakkını tamamen savunmasız bırakmakta ve keyfiliğe açık hale getirmektedir. Kanunilik ilkesinin gereğini yerine getirmeyen ve keyfî sınırlamalara yol açacak teklif maddesi, bu sebeple Anayasa'nın 20. maddesine aykırıdır.

Ekleme gerekir ki, hukuk devletinin temel ilkelerinden biri “*hukuk güvenliği*” ilkesidir. Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm

eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Hukuk devletinde kanun metnlerinin ilgili kişilerin mevcut şartlar altında belirli bir işlemin ne tür sonuçlar doğurabileceğini makul bir düzeyde öngörmelerini mümkün kılacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. “*Belirlilik*” ilkesine göre ise yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir tereddüde ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi de gereklidir (*Anayasa Mahkemesi’nin 18.06.2013 tarihli ve 2012/157 E.; 2013/79 K. sayılı Kararı*). Ancak Bakanlığa tanınan ve hiçbir açık ve somut koşulla sınırlandırılmayan söz konusu aşırı takdir yetkisi, Bakanlığın keyfi uygulamalarına sebep olabilecektir.

Söz konusu düzenleme, bu itibarla Anayasa’nın 2. maddesine de aykırıdır.

Yukarıda belirtilen hususlar bakımından mevcut Anayasa’daki çok sayıda düzenlemeye aykırı olan, aynı zamanda mali portresi dahi ortaya konulmayan, kuru dizginlemek için mevduata örtülü faiz artışı uygulaması niteliğinde bulunan kur korumalı TL mevduat düzenlemesinin teklif metninden çıkartılmasını öneren teklifimiz komisyon çalışmaları sırasında kabul görmemiştir.

3.7 Teklifin 13. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin 13. maddesi ile 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun ek 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “1.500” ibaresi “2.500” şeklinde değiştirilerek, halen 1.500 lira olan en düşük emekli aylığının Ocak 2022 ödeme döneminden itibaren 2.500 TL’ye çıkarılmaktadır.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında söz konusu düzenlemeden yaklaşık 1 milyon 265 bin emeklinin yararlanacağı, düzenlemenin yıllık maliyetinin 3.5 Milyar TL. olacağı ifade olunmuştur.

TÜİK’in bile enflasyon oranının bile % 36.2’ye ÜFE endeksindeki artışın yıllık olarak % 80’e ulaştığını kabul ettiği, açıkl sınırının 4.013 TL, yoksulluk sınırının 13.000 TL’ye dayandığı kur krizinin tüm fiyatları tetiklediği bir ortamda söz konusu tutarlar anlamsız kalmaktadır.

Söz konusu tutarın yürürlükte bulunan net asgari ücretten az olmamak kaydıyla yeniden düzenlenmesini öngören önergemiz ile kamuoyunda dul ve yetim aylığı olarak bilinen ölüm sigortasından hak sahiplerine hisseleri oranında ödenen aylıklar ile iş kazası sonucu ölen işçilerin hak sahiplerine ödenen sürekli işgöremezlik ölüm gelirin en düşük miktarının da en azından yaşamlarını idame ettirmelerinde bir katkı olabilmesi amacıyla "ölüm sigortasından ve iş kazası ve meslek hastalığı sigortasından ölüm aylığı veya sürekli iş göremezlik ölüm geliri alan hak sahiplerinin hisseleri oranı esas alınarak yapılan ödemeler tutarının 1500 TL'den az olması durumunda 1500 TL'ye iblağ edilmesini" öngören önergemiz komisyonadaki görüşmeler sırasında red edilmiştir.

3.8 Teklifin 14. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin 14. maddesi ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun "istisnalar" başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine alt bent eklenmesi ve bendin son cümlesinin değiştirilmesi suretiyle kurumlar vergisi mükelleflerinin, yatırım fonlarından elde ettikleri gelirlerde uygulanan istisnanın kapsamı genişletilmektedir.

Kurumlar vergisi mükelleflerinin, tam mükellefiyete tabi girişim sermayesi yatırım fonlarının katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde ettikleri kâr payları halen kurumlar vergisinden istisnadır.

Madde ile bu istisnanın kapsamına girişim sermayesi dışındaki diğer yatırım fonlarından elde edilen kâr payları da eklenmektedir. Girişim sermayesi dışındaki diğer yatırım ortaklıklarından elde edilen kâr paylarına ise istisna uygulanmayacaktır

Ancak söz konusu istisna, portföyünde yabancı para birimi cinsinden varlık ve altın ile diğer kıymetli madenler ve bunlara dayalı sermaye piyasası araçları bulunan yatırım fonlarından elde edilen iştirak kazançlarına uygulanmayacaktır.

Maddenin görüşülmesi sırasında halihazırda 2020 itibarıyla 1076 adet fon olduğu, bunlara sağlanan istisnanın tutarının 56.7 Milyar TL. olduğu, vergisel maliyetinin ise 12.4 Milyar TL. girişim sermayesi adedinin ise 23 olduğu, getirilmek istenen düzenlemenin amacının yatırım fonlarında ki birikimin artırılması, bununla genellikle bireysel katılımcıların dışında , kurumların da bu tür yatırım fonlarına ortak olmalarının teşvik edilmesi olduğu ifade edilmiştir.

3.9 Teklifin 15. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin 15. maddesi ile 5520 sayılı Kanununun 32'nci maddesine fıkralar eklenmesi suretiyle ihracatçılara ve sanayi sicil belgesini haiz kurumların kurumlar vergisi oranı 1 puan indirilmektedir.

Yapılan düzenlemeyle;

- İhracat yapan kurumların münhasıran ihracattan elde ettikleri kazançlarına ve
- Sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim faaliyetiyle iştigal eden kurumların münhasıran üretim faaliyetinden elde ettiği kazançlarına

kurumlar vergisi oranı bir puan indirimli uygulanacaktır.

Geçici düzenlemeyle 2022 yılı için %23 oranı uygulanmakla birlikte Kurumlar Vergisi Kanununa göre kurumlar vergisi oranı %20 dir. Ayrıca anılan Kanununun 32 nci maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarında kurumlar vergisi oranının borsaya açılma ve KOBİ birleşmeleri gibi hallerde de indirimli uygulanacağına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir.

Yapılan düzenlemeyle sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim faaliyetiyle iştigal eden ve ihracat yapan kurumların söz konusu faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarına kurumlar vergisi oranının geçerli olan kurumlar vergisi oranına göre bir puan indirimli uygulanması sağlanmaktadır. Böylece %20 oranına göre bu mükelleflerin söz konusu kazançlarına oran %19 olarak uygulanacaktır.

Bu düzenleme 1/1/2022 tarihinden, özel hesap dönemine tabi olan mükelleflerde 2022 takvim yılında başlayan özel hesap döneminin başından itibaren elde edilen kazançlara uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girecektir.

Komisyon çalışmaları sırasında verilen bilgilerden 31 Aralık 2021 tarihi itibarıyla 986.318 kurumlar vergisi mükellefi olduğu, sanayi sicil belgesine haiz imalat yapan mükellef sayısının 155.049, ihracat yapan mükellef sayısının ise 86.269 olduğu ifade olunmuştur.

Kurumlar vergisi kanunundaki söz konusu değişiklikleri olumlu bulmakla beraber, vergi kanunlarındaki bu tür değişikliklerin daha sistematik olarak gerçekleştirilmesi gerekliliğine inanıyoruz.

3.10 Teklifin 16. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin 16. maddesi ile 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye geçici madde eklenmek suretiyle, toplu iş sözleşmesinde kanunla değişiklik yapılmakta, kamu çalışanlarına, toplu sözleşmeye ek olarak yüzde 2,5 ek zam yapılmaktadır.

Maddenin gerekçesinde;

“Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşme ile kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinde 1/1/2022 – 30/6/2022 tarihleri arasındaki dönem için uygulanacak olan artış oranı %5 yerine %7,5 yapılmakta ve bu oranın aynı döneme ilişkin enflasyon farkı ödemesinde de dikkate alınması sağlanmaktadır. Böylece söz konusu toplu sözleşmeye göre 2021 yılı ikinci yarısından kaynaklı enflasyon farkı dahil 1/1/2022 tarihinden geçerli olmak üzere %27,9 oranında yapılması gereken zammın %30,95'e çıkarılması amaçlanmaktadır.”

şeklinde bir açıklama yer almaktadır.

Kanun teklifinin gerekçesinde de belirtildiği üzere “... toplu sözleşmeye göre 2021 yılı ikinci yarısından kaynaklı enflasyon farkı dahil 1/1/2022 tarihinden geçerli olmak üzere %27,9 oranında yapılması gereken zammın %30,95'e çıkarılması amaçlanmaktadır.” Şeklindeki ifade ile 4688 sayılı Kanuna göre 1 Ocak 2022 tarihinde yürürlüğe giren toplu iş sözleşmesinin kamu görevlilerinin maaş zammını düzenleyen 6. maddesi bir kanun ile değiştirilmektedir.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında söz alan sivil toplum temsilcileri, söz konusu düzenlemenin yasa ile sözleşme maddesi değiştirilmesi yerine ilgili toplu sözleşmenin içeriğinin yeniden ele alınarak mevcut fiyat artışları dikkate alınarak güncellenmesi yoluyla gerçekleştirilmesini arzu ettiklerini belirtmişlerdir. Komisyondaki çalışmalar sırasında söz konusu madde düzenlenmesi henüz TBMM'den geçmemiş olmasına karşın Hazine ve Maliye Bakanlığınca konu ile ilgili bir tebliğ yayımlandığı da öğrenilmiştir.

İş hukuku açısından imzalanmış bir Toplu iş sözleşmesinin emredici etkisinin bir istisnası iş sözleşmelerinin toplu iş sözleşmesine aykırı olan hükümlerinin işçinin

yararına olmasıdır. Yararlılık ilkesi olarak adlandırılan bu kurala göre, toplu iş sözleşmesine aykırı olmasına rağmen işçi yararına olan hükümler geçerliliğini korur. Bu bağlamda söz konusu kanun teklifi bu açıdan yasalastığı takdirde geçerliliğini koruyacaktır.

Söz konusu kanuni düzenleme kamu görevlilerinin lehine olan bir düzenleme olmasına rağmen, hukuki açıdan Anayasa'nın 53. maddesinde tanımlanan toplu sözleşme hakkına ve 48. maddesinde tanımlanan sözleşme hürriyeti hakkına müdahale niteliğindedir.

Söz konusu maddenin görüşülmesi sırasında artış oranının hükümet tarafından açıklanmış bulunan yeniden değerlendirme oranı %36.20'ya yükseltilmesi yönünde verdiğimiz önerge de red edilmiştir.

İmzalanmış bir toplu sözleşmenin bir kanun ile çalışan aleyhine de değiştirilebilmesini, yasa koyucunun Anayasa'da tanımlanan toplu pazarlık hakkına müdahale etmesinin yolunu açarak sözleşme hürriyetini zedelemesi söz konusudur.

Yine söz konusu müdahale imzalanmış olan bir toplu sözleşmenin tek tarafı olarak değiştirilmesi nedeniyle 98 sayılı Sözleşme'nin güvence altına aldığı "özgür ve gönüllü toplu pazarlık ilkesi"nin de zedelenmesi anlamına gelmektedir.

Toplu sözleşmeler, uluslararası ve ulusal hukukta dayanağı olan hukuk metinleridir. Hukuk devletinin genel gereklerinden birisi de yargı mercilerinin de diğer Devlet organları gibi hukuka bağlı olmasıdır. Bu Kanun teklifi ile ILO Sözleşmeleri, AIHM içtihatları, Anayasal hüküm ve 4688 sayılı Kanun hükümleri hiç dikkate alınmamıştır. Kaldı ki, Anayasa (m.90) gereğince uluslararası sözleşmeler, kanunlarla çatışmaları durumunda bile, öncelikle uygulaması Anayasal zorunluluktur.

Bu hüküm nedeniyle, başta 98 sayılı ILO Sözleşmesi olmak üzere, konuya ilişkin Türkiye'nin kabul ettiği uluslararası sözleşmeler, iç hukukta doğrudan uygulanabilir nitelikte olup, kanunlardan önceliklidir.

Mevcut hukukî düzenlemelere uygun olarak, Kamu Görevlileri Sendikaları Heyeti ile Kamu İşveren Heyeti arasında imzalanan toplu sözleşmelerin uygulanmasına ilişkin yaşanan hukukî uyuşmazlıklarda, yargı mercilerinin sözleşme hükümlerini gözeterek karar vermesi zorunludur. Aksi bir uygulama, yani yargı mercilerinin, iç hukuk kapsamında imzalanan toplu sözleşmeleri dikkate almaması, uluslararası hukuk kurallarına aykırılık yaratır.

Bu nedenle, bu kanun teklifi her ne kadar kamu görevlilerinin lehine olsa dahi, uluslararası sözleşmelerde de düzenlenmiş ve 2010 yılından beri de anayasal bir hak olan toplu sözleşme hakkının yasama organı tarafından ilgası anlamına gelmektedir. Konunun bu şekilde yorumlanması, Anayasa ile getirilen toplu sözleşme hakkının kullanılmasına engel bir içtihat yaratılmış olacaktır.

Toplu sözleşmeler, kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarının korunması ve geliştirilmesi amacıyla yapıldığı için, kamu görevlilerine hak ve menfaat sağlarken, bağlayıcılık özelliği nedeniyle, uygulanacağı süre içinde, özel olarak idareye, genel olarak da uygulamanın denetlenmesi konusunda yargı organlarına pozitif yükümlülükler getirmektedir. Dolayısıyla, ne yürütme organının, ne de yargı organının, ne de yasama organının toplu sözleşme hükümlerini yok sayması, hukuk devleti ve demokrasi anlayışıyla bağdaşmamaktadır.

Bu nedenle ortadaki hukuki garabetin giderilmesi için Kamu Görevlileri Sendikaları Heyeti ile Kamu İşveren Heyeti arasında yeni bir görüşme yapılarak ek bir protokol ile imzalanmış olan 6. Dönem toplu iş sözleşmesinin ilgili maddesinin değiştirilmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir.

3.11 Teklif metninin görüşülmesi sırasında Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekillerince Ek madde ihdasını isteyen 1 adet reddedilen önerenin değerlendirilmesi

Söz konusu teklif metninin görüşülmesi sırasında Plan ve Bütçe Komisyonunun CHP'li üyeleri tarafından teklif metnine, 213 sayılı Vergi Usul Kanununa geçici bir madde eklenmesi suretiyle, 2021 hesap döneminde ve 2022 hesap dönemi geçici vergi dönemlerinde Vergi Usul Kanununun Mükerrer 298. Maddesinin A fıkrası kapsamında enflasyon düzeltmesine ilişkin şartların oluşup oluşmadığına bakılmaksızın mali tabloların enflasyon düzeltmesine tabi tutulmaması yönünde düzenlemeyi içeren önerge verilmiştir.

Önerge komisyonunda görev yapan çoğunluk partisi milletvekilleri ve çoğunluk partisini destekleyen 4. partinin milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Sonuç olarak; genel değerlendirme bölümünde açıklanan sakıncaları ve eksiklikleri içermesi, 1'nci bölümde açıklanan nedenlerle torba yasa teklifi kimliği ve bazı maddelerinin Anayasaya aykırılık taşıması, 2'nci bölümünde açıklanan nedenlerle olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarında yeteri kadar tartışılmadan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığını, genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan teklifin bütününe; 3'üncü bölümde ayrı ayrı açıklanan nedenlerle de (2/4058) esas numaralı “Bireysel Emeklilik Tasarruf Ve Yatırım Sistemi Kanunu İle Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Bülent Kuşoğlu
Ankara

Abdüllatif Şener
Konya

Mehmet Bekaroğlu
İstanbul

Süleyman Girgin
Muğla

Emine Gülizar Emecan
İstanbul

Cavit Arı
Antalya

MUHALEFET ŞERHİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANLIĞI'NA

2/4058 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne ilişkin muhalefet şerhimiz ektedir.

GENEL DEĞERLENDİRME

Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile bazı kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de değişiklik öngören 18 maddelik bu yasa teklifi yine bir torba yasadır. Uzunca bir süredir Türkiye torba yasalarla yönetilmektedir. AKP-MHP Koalisyonu yasama faaliyetini torba yasa tekniğiyle eşitlemiş durumdadır. Tüm şiddetli karşı çıkışlarımıza rağmen artık TBMM'nin gündemine torba yasa biçiminde hazırlanmamış neredeyse hiç bir kanun teklifi getirilmemektedir. Dolayısıyla Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, bir "torba yasa hükümet sistemi"dir.

Torba Yasa Tekniği Sistemin Otoriterliğinin Kanıtı

Oysa her fırsatta ısrarla altını çizdiğimiz gibi, torba yasalar evrensel hukuk ilkelerinin ağır bir ihlalidir. Birbiriyle alakasız hususlara ilişkin düzenlemelerin aynı yasa teklifi içerisinde yer alması, bir kimsenin farklı alanlarda hazırlanmış düzenlemeler hakkında tek bir görüş bildirmeye zorlanamayacağını ifade eden ve Roma Hukuku'ndan gelen *Lex Caecilia Didia*'nın ağır bir biçimde ihlal edilmesi demektir. Toplumsal mücadeleler tarihinde insanlığın büyük bedeller ödeyerek kazandığı evrensel ilkeler

AKP-MHP Koalisyonu tarafından M.S. 2022 yılında hala çiğnenmeye devam etmektedir.

Torba yasaların varlığı o ülkenin otoriter bir yapıda olduğunun yasama boyutundaki bir göstergesidir. Tarih boyunca, otoriter iktidarların her zaman yaptığı gibi AKP-MHP Koalisyonu da yasama faaliyetini hızlı olma obsesyonuna, muhalefeti de “düşman” paranoyasına sıkıştırmakta ve bunun doğal sonucu olarak da geri dönülmez büyük yanlışlar yapmaya devam etmektedir. Bir kurnazlıkla çok farklı konularda bir sonuca varılmaya zorlanması anlamına gelen torba yasa tekniği yasama etiğini de ayaklar altına almaktadır. Torba yasa tekniği yasama etiğini ayaklar altına alırken yasama kalitesini de düşürmektedir. Çünkü torba yasalar, esasen getirilmek istenen düzenlemelerin hızlıca geçirilmesi amacını taşımaktadır. Bir diğer deyişle torba yasa tekniğiyle toplumu ilgilendiren düzenlemelerin itirazsız ve muhalefetsiz bir biçimde kamuoyu ve ilgili toplumsal kesimler tarafından yeterince tartışılmadan hayata geçirilmesi hedeflenmektedir. Bu da yanlışlara davetiye çıkarmakta, yasama kalitesini ortadan kaldırmakta bizzat yasama sürecinin kendisine kast etmektedir.

“Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat” Uygulaması, Yasası Çıkarılmaksızın Hayata Geçirilmeye Başlanmıştır!

Yasama sürecinin bizzat kendisine kast eden AKP-MHP Koalisyonu, bu torba yasayla işi daha da ileriye götürmüş ülkeyi yasalara ihtiyaç duymaksızın da yönettiğini gözler önüne sermiştir. “-mış” gibi yaparak ülkeyi uzunca bir süredir yöneten akıl, artık yasal dayanağa ihtiyaç duymadan da uygulamalara girişebilmektedir. Bu torba yasanın 12. Maddesi, AKP Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından 20 Aralık 2021 akşamı büyük bir tantanayla, muhteşem bir finansal ürün olarak parlatılarak sunulan “kur korumalı TL vadeli mevduat” uygulamasının yasal dayanağıdır. Aradan yaklaşık 3 hafta geçtikten sonra ancak bu finansal ürünün yasal düzenlemesi TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu’nun gündemine gelmiştir. Yasa teklifinin TBMM Genel Kurulu ve onaylanması süreci de düşünüldüğünde “kur korumalı TL vadeli mevduat” uygulamasının yasası, böyle bir uygulamaya geçileceği açıklamasından yaklaşık 1 ay kadar sonra çıkarılmış olacaktır. Ancak henüz daha yasası çıkmadan bankalar “kur korumalı TL vadeli mevduat” uygulamasını başlatmışlardır. Bu durum, yasa olmadan

bir finansal-ekonomik uygulamanın hayata geçirildiğini göstermekte, ciddi bir yasadışılığa işaret etmektedir.

Henüz daha yasası çıkmadan, “kur korumalı TL vadeli mevduat” uygulamasına başlanmış olması yasadışılık gibi çok önemli bir yönetsel durumu ifade etmesinin yanı sıra beraberinde bazı soruları da getirmektedir. Örneğin “kur korumalı TL vadeli mevduat” uygulamasına geçilmesine ilişkin yasal düzenlemenin teorik olarak pekala TBMM Genel Kurulu’nda kabul edilmemesi bir ihtimaldir. Şayet TBMM Genel Kurulu’nda bu yasa geçmezse başlanmış olan uygulamanın akıbeti ne olacaktır? Bu sorunun yanıtı belli değildir. Henüz yasal süreç tamamlanmadan yasadışı bir biçimde bir finansal ürünün uygulanmasına başlanması kabul edilemez.

“Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat” Uygulaması Anayasa’ya Aykırıdır

Öte yandan bu düzenlemenin tartışmaya yer vermeyecek bir biçimde Anayasa’ya aykırı olduğu da ortadadır. Yasası çıkmadan uygulamalarına başlanan “kur korumalı TL vadeli mevduat” düzenlemesi Anayasa’nın eşitlik ilkesine yani 10. maddesine ve “vergi ödevi”ni düzenleyen 73. maddesine tamamen aykırıdır.

1982 Anayasası’nın 10. maddesi herkesin kanun önünde eşit olduğunu söylemekte ve hiçbir sınıfa, zümreye imtiyaz tanınamayacağını güvence altına almaktadır. Ancak bu düzenleme bankalarda parası olup bunu vadeli mevduata yatırımların yararına yani onlara imtiyaz tanıyan bir düzenlemedir. Bankalarda parası olmayan yurttaşlar bu düzenlemeden hiçbir yarar elde edemeyecektir. Yani bankalarda parası olanları kayıran bir düzenlemeyle karşı karşıyayız.

1982 Anayasası’nın 73. maddesi ise herkesin “kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlü” olduğunu söylemektedir. Yani ödenen vergilerin kamu giderlerini karşılamak üzere harcanacağı ifade edilmektedir. Yurttaşların ödedikleri vergilerin “kamu yararı” için harcanan kamusal giderlere ayrılacağı belirtilmektedir. Ancak “kur korumalı TL vadeli mevduat” hesabı uygulamasında yurttaşların ödedikleri vergiler kamu giderlerini karşılamak üzere değil, özel şahısların mevduat getirileri için kullanılacaktır. Çünkü “kur korumalı TL vadeli

mevduat” hesabı açanlar mevduat getirileri şayet dolar getirisinin altında kalırsa aradaki farkı kamusal kaynakların aktarılmasıyla alacaklardır. Yani en basit ifadesiyle bir kişinin bir bankadaki TL mevduat getirisi, aynı süredeki dolar getirisinden daha az olursa aradaki fark hesaplanarak devlet tarafından o kişiye aktarılacaktır. Yurttaşların ödedikleri vergilerin bu şekilde özel şahıs çıkarları için kullanılması yoksuldan alıp zengine vermekle eşdeğerdir. Aksine kamu giderleri öncelikle ve esasen yoksullar, güvencesizler ve dezavantajlı gruplar için kullanılmalıdır. Ancak “kur korumalı TL vadeli mevduat” adlı finansal ürünle birkaç yüz bin kişi için on milyonlarca yurttaşın, emekçinin ödediği vergiler kanalize edilmiş olacaktır. Dolayısıyla, açıkça Anayasa’ya aykırı olan bu uygulama, vicdansız bir kayırmacılık uygulamasıdır.

“Türkiye Ekonomi Modeli” Safsataadan Başka Bir Şey Değil

Zenginin getirisini yurttaşların emeğiyle finanse ederek güvence altına alacak olan bu uygulamanın Hazine’ye ne kadar bir yük getireceği de bilinmemektedir. Bu uygulamanın ülkeye yıllar içerisinde nasıl bir maliyete mal olacağı öngörülememektedir. Bu da oldukça riskli bir duruma işaret etmektedir. Hazine ve Maliye Bakanı’nın açıklamalarına göre sisteme şimdide değin yaklaşık 100 milyar TL girmiş durumdadır. Bu meblağın 300 milyar TL’ye ulaşması ve doların da örneğin FED’in faiz artırımını kararı söz konusu olursa yine ciddi biçimde yükseleceği varsayıldığında, bu gelişmelerin Hazine’ye on milyarlarca lira yük getirmesi işten bile değildir. Ortaya çıkan farkın Hazine’yi ciddi anlamda zorlayacağı, Hazine’nin de bu parayı Merkez Bankası’na para bastırarak ödeyeceği ortadadır. Bu paralar basıldığında da enflasyon daha da yükselecek, zamlar daha da artacaktır. Bunun bedelini de emeğiyle geçinenler, yoksullar ödeyecektir. Bunun sonucunda da yoksul daha yoksul, zengin daha zengin hale gelecektir. “Kur korumalı TL vadeli mevduat” uygulaması ve arkasındaki “iktisadi akıl” bankada parası olan zenginlerden yanadır.

Ülkeyi yönetenlerin iktisadi aklı, şimdi de uydurma bir modelden söz etmektedir. Adına “Türkiye Ekonomi Modeli” denen modelin, öncelikle “klasik ekonomi anlayışının” yüksek faizle enflasyonu kontrol altında tutma yaklaşımını kabullenmediği, bunun yerine yatırım, istihdam, üretim, ihracat ve cari fazla yoluyla ülkeyi büyütme

temelli bir ekonomi politikasına dayandığı iddia ediliyor. Ancak bu modele dayanılarak getirilen “kur korumalı TL vadeli mevduat” ürünü, esasen “dolar garantili faiz”den başka bir şey değildir. AKP’nin yıllardır uyguladığı yanlış politikalara neticesinde dolar yaklaşık 8 liradan 18 liraya fırlayınca faizlerin yükseltilmesi seçeneği pas geçilerek bu kez adına faiz denmeyen bir faize başvurulmuştur. Bir anlamda nasın etrafından dolanılarak bir başka türden faiz artırımına gidilmiştir. 20 Aralık 2021 akşamı yapılan açıklamadan sonra Merkez Bankası tarafından 11,5 lira olarak ilan edilen dolar, şimdilerde yine 14 liraya yaklaşmış yani yaklaşık 20 günde %20 artış göstermiş, bir diğer ifadeyle kur korumalı TL vadeli mevduat uygulaması için %20 oranında bir faiz artışı gerçekleşmiştir. Dolayısıyla son tahlilde yine bir faiz artırımını söz konusu olmuştur. “Türkiye Ekonomi Modeli”nin iddiasının aksine bu şekilde enflasyonun kontrol altına alınması imkansızdır.

Yerli ve milli olduğu iddia edilen yeni ekonomi modeli, ülkenin yerli parasını yani Türk Lirası’nı adeta tedavülden kaldırmıştır. Türk Lirası’nın mevduat getirisi dahi dolara bağlanmıştır. Zaten ülke ekonomisi kamu özel işbirliği projelerinin garanti ödemeleri başta olmak üzere pek çok uygulamayla uzun zamandan beri bilinçli bir biçimde dolarize edilmiştir. Dolarizasyonu bu kadar yaygınlaştırmak açık bir şekilde mandacılıktır. Hatırlanacağı üzere AKP, dolarizasyonda öyle gaza basmıştı ki döviz kazancı olmayanların dahi döviz cinsinden borçlanabilmesine imkan tanıyan yasal düzenlemelere gitmişti. Türkiye ekonomisi dolara bu kadar bağımlı hale getirilmişken “düşük faiz” takıntısı dışında pek bir somut iddiası olmayan bir modele, “Türkiye Ekonomi Modeli” demek safsatadan öteye geçmemektedir. Karambol uygulamaların hayata geçirilmesi, “ya tutarsa”, “dua edin de tutsun” gibi söylemlerin dolaşıma sokulması, kavramlara takla attırılarak “ortodoksinin karşısında yer alan heterodoks politikalar” uygulandığının savunulması rotasızlığın ve dolayısıyla savrulmanın göstergesidir. AKP-MHP Koalisyonunun ekonomi politik aklı ve teorik birikimi, kendilerinin sebep olduğu ülkenin devasa sorunları anlamaya ve çözmeye yetmemektedir.

Ancak AKP-MHP Koalisyonu’nun safı bellidir. Adına Türkiye Ekonomi Modeli denen bu model, para sermayesinin karına kar katacak bir modeldir. Merkez bankası Para Politikası Kurulu, son toplantısıyla politika faizlerini %14’e düşürmüştü. Mevcut

durumda bankalar %14 faizle mevduat toplayacak, %14'ten topladığı bu paraları bu kez ya %24'le Hazine'ye satacak, ya da %30'la, %40'la yurttaşlara kredi verecektir. Böylelikle AKP Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın düşük faiz inadı sayesinde bankalar hem Hazine'ye para satarken %10, hem de yurttaşlara kredi verirken %15-20 seviyelerinde kar elde edeceklerdir. Erdoğan'ın düşük faiz inadı para sermayesinin karına kar katmasından başka bir işe yaramamıştır, yaramayacaktır.

Merkez Bankası'na İlişkin Düzenlemeden Kötü Kokular Geliyor

Torba yasa teklifinin 1. maddesiyle getirilmek istenen düzenleme oldukça önemlidir. Getirilmek istenen bu düzenlemeyle Merkez Bankası'nın nezdinde bulunan yabancı ülke merkez bankalarına ait para, alacak, mal, hak ve varlıkların haczedilemeyeceği, üzerlerine ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz konulamayacağı yasal hükme bağlanarak güvence altına alınıyor. Ancak böylesi bir düzenlemeye kimlerin, niçin ihtiyaç duyduğu ve bu ihtiyacın neden şimdi hasıl olduğu soruları yanıtızsızdır. Yasa teklifinin gerekçesinde yer alan “merkez bankaları arasında kurulan ilişkilerin işin gerektirdiği diplomatik hassasiyet ve ekonomik güven temelinde yürütülmesini teminen” ifadesi de akıllardaki soru işaretlerini çoğaltmaktadır. Ne madde gerekçesinden, ne de maddenin görüşüldüğü Plan ve Bütçe Komisyonu toplantısında hem teklif sahibinin hem de Merkez Bankası yetkilisinin yaptığı açıklamalardan bu düzenlemeye neden gereksinim duyulduğu anlaşılammıştır. Yeterince açıklama getirilmemiş ya da getirilememiş olması hayra alamet değildir.

Ancak anlaşılan bir şey var ki Merkez Bankası'nın nezdinde bulunan yabancı ülke merkez bankalarına ait para, alacak, mal, hak ve varlıkların haczedilmesi riski bulunmaktadır. Torba yasaya sonradan ve ısrarla konulduğu anlaşılan bu düzenleme, esasen ülke için utanç verici ve itibarsızlaştırıcı bir düzenlemedir. Çünkü böylelikle Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki para, alacak, mal, hak ve varlıklara haciz getirilebileceği olasılığı itiraf edilmiş olmaktadır. Bu da hem Merkez Bankası'na hem de ülke ekonomisine olan güvensizliği çok daha güçlendirerek farklı bir boyuta taşımış olacaktır. Örneğin iş hayatında bırakalım bir bankaya ya da şirkete, herhangi küçük bir işletmeye dahi haciz gelme ihtimalinin açıklanması o işletmeye duyulan

güveni ortadan kaldıracak ve söz konusu küçük işletmenin iktisadi faaliyetleri zora girecek, yolunda gitmeyecektir. Bu düzenlemeyle söz konusu olan ise bir ülkenin Merkez Bankası'dır. Durumun önemi ve vahameti ortadadır. Kamuoyunun ve bu ülkede yaşayan her yurttaşın ülkenin Merkez Bankası için niçin böyle bir düzenlemeye ihtiyaç duyulduğunu bilmeye hakkı vardır.

AKP-MHP Koalisyonu Toplumun Değil Belirli Grupların Çıkarlarını Savunuyor

AKP-MHP Koalisyonu, getirdiği torba yasalarla bilinçli bir tercihler demetini de hayata geçirmektedir. “Müjde ekonomi paketi” iddiasıyla getirilen her düzenleme toplumun ve emeğiyle geçinen yurttaşların değil sermayenin ve zenginlerin yani bir avuç ayrıcalıklı kesimin çıkarları için hazırlanmaktadır. AKP-MHP Koalisyonu, sermayeyi destekleyince ekonominin “düzeleceğini” savunan sınıfsal bir tercihe sahiptir. Çünkü ekonomiye sermayenin gözüyle bakmaktadır. Kamu yararı temelinde toplumun değil, belirli dar grupların isteklerini karşılamak temel öncelik olarak belirlenmiştir.

Bu sınıfsal tercihi, bu torba yasadan da görmek mümkündür. Artan döviz kurundan, yükselen enflasyondan, düşen alım gücünden herkes muzdaripken toplumun dezavantajlı kesimleri öncelenmek yerine, başta emeğiyle geçinen yurttaşların uğradığı kayıplar telafi edilmek yerine belirli grupların zararının giderilmesi tercih edilmektedir. Bu torba yasada sadece müteahhitlerin zararının karşılanmasını sağlayacak bir düzenleme getirilmektedir. Oysa mevcut derin ekonomik krizden başta işsizler ve emeğiyle geçinenler olmak üzere toplumun ekseriyeti çok daha fazla zarar görmektedir. Dolar arttığı için maliyetleri de artan ve zarar gören yandaş müteahhitlerin zararını karşılamak yerine, dolar arttığı için hayat pahalılığıyla boğuşan sefalet ve açlığa mahkum edilen on milyonlarca yurttaşın, emekçinin, işsizin, gencin, işçinin, köylünün, kamu emekçisinin, kadınların zararları karşılanmalıdır. Tüm yurttaşların alın teriyle ortaya çıkan kaynaklar yandaş müteahhitlere değil halka aktarılmalıdır. Emeklilere gelince 2.500 lirayı reva gören ve bunu müjde olarak sunan AKP-MHP Koalisyonu, yandaş müteahhitlere gelince devletin kesesini sonuna kadar açmaktadır. HDP olarak en düşük emekli maaşının 4.250 TL olmasını ve tüm emeklilere asgari ücrete yapılan kadar

yani %50 zam oranında zam yapılması gerektiğini savunuyoruz. Yine HDP olarak kamu yararı ve toplumun çıkarları için bu torba yasada yer alan “doğalgaz tüketiminde sosyal tarife” getirdiği iddia edilen düzenleme yerine doğalgaz, elektrik ve suda “ihtiyaç sınırı kriteri”nin belirlenmesini tüm hanelerde o ilin iklim koşullarına göre, ihtiyaç sınırı ne ise o kadar doğalgaz, elektrik ve suyun bir insan hakkı olarak ücretsiz sağlanmasını öneriyoruz. Bu haliyle doğalgazda “sosyal tarife” olarak ifade edilen düzenleme de toplumsal ihtiyaçları gidermekten uzaktır.

Kamusal Emeklilik Sistemi Tüm Yurttaşları Kapsayarak Güçlendirilmelidir

Benzer şekilde bu torba yasa içerisinde yer alan Bireysel Emeklilik Sistemi’ne (BES) ilişkin düzenlemeler toplumun genel çıkarlarını ifade etmemektedir. Bilindiği gibi BES, kamusal olması gereken emeklilik sisteminin özelleştirilmesinin ön adımlarından biridir. Kamusal emeklilik sistemi geliştirilip güçlendirileceği yerde BES’in daha cazip hale getirilmesi doğru değildir. Uzunca bir süredir krizde olan ülke ekonomisi, yurttaşları perişan etmiştir. Hayat pahalılığı yurttaşların en temel ihtiyaçlarını bile karşılayamaz duruma düşmelerine neden olmuştur. Ekonomi, emeğiyle geçinen yurttaşların üzerine çökmüştür. Bu ağır koşullarda emeğiyle geçinen yurttaşlar harcamak için dahi kaynak bulamazken tasarruf etmeleri mümkün değildir. Bugün dar gelirliler tasarruf edememektedir. BES’te getirilmek istenen düzenlemeyle tasarruf edebilene, geliri daha fazla olana daha fazla devlet katkısının verilmesi öngörülmektedir. Yani yine daha fazla gelire sahip olanları gözeten bir düzenleme getirilmek istenmektedir. Oysa yapılması gereken başta güvencesizler ve dezavantajlılar olmak üzere tüm yurttaşları kapsayan güçlü bir kamusal emeklilik sisteminin inşa edilmesidir.

Bir başka deyişle; Kamusal Emeklilik Sistemine aktarılması gereken kaynakların Bireysel Emeklilik Sistemi’ne aktarılması ve bu sisteme yönelik düzenlemeler yapılması yurttaşlar arasındaki gelir eşitsizliği uçurumunu arttırmaktadır. Esasen yapılması gereken Kamusal Emeklilik Sistemini güçlendirmek ve tasarruf ve teşvik getirilerinin bütün yurttaşları kapsayacak şekilde düzenlemektir.

Çöküş olarak tanımlayabileceğimiz bir ekonomik kriz girdabına sokulan Türkiye’de bugün açlık ve yoksulluk sınırı altında yaşayan yurttaşların sayısı nüfusun yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Bu durumda 4253 TL maaş alan 10 milyonu aşkın asgari ücretli mi tasarruf edecek, yoksa büyük çoğunluğu 2500 TL ile geçinmeye çalışan 9 milyonu aşkın emekli mi tasarruf edecek? Bu açıdan Bireysel Emeklilik Sistemi ve onun sağladığı teşviklerin daha önce de belirttiğimiz üzere Türkiye yurttaşlarının yüzde 80’inin zorunlu bir şekilde ilgi alanlarına girmediği görülmektedir. Bu noktada yapılması gereken öncelikle yurttaşların insan onuruna yaraşır bir maaş ve ücreti kazanabilmelerini sağlamaktır. Bu sağlandıktan sonra ise tasarruflarını da Bireysel Emeklilik Sistemi ile değil Kamusal Emeklilik Sistemi ile değerlendirmeleri sağlanmalıdır.

Bireysel Emeklilik Sistemi’ni aktif olarak kullanabilecek yurttaşların yukarıda belirtilen büyük çoğunluktan oluşmadığı açıktır. Bu sebeple düzenleme belirli toplumsal sınıflara yönelik fayda sağlarken, AKP iktidarının da yeterli maddi güce sahip azınlığın hem zenginliğini arttırma hem bu zenginlikten yararlanma hem de kamuyu teşviklerle zarara uğratma gayesi ortaya çıkmaktadır. Bütün yurttaşların emeklilik sistemlerini kullanabileceği bir ekonomik düzeni kurmak öncelikle gelir adaletini sağlamakla mümkündür.

2017 yılından bu yana hayatımızda olan Bireysel Emeklilik Sistemi sözleşmesinden çıkmak isteyen yurttaşların sayısı yıllar itibariyle artış göstermiştir. Bu artışın sebebi Türkiye’nin 3 yılı aşkın bir süredir somut olarak yaşadığı ekonomik krizdir. AKP iktidarı özellikle geçim sıkıntısı sorununa bir çözüm bulmak yerine kamu kaynaklarını kendi siyasi çıkarları gereği bol makyajlı kanun teklifleri aracılığıyla çarçur etmeye devam etmektedir. Sistemden çıkmak zorunda kalan yurttaşların geçim sıkıntılarını gerekçe gösterdikleri açıkken, sisteme dahi giremeyen milyonlarca yurttaş var iken, bu kanun teklifi ile devlet katkısını yüzde 25’ten yüzde 30’a çıkarıyoruz demek halkın vergileri ile karşılanacak bu yüzde 30’un üst gelir sınıfına hibe edilmesi anlamını taşımaktadır.

AKP-MHP ittifakının yoksulun vergisi ve alın teriyle zengini finanse eden bu sistemin düzenlenmesi teklifi Türkiye emekçilerine yapılan bir hakarettir. Yapılması

gereken açlık ve yoksulluk sınırı altında yaşayan milyonlarca yurttaşımızı güvence altına almaktır. Aksi her düzenleme sermaye aparatı haline gelmiş AKP iktidarının Türkiye halklarının geleceklerinden çalma tezgahı ve girişimidir.

Tüm bu nedenlerle Halkların Demokratik Partisi olarak bu torba yasaya onay vermiyoruz. Bu torba yasa zengini daha zengin, yoksulu daha yoksul hale getirecek bir torba yasadır.

MADDE DEĞERLENDİRMELERİ

MADDE 1:

Olağan şartlarda, başka bir ülkenin Merkez Bankasına konulan paranın uluslararası tahkim yoluyla haczedilebilmesi mümkündür. Teklif edilen kanun maddesi ise, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasına konulan paraların haczedilebilme riski nedeniyle başka ülkelerin böyle bir düzenlemeye ihtiyaç duyduklarını düşündürmektedir. Nitekim; örneğin, TCMB'nin son dönemde swap anlaşması yaptığı ülkelerden Güney Kore ile ilgili süreçte gecikme yaşanması üzerine; anlaşmanın, öngörülen para takası finansmanlı ticaret mutabakatı mekanizması ile ilgili düzenlemelere takıldığı basına yansımıştır.

Sonuç olarak, bu düzenlemenin bir yabancı ülkenin veya ülkelerin baskısıyla yapılmış olmasına ilişkin endişelerimiz bulunmaktadır. Teklif yasalaştığı takdirde, kanun maddesinin gelecek için de riskler yaratacağı açıktır. Örneğin, iç çatışma ve karışıklığın yaşandığı, diktatörlüklerce yönetilen ülkelerin Merkez Bankaları TCMB'de hesap açtıkları takdirde, uluslararası tahkim yoluyla haczine karar verilen varlıklar için TCMB bir "muhafaza" aygıtı işlevi görecek, maddeyi gerekçe göstererek haczi engelleyebilecektir. Bu durum, genel hukuk ilkelerine aykırı olmakla birlikte, TCMB için de itibar kaybı anlamına gelir. Daha önce de terörün finansmanını engelleme yolunda eksiklikleri bulunduğu gerekçesiyle Mali Eylem Görev Gücü (FATF) tarafından Gri Liste'ye alınan Türkiye, bu maddenin yasalaşmasıyla bir kez daha kara para aklama cenneti olma riskiyle karşı karşıya kalacaktır.

Diğer bir deyişle, böyle bir düzenlemeye duyulan ihtiyaç, ilgili varlıkların haczedilmesi riskinin bulunduğunu ilan etmekle kalmayıp, madde gerekçesinde amaçlandığı iddia edildiği gibi “diplomatik hassasiyet ve ekonomik güven” sağlamak bir yana, TCMB ve Türkiye ekonomisine halihazırda duyulan güvensizliğin bir itirafı niteliğindedir.

MADDE 2:

2577 sayılı Kanununun 27. maddesine göre Danıştay veya idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, yürütmenin durdurulmasına karar vermektedir. Mahkemenin yürütmenin durdurulması kararı vermesi ağır şartlara bağlanmıştır. Oysa, yürütmenin durdurulması kararı, vatandaşın devletin hukuka aykırı fiillerine karşı telafisi imkansız olduğu mahkemece açıkça görülebilen durumlar için verilebilmektedir. Yürütmenin durdurulması kararının koşulları vatandaşlar aleyhine bu denli zor koşullara bağlanmışken bir de devletin haksız olarak vatandaştan tahsil ettiği meblağın iadesi için açtığı davada ödediği meblağın yarısını yürütmenin durdurulması kararını alabilmek için mahkemeye yatırması, parası haksızca tahsil edilen vatandaş bir kez daha cezalandırmak anlamına gelir.

Anayasa'nın 36. maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 6. maddesi adil yargılanmaya ilişkin hükümler içermektedir. Yürütmenin durdurulması kararı alabilmek için haksız alınan meblağın yarısı kadar para istenmesi vatandaşın hak arama özgürlüğünü kullanmasına da aykırıdır. Teklif edilen düzenleme yasalastığı takdirde, yeterli parası olmayan vatandaşlar bir yasal hak olan yürütmeyi durdurma kararı mekanizmasından yararlanamayacaklardır. Bu nedenle, bu düzenleme Anayasa'nın 2. maddesi olan sosyal devlet ilkesine de aykırıdır.

Devlet tarafından vatandaştan hukuka aykırı şekilde tahsil edilen meblağın yürütmesinin durdurulması ile iadesi için ayrıca para talep edilmesi, mülkiyet hakkına bir müdahale olarak da yorumlanabilir. Anayasanın mülkiyet hakkını güvenceye alan 35. maddesine göre, herkes mülkiyet hakkına sahiptir. Kişiyi, hukuka açıkça aykırı olduğu mahkemece tespit edilmesine rağmen tahsil edilen meblağın yarısı kadar daha mahkemeye ödeme

yükümlülüğü altında bırakmak Anayasanın mülkiyet hakkının korunması ilkesine de aykırıdır.

Kanun gerekçesinde belirtildiği gibi bu düzenleme ile amaç, hazine zararının engellenmesi ise, yapılması gereken, vergi otoritesinin işleyişini daha sağlıklı hale getirme yolunda çalışmalar yapmak ve vergi ihtilafını azaltmaktır.

MADDE 4:

Madde ile konut alımı, evlilik, eğitim ve benzeri özellik arz eden durumlarda ihtiyaç duyulabilecek tasarrufların bireysel emeklilik sistemi çatısı altında biriktirilerek kullanılabilmesine imkân verilmesi amaçlanmaktadır. Bu itibarla, BES'te belirli bir süre bulunmuş katılımcılara kısmen ödeme alma imkânı sağlanmaktadır.

Ayrıca, kısmen ödeme alan katılımcıların, kısmen ödeme alınmasını müteakip belirli bir süre için sistemden ayrılmasının önlenmesi ve bu sayede katılımcıların sistemde tutundurulmasının sağlanması da amaçlanmaktadır.

Açıkça görülmektedir ki AKP iktidarı Hazine ve Merkez Bankası kasalarını tam takır hale getirmiş, ihtiyat akçesini hiç etmiş, işsizlik fonunu siyasi çıkarlarına yönelik hibe etmiş şimdi de bireysel emeklilik sistemi aracılığıyla bir banka mefhumu yaratma uğraşı içerisine girmiştir. Sürekli olarak yurttaşların daha fazla birikimlerini kendi sistemlerine aktarmanın yollarını arayan torba kanunlarla siyasi ömrünü uzatma gayreti görülmektedir.

MADDE 5:

Madde ile 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu çerçevesinde, katılımcının talebi halinde bireysel emeklilik sistemindeki sözleşmelerin temlik edilmesi imkânı sağlanmaktadır. Açıkça ifade etmek gerekirse;

BES sözleşmelerinin temlik sözleşmeleri hiç bozmadan, hatta içinden para bile çekmeden, BES'teki paranın teminat gösterilerek uygun şartlarda kredi kullanmanın sağlanması amaçlanmaktadır. BES'teki birikimin asgari brüt ücret (sistem içerisinde

kalınan yılla çarpılarak) kadarlık kısmi rehin edilemez olduğu için kredi teminatı olarak kullanılamamaktaydı. Bu teklif ile temlik mekanizması tutar sınırı olmaksızın müşterinin bireysel emeklilik sözleşmesi teminat gösterilerek kredi alabilmesine imkan tanımaktadır. Bir yandan yurttaşların tasarruf etmesine yönelik bir sistem kurulduğunu ve bu sistemin sürekli yurttaş lehine geliştirildiğini savunan AKP, diğer yandan tasarrufun dahi teminat olarak gösterilebilmesinin önünü açıyor. Yurttaşın geleceğine ipotek koyan zihniyet açıkça kendi yarattığı Türkiye gibi borç batağına batmasının kanuni yollarını döşemektedir.

MADDE 10:

Maddeyle, enerji verimliliğini artırmak amacıyla aynı abone grubunda yer alsın bile maliyet bazlı tarife metodunun yanında doğal gaz enerjisinin tasarruflu kullanılmasını teşvik edici, benzer abone gruplarında fazla tüketim yapanların fazla tüketimin maliyetine katlanması amaçlandığı iddia edilmektedir.

Ayrıca il bazında iklim şartları ve tüketim miktarına uygun olacak bir kademe belirlenmesi ve oluşan tüketimin artışından kaynaklanan ilave maliyetlerin bu kademe üstünde tüketim yapan abonelere yansıtılması amaçlansa da farklı tarifeler uygulamadaki temel amacın tasarruf olmadığı herkesin malumudur. Zira daha önce çıkarılan bir yönetmelikle ‘serbest piyasa’ koşullarında peşin, ön ödemeli sayaçlarda, alınan gaza piyasa mantığına aykırı olarak sonradan fark faturası gönderildiği herkesin malumudur. Burada iddia edildiği temel amacın aboneler arasında adaleti sağlamak olmadığı şirketlere kar sağlamak olduğu bilinen gerçektir. Bu yöntemle iktidar tasarruf adı altında, yeni tarife yöntemiyle, doğalgazı yüksek fiyattan vatandaşa satacaktır.

MADDE 11:

Teklifle, Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’na geçici madde eklenecektir. Bu maddeyle Cumhurbaşkanına kamuyla iş yapan müteahhitlere döviz hareketlerinden kaynaklanan maliyet artışları nedeniyle fiyat farkı ödenmesine ilişkin kararname

çıkarma yetkisi verilecek. Fiyat farkı verilecek ihalelerin, TL cinsinden ve 1 Temmuz-31 Aralık 2021 tarihleri arasında yapılması şartı aranacak.

Maliyet artışlarından tüm sektörler etkilendiği halde sadece müteahhitler için düzenlemeye gidilmesi tepki çekerken sektör temsilcileri ise, müteahhitler, kendileri için sunular teklifin yetersizliğinden yakınlıkla işlerin durma noktasına gelme ihtimalinin yüksek olduğu ifade etmektedirler. Madde, bu yönüyle etki analizi yetersiz bir düzenleme olarak karşımıza çıkmaktadır.

MADDE 12:

Teklifle, Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da değişikliğe gidilerek Hazine ve Maliye Bakanlığı'na yeni yetkiler verilmektedir. Buna göre, finansal istikrara katkı sağlamak ve gerçek kişilerin mevduat ve katılma hesaplarının getirilerini kur artışlarına karşı desteklemek amacıyla bankalar nezdinde 21 Aralık 2021 ve 31 Aralık 2022 tarihleri arasında açılan TL vadeli mevduat hesaplarına aktarılmak üzere Merkez Bankası'na nakit kaynak aktarmaya ve/veya bu amaçla bankalara özel tertip devlet iç borçlanma senedi ihraç etmeye ve ihraç edilecek senet tutarıyla ihraç yapılacak bankaları belirlemeye, özel tertip devlet iç borçlanma senedi ve nakit kaynak aktarımı için bakanlık bütçesinde mevcut veya yeni açılacak tertiplere ödenek eklemeye Hazine ve Maliye bakanı yetkili olacaktır.

Ödenecek destek tutarını ve hesaplama yöntemini, destekten yararlanacak gerçek kişi kapsamını, hesap türlerini, vadeleri, limitleri, hesapların vadeden önce kapatılması durumunda yapılabilecek kesintiler ile bu kesintilerin Bakanlığa aktarılmasını, bu kapsamda destek olarak aktarılacak kaynağın kullandırılması ile uygulamaya ve denetime ilişkin usul ve esaslar ile nihai hesap açma tarihini öne çekmeye veya 31 Aralık 2023 tarihine kadar uzatmaya Cumhurbaşkanı yetkili olacaktır.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, bu maddenin uygulanması kapsamında Merkez Bankası ve bankalardan gerekli veri ve bilgiyi talep edebilecek. Merkez Bankası veya bankalar talep edilen veri ve bilgiyi Bakanlığın belirleyeceği şekil ve süreler içerisinde vermekle yükümlü olacak. Veri ve bilginin bu amaç çerçevesinde Bakanlığa verilmesinde özel

kanunlardaki yasaklayıcı ve sınırlayıcı hükümler uygulanmayacaktır. Bu kapsamda Merkez Bankası tarafından aktarılabacak desteğin hak sahipliğinin tespitiyle desteğin doğru ve tam hesaplanmasından, Türk lirası vadeli mevduat ve katılma hesaplarının açıldığı banka sorumlu olacaktır. Haksız olarak verildiği tespit edilen destek tutarı, bankaya ödendiği tarihten tahsil edildiği tarihe kadar Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'a göre hesaplanacak gecikme zammıyla birlikte söz konusu kanun hükümlerine göre tahsil edilecektir.

Enflasyonu kontrol altına almadan faizi ve kuru kontrol altına alma şansı yoktur. Teorik olarak bu imkânsız ikilidir. Daha önce, 2018 yılında, dolar kurunu 6.5 TL'de sabitlemek için Merkez Bankasının 128 milyar dolarlık rezervi eritilmiştir. Fakat buna rağmen kur kontrol altına alınamamış, kriz derinleşmiştir. Hazinesin verdiği faiz yüzde 14 olmasına rağmen piyasadaki faiz resmi faizin çok çok üstündedir. TL hesaplarının dolara endekslenmesi hem itibari anlamda hem de güvenlik açısından büyük riskler barındırmaktadır. Çünkü şu an itibariyle bankalardaki mevduatın dörtte üçü döviz dörtte biri TL mevduatlarından oluşmaktadır. Bu uygulama hem kalan dörtte birlik TL mevduat hesabını dolarize etmek hem de TL'yi daha da itibarsızlaştırmak anlamına gelecektir.

Ayrıca bu uygulama Anayasa'ya da aykırıdır. Çünkü vergi gelirleri sadece kamu giderlerini karşılamak üzere harcanmalıdır. Ayrıca bu yolla özel bankalara da para aktarılmış olmaktadır. Çünkü bankalar yüzde 14'le mevduatı toplarlarken yüzde 35'le bu parayı, kredi, satmaktadırlar. Karı bankalar alırken riski Hazineye kalmaktadır. Vatandaşın vergisiyle büyük karlar elde etmektedirler. Bu tarz değişken kararlar ve tutarsız ekonomi politikaları dövizde ani artışları Hazineye ise ek yükleri getirmektedir.

'Kur Garantili Mevduat Sistemi' kararının alınması sonrasında hem kurda meydana gelen ani düşüş küçük tasarruf sahiplerinin büyük mağduriyetler yaşamasına sebep olmuş hem de vadettiği ödeme garantisıyla, halkın vergilerinden finanse edilen, Hazine'ye büyük yükler getirmiştir. Türkiye Ekonomi Modeliyle ihracat odaklı bir ekonomi politikası yürüteceğini dile getiren iktidar, ihracat için yüksek kur politikası benimserken, 20 Aralık 2021'de Kur Garantili Mevduat Sistemini getirerek döviz kurunu kısmen de olsa 'düşürmüş' bu da ilan edilen amaca aykırı bir durum

oluşturmuştur. Ayrıca son zamanlarda sıklıkla faize karşı olduğunu beyan eden ve hiçbir şart altında faiz artışı yapmayacağını iddia eden ekonomi yönetimi kurdaki düşüşün sebebini garantili mevduatın TL'ye olan güveni arttırması olarak açıklasa da yapılan araştırmalar ve BDDK mevduat verileri gerçekliğin böyle olmadığını, yabancı para mevduatlarında artış gerçekleştiğini ve kurdaki düşüşün Merkez Bankası rezervlerindeki yaklaşık 8 milyar dolarlık eksilmeyle/satışla gerçekleştiğini göstermiştir. Kaldı ki bütün bu tercihler hem kuru artışını engelleyememiş hem de enflasyonu tetiklemiştir. Bu sebeplerle bu teklif hem iktidarın açıkladığı ekonomik modelle çelişmekte hem örtülü faiz artırımına anlamına gelmekte hem de halkın sırtındaki vergi yükünü büyötmektedir. Zira son günlerde temel tüketim maddelerine gelen büyük zamlar emekçileri ve yoksulları geçinemez noktaya getirmiş, yüksek vergiler yaşamı yoksullar sınıf için daha da zorlu kılmıştır. 'Hiçbir şekilde kaybettirmeyen' ve sadece tasarruf yapabilme lüksüne sahip kesimlere fayda getiren bu teklif yoksul çoğunluğun sırtındaki vergi yükünü daha da arttıracığı için kabul edilebilir bir düzenleme değildir.

MADDE 13:

Emeklilik; çalışmaya bağlı bir hak ve çalışma hakkının devamı niteliğindedir. Tam da bu sebeple emeklilerin sorunları çalışma hayatının sorunlarının önemli bir parçası olamaya devam etmektedir. Ömürlerinin en güzel yıllarını çalışarak tüketmiş olan işçilerin, emekçilerin yaşlılıklarını mutlu, huzurlu refah içinde geçirmesi, sosyal devletin ve toplumun onlara en temel borcudur.

Emekliler 2000'li yılların başından itibaren hak kayıpları yaşamış ve yaşamaya devam etmektedirler. Bu mağduriyetlerin temel kaynağı ise 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'dur. 2008 yılında yürürlüğe giren 5510 sayılı yasa ile emekliliğe erişim hakkı zorlaştırılmış, emeklilik yaşı yükseltilmiş, emekli aylığı elde etme koşulları değiştirilmiş ve emekli aylıkları düşmeye başlamıştır. Bu konuda yapılan çalışmalara göre, ülkedeki emeklilerin %71'i 56 ve daha yukarı yaşıdadır. Emeklilik yaşının yükseltilmiş olmasıyla emeklilerin yaş ortalaması önümüzdeki yıllarda daha da yükselecektir.

Öte yandan salgın hastalık koşullarında emeklilerin yaşam hakları büyük risk altındadır. Çoğu emekli yurттаş, yaşları itibariyle hastalık bakımından riskli gruplar içerisinde yer almaktadırlar. Fakat buna karşın onlar için ek önlemler almak yerine iktidar, yasaklayıcı tedbirlerle meseleyi ötelemektedir. Evlerinde Covid-19'dan ötürü ölüme terkedilen emeklilerin varlığı, devletin tedbir almak yerine yurттаşını gözden çıkaran yaklaşımını ortaya koymaktadır.

Diğer bir husus da, bunca sorunun öznesi ve mağduru olan emeklilerin hak arama mücadelelerinin engellenmesidir. Emeklilerin kurduğu sendikalara karşı valilikler tarafından açılan kapatma davaları, mevcut sorunların çözümüne değil, hasıraltı edilmesine dönük yaklaşımlardır.

Düşük ücretlerle geçinmeye çalışan emeklilerden ilaç ve muayene katkı payı adı altında yüklü maaş kesintileri de yapılmaktadır. Bu ise zorlu yaşam koşullarında bir de sağlıklı yaşam haklarından ödün vermeleri anlamına gelmektedir. Salgın koşullarında ileri yaş gruplarına, kronik rahatsızlığı olanlara destek verilmeli, ilaç katkı payları kaldırılmalı, maaşları insanca yaşayabilecek düzeye yükseltilmeli ve temel ihtiyaç maddelerine zam yapılmamalıdır. Aksi halde emekliler yaşarlarken ihtiyaçları yok sayılarak adeta ölüme terk edilmiş olacaktır.

Enflasyonun çok yüksek seviyelerde seyrettiği, ekonomik krizin hergün büyüdüğü, açlık sınırının 4000TL'nin üzerinde olduğu bir ortamda emekli aylığında yapılan bu düzenleme kabul edilemez. En az 8 milyon emekli açlık sınırının altında yaşamaktadır.

Emeklilere yapılan bu zam yoksulluk ve açlık çeken 13,5 milyon emeklinin geçim sıkıntısını çözmekten çok uzaktır. Emekliler için ödenecek miktarın sağlıkta katkı payına mı, gıda ihtiyaçlarına mı, son zamlarla birlikte doğalgaz veya elektrik faturalarına mı yeteceği konusunda hiçbir hesaplama yapılmamıştır. Bu zamlar emeklileri iktidarın sırtında bir kambur olarak gören bir anlayışla planlanmıştır. Ayrıca kanun teklifi metninde emeklilik sisteminin özelleştirilmesi teşvik edilmekte ve emekliler “bireysel emeklilik sistemine” yönlendirilmeye çalışılmaktadır.

- Emeklilikte insan onuruna yaraşır ücret verilmelidir. Emekli aylıklarının alt sınırı asgari ücretle eşitlenerek asgari ücrete uyumlu bir biçimde zam oranları belirlenmelidir.

- Emekli ücretleri enflasyona değil milli gelire endeksli olmalıdır.
- Emekli ücretleri arasındaki farklılıkların giderilmelidir.
- Emeklilikte yaşa takılanların sorunları çözüme kavuşturulmalıdır.
- Sağlık hizmetlerinde katkı payı kaldırılmalı ve sağlık hizmetleri kamulaştırılmalıdır.
- Emekli aylıklarının belirlenmesine hükümet emekli sendikalarıyla müzakere etmeli, emeklilere toplu pazarlık hakkı tanınmalıdır.
- Emekli sendikalarına açılan kapatma davaları geri çekilmeli ve sendikalaşmalarının önü açılmalıdır.

MADDE 14:

Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre, tam mükellefiyete tabi girişim sermayesi yatırım fonlarının katılma paylarıyla girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kar paylarına kurumlar vergisi istisnası uygulanırken, bu istisna diğer fon ve ortaklıklarını kapsamıyor. Teklifte, girişim sermayesi dışındaki diğer yatırım fonlarından elde edilen kâr paylarına da istisnanın uygulanması sağlanmaktadır.

Girişim sermayesi dışındaki diğer yatırım ortaklıklarından elde edilen kar paylarına ise istisna uygulanmayacaktır. Söz konusu istisna, portföyünde yabancı para birimi cinsinden varlık ve altın ile diğer kıymetli madenler ve bunlara dayalı sermaye piyasası araçları bulunan yatırım fonlarından elde edilen iştirak kazançlarına da uygulanmayacaktır.

Yatırım fonları, sermaye birikimlerinin yapıldığı varlıklar ve bu fonlar üzerinden de özellikle girişim sermayesi yatırım fonlarında, biriken tutarları, girişimi desteklemek amaçlı kullanılmaktadır. Getirilmek istenen düzenleme de yatırım fonlarındaki birikimin artırılması, bununla genellikle bireysel katılımcıların dışında, kurumların da bu tür yatırım fonlarına ortak olmalarının teşvik edilmesi amaçlanmaktadır. Hâlihazırda 2020 yılı itibarıyla 1.076 adet fon vardır. Bunlara sağlanan istisna tutarı 56,7 milyar TL,

vergisel maliyeti ise 12,4 milyar TL'dir. Toplam bu fonlar içerisinde altın ve kıymetli madenlere dayalı yatırım fon adedi 9, girişim sermayesi fonları 23 tanedir.

Gelir ve vergi dağılımı adaletin bozuk olduğu Türkiye'de verginin yaklaşık %70'i dolaylı vergilerden meydana gelmektedir. Kurumlar vergisinin toplam vergi gelirleri içerisindeki payı ise sadece %10 civarındadır. Kaldı ki 2022 yılı bütçesinde toplamda 336 milyar TL vergi istisnası sağlanmıştır, ki bunun önemli bir kısmından şirketler faydalanmaktadır. Emekçiyi ve memuru kaynağında (stopaj usulü) vergilendiren, verginin büyük bir kısmını yoksullardan toplayan iktidarın şirketlere yeni istisnalar tanınması, vergilendirilmemesi kabul edilebilir değildir.

MADDE 15:

Teklifle, sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim faaliyetiyle iştigal eden ve ihracat yapan kurumların söz konusu faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarına kurumlar vergisi oranı, 1 puanlık indirimle yüzde 20 yerine yüzde 19 olarak uygulanacaktır.

Yapılan etki analizi çalışmasına göre; ihracatçı firmaların kurumlar vergisinde 1 puanlık indirimin 470 milyon lira, imalat sektöründe faaliyet gösteren firmalara getirilen 1 puanlık indirimin maliyetinin ise 1,3 milyar lira, toplam maliyetin ise 1,77 milyar lira olması beklenmektedir.

31 Aralık itibarıyla toplam kurumlar vergisi mükellef sayısı; 986.318, sanayi sicil belgesine haiz imalat yapan mükellef sayısı 155.049, ihracat yapan mükellef sayısı ise 86.269'dir. Ne var ki bu uygulamadan esnafı faydalanmamaktadır. Bu sebeple doğru bir uygulama değildir. Zira iç piyasaya çalışan ve ticaret yapan, esnaf olan, şirketlerde vardır. Bu, esnafı ve dar gelirliyi ticaretin dışında bırakan sadece büyük servet sahiplerine avantaj sağlayan bir düzenleme olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumda düzenlemeden imalat sanayisinde bulunan yalnızca 155 bin firmanın matrahının yüzde 60'lık kısmı faydalanabilecektir. Yani yüzde 60'lık kısmı cirosunu faydalandırabilecekken ve yüzde 40'lık kısmın cirosu dışarıda kalacaktır. Ticarete tabi olan firmaların cirosu dışarıda kalacakken yalnızca imalata tabi cirosu

faйдalanabilecektir. Bu da mükelleflerin toplam yüzde 20-25'i yapar ki bu da mükelleflerin yüzde 75-80'inin bu uygulamanın dışında kalması demektir.

Ayrıca ihracata dayalı bir ekonomi/büyüme modelini benimseyen ve bunu içerde tüketimi kısarak tüketilmeyen mal ve hizmeti ihraç etme yoluyla başarmaya çalışan iktidar, büyüme için milyonların yoksulluğu derinleştirme pahasına başarmaya çalışmaktadır. Bu politika belli kesimlere, sadece ihracat yapan kişi ve firmalara, fayda sağlarken toplumun önemli bir kesimini ise zorlu yaşam koşullarına itmektir. Kaldı ki ihracat yapan kesimlere hali hazırda birçok ayrıcalıklar da sağlamaktadır. Kurum kazancının %20'den %19'a çekilmesi şirketlerin vergi yükünün azaltılarak bu yükün yoksul halkın sırtına yüklenmesi anlamına gelecektir. Bu sebeple bu düzenleme uygun değildir.

MADDE 16:

Bilindiği üzere Türkiye'de kamu emekçilerinin ve kamu emekçileri gibi sabit ücretle çalışanların, enflasyon artışı ve kur şokları nedeniyle satın alma gücü yıllar itibarıyla azalış göstermiştir. 2021 yılında TL'de yaşanan aşırı değersizleşmenin etkisi bir yandan devam eden ekonomik buhran bir yandan kamu emekçilerinin reel satın alma gücüne darbe vurmuştur.

Ülke genelinde enflasyon, faiz, işsizlik oranları ve döviz kurları "çift haneli" iken kamu emekçilerine verilen zamlar enflasyon oranının altında ezilmiştir. 2010 yılından bu yana "enflasyon farkı" adı altında kamu emekçilerinin emekleri sömürülmektedir.

Ekonomik krizin sürekli hale gelmesi, enflasyon ve döviz şokları nedeniyle satın alma gücünün düşmesi ve bunlara karşı maaşların reel olarak artmaması nedeniyle kamu emekçileri yoksullaşmıştır.

Neo-liberal siyasetin kamu emekçilerine yönelik diğer bir yoksullaştırma aracı ise borçlandırma şeklindedir. Kamu emekçilerinin çok önemli bir kesimi tüketim ihtiyaçlarını karşılamak, ev veya araba alabilmek ve diğer harcamalarını yapabilmek amacıyla çok uzun vadelerle borç yükü altına sokulmuştur.

Reel zam alamayan ve ücretinin çok önemli bir kesimini kredi-borç yüküne veren kamu emekçileri karın tokluğuna çalışır duruma düşürülmüştür.

Özellikle büyükşehirlerde yaşayan, tek maaşı olan, kiracı olan, öğrenci okutmaya çalışan ve ev içinde işsizleri, bakıma muhtaç hasta, engelli, yaşlı veya çocukları olan kamu çalışanlarının ağır bir yoksulluk içinde olduğu ve geçim sıkıntısı yaşadığı bilinmektedir.

Öte yandan kamuda güvencesiz çalışma biçimlerinin yaygınlaşması birçok meslekte eşit işe eşit ücret ilkesinin ihlal edilmesine yol açmaktadır. Aynı işi, aynı işyerlerinde, aynı şekilde ve aynı sürede yapan kişiler arasında adaletsiz bir şekilde ücret ayrımı yapılmaktadır.

AKP iktidarının en temel politikalarından biri olan “Kamu emekçilerinin itibarsızlaştırma ve güvencesizleştirme” politikası yıllardır uygulanmaktadır. Güvencesizleştirmenin en tipik örneklerinden olan “ücretli-sözleşmeli-kadrolu-idareci öğretmen” ayrımının benzeri ayrımlar tüm kamuda yaygınlaşmıştır. Kadrosuz çalışmanın yaygın olduğu kurumlarda eşit işe eşit ücret ilkesi gittikçe artan oranda ihlal edilmektedir.

İşsizlik fonundan finanse edilen “Toplum Yararına Program” adı altında yüz binlerce kişi güvencesiz şekillerde ve siyasi istismara maruz kalarak (kamuda işe alınma vaadiyle) asgari ücretle kamu kurumlarında çalıştırılmaktadır. MEB bünyesindeki usta öğretmenler, PTT bünyesindeki taşeron “dağıtıcılar” gibi birçok kurumda güvencesiz çalışan oranı her geçen dönem artmaktadır. Güvencesiz çalışma reel ücretlerin düşüş eğilimini hızlandırmaktadır.

Temel gıda maddelerinde sadece son bir ay içinde yaşanan artış 25’i aşmıştır. Son bir yılda yaşanan artış ise %80’i bulmuştur. Son bir yılda elektrik %155, doğalgaz %43 zamlanmıştır.

Dört kişilik bir ailenin hem açlık hem de yoksulluk sınırı son bir yılda yüzde 55 artmıştır. Açlık sınırı 4 bin TL’yi, yoksulluk sınırı 13 bin TL’yi aşmıştır.

Bağımsız iktisatçılardan oluşan Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG) verilerine göre ise 2021 yılında tüketici enflasyonu yüzde 82,81 artmıştır.

Bekar bir çalışanın aylık yaşam maliyeti aralık ayı itibari ile 5 bin TL'ye dayanmıştır. Sürekli övünülen asgari ücret zammı daha 20 gün geçmeden bekar bir çalışanın aylık yaşam maliyetinin altında kalmıştır.

Yasa teklifindeki diğer bir sorun ise %2,5 olduğu söylenen "refah payı"dır. Söz konusu teklif bu hali ile yasalaşacak olursa; Ocak ayındaki %5 oranlı "toplu sözleşme" maaş artışı %7,5'a çıkarılacaktır. Ancak 2022'in ilk altı aylık diliminde (2021 Aralık -2022 Haziran) ortaya çıkacak enflasyon farkı hesabında geçerli olan %5 oranı da %7,5'a çıkarılacaktır.

Oysa %2,5 da olsa bir refah payından bahsedebilmek için Ocak'ta toplu sözleşme artışının %7,5'a çıkarılması buna karşın 2022'in ilk altı aylık dilimi enflasyon farkı hesabının ise %5'te kalması gerektiği ortadadır.

İşin özeti, 2022'nin ilk saatlerinden itibaren elektriğe, doğalgaza, akaryakıt ürünlerine yapılan fahiş zamlar son bir hafta içinde başta ulaşım olmak üzere tüm alanlara, tüketim maddelerini de kapsar hale gelmiştir.

Bu koşullarda Ocak ayı TÜİK enflasyonunun bile en az %10 – %15 civarında olması beklenmektedir. Bu durumda kamu emekçileri ve emeklileri açısından yılın daha ilk ayından itibaren enflasyon farkı ortaya çıkacaktır. Oysa hükümet Ocak ayında %5 olan toplu sözleşme artışını %7,5'a çıkarmakla, üstelik temmuzda maaşlara yapılacak enflasyon farkı hesabında da aynı oranı temel almakla yetinmektedir. Üstelik bunu %2,5 veya %3 refah payı olarak anlatmaya çalışmaktadır.

Öneriler-Talepler:

- İlk adımda kamu emekçilerinin ve emeklilerin maaşları 2022 yılı Ocak ayından itibaren en az asgari ücrete yapılan artış oranında, yani %50,4 oranında artırılmalıdır.
- İkinci adımda mevcut "toplu sözleşme sistemi" derhal değiştirilmeli, grev hakkı ile tamamlanan evrensel gerçek toplu sözleşme sistemine geçilmelidir.
- Bunun devamı olarak en geç üç ay sonra toplu sözleşme masası kurulmalıdır. Tüm tarafların ve bağımsız iktisatçıların katılımı ile dört kişilik bir ailenin yoksulluk sınırı tespit edilmelidir.

- En düşük maaşı alan, eşi çalışmayan, iki çocuklu kamu emekçisinin geliri maaş zammı, kira yardımı, ulaştırma yardımı, yemek yardımı gibi kalemlerde yapılan artışla tarafların birlikte belirlediği dört kişilik ailenin yoksulluk sınırı rakamının üzerine çıkarılmalıdır.
- Tüm kamu emekçilerinin maaşları en düşük maaşı yoksulluk sınırı üzerine taşımak üzere yapılan artış oranında artırılmalıdır.

Garı Paylan
Diyarbakır

Necdet İpekyüz
Batman

MUHALEFET ŞERHİ

4.1.2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan, 2 / 4058 esas numaralı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, esas komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu, tali komisyonları Adalet Komisyonu ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu olmak üzere 3 farklı komisyona havale edilmiştir.

Teklif 8 farklı kanun ve 1 kanun hükmünde kararıyla düzenleme öngörmektedir ve nitekim bu haliyle iktidar milletvekillerinin vazgeçilmez kanun hazırlama usulü olan “torba kanun” yöntemiyle hazırlanmıştır.

Birbiriyle alakasız maddelerin adeta bir “torba” içine atılarak bir komisyonca görüşülmeye çalışıldığı, teklife ilişkin müzakerelerin etkin ve etkili işlemediği bir teknik olan ve AK Parti hükümetleri döneminde hakim kanun yapma yöntemi olarak parlamentomuzun yasa yapma sorumluluğunu gayriciddi ve etkisiz kılmaktadır. Birbirinden farklı kanunlarda, birbirinden farklı hükümleri düzenleyen bir teklifi tek bir çerçevede birleştirmeye ve milletvekillerinin analiz etmesini sağlamaya çalışmak iddiasından vazgeçilmelidir. Bu usul bütüncül bir anlayışla kanun yapmamıza engel olmaktadır. Bu özensiz teklif hazırlama yöntemiyle durmadan değişikliğe uğrayan, günü geçiren ve ana odaklanan bir mevzuat sistemi yaratılmıştır.

Başka bir boyutuyla 3 farklı komisyona havale edilen teklif yalnızca esas komisyonu olan Plan ve Bütçe Komisyonu’nda görüşülmüştür. Kendi ihtisas alanlarına giren düzenlemeleri içeren kanun tekliflerini tali komisyonların incelememesi tekliflerin etkin ve verimli bir müzakere ortamında görüşülmemesi sorununu ortaya çıkarmaktadır. Melis’e ulaşan kanun tekliflerinin konusu ve kapsamına göre esas ve tali komisyonlara havalesi TBMM İçtüzüğü’nün 23 üncü maddesi uyarınca gerçekleştirilmektedir. İçtüzüğü ilgili maddesi; “Tali komisyonlar, işin kendilerini ilgilendiren yönü veya maddeleri üzerine görüş bildiren komisyonlardır.” Hükmünü açıkça emreder. Ancak iktidarın uygulamada acele kanunlaştırma iradesi nedeniyle tali komisyonlarda görüşme yolunun devre dışı bırakıldığı ve bu komisyonlardan kendilerine tali olarak havale edilen teklifi görüşmeyeceklerine dair bir yazı alınarak sadece esas komisyonlarda görüşülmek suretiyle kanunlaştırma sürecinin tamamlandığı görülmektedir. Bu durum önemli pek çok konunun ilgili ihtisas komisyonlarında görüşülmesinin önüne geçerek parlamentomuzun yasama faaliyetinin kalitesini olumsuz etkilemektedir.

Diğer taraftan, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak üzere muhalefet partilerinin ve muhatap sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin müzakere taleplerine kapalı olmak parlamentoların asli sorumluluğuna ve demokrasilerin varlık sebebine aykırılık içermektedir.

Teklif 7.1.2022 tarihinde, yürürlük ve yürütme maddeleri ile birlikte, havale edildiği Adalet Komisyonu ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu’nda görüşülmemek; yalnızca Plan ve Bütçe Komisyonu’nda görüşülerek 18 madde olarak kabul edilmiştir.

Teklifin Maddeleri Üzerine Değerlendirme

Madde 1

1211 sayılı Merkez Bankası Kanunu’nun 40 ıncı maddesine eklemeye yapılmaktadır. Maddede; Merkez Bankaları arasında kurulan ilişkilerin için gerektirdiği diplomatik hassasiyet ve ekonomik güven temelinde yürütülmesini temin amacıyla Merkez Bankası nezdinde bulunan yabancı ülke merkez bankalarına ait para, alacak, mal, hak ve varlıklar haczedilemez, üzerlerine ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz konulmayacağı düzenlenmektedir.

Madde yargı bağımsızlığı, ikili hukuki anlaşmalar, mütekelilik ilkesi açısından değerlendirilmelidir. Öncelikle bu konuda hassasiyet gösterilerek Devletimizin itibarının Milletlerarası Hukuka aykırı şekilde zedelenmesi önlenmelidir.

Komisyon görüşmelerinde hükümet tarafınca; ülkemizin bölgenin yıldızı, İstanbul'un Finans Merkezi olacağı ve dolayısıyla; Afrika'dan, Orta Doğu'dan, Kuzey Afrika'dan, diğer Uzak Doğu ülkelerinden talepler geldiği ve bu doğrultuda bu maddenin gereklilik arz ettiği dile getirilmiştir. Öncelikle finansal pozisyonunun bu derece yüksek ve cazip olduğu, güçlü bir güven tesis ettiği vurgulanan ülkemizin; başka bir ülke merkez bankasının getirdiği kendi parasına hukuki teminat arama zorunluluğu; ekonomik güveni, Devlet olarak sağlayamadığımızı ve Kanun yolu ile ifade etmeye çalışmamızı ortaya çıkaracaktır. Dolayısıyla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankamızın itibarsızlaştırılmış bir pozisyona sürüklenmesine neden olacaktır.

Diğer taraftan, teklif sahibi milletvekili ve kurum bürokratlarının ilgili düzenlemeye neden ihtiyaç duyulduğu açık bir şekilde gerekçelendirilmemiştir. İlgili düzenlemenin içerdiği hükme benzer bir hükmün doğrudan Fransa Merkez Bankası Kanunu'nda bulunduğu iddialarına yönelik bilgi talebi açıklamasız bırakılmıştır. Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya, Kanada ve İngiltere'de benzer hukuki güvencelerin var olduğu iddialarına ilişkin belgeler ise komisyon görüşmelerinin sonuçlanmak üzere olduğu aşamada komisyon üyesi milletvekilleriyle paylaşılmıştır.

Uluslararası hukuk örneklerine de uygun olarak; Merkez Bankamız nezdinde hesap açmak isteyen başka ülkelerin merkez bankalarına, hesaplarının haczedilemeyeceğine, ihtiyati tedbire ve hacze konu olamayacağına dair somut ve hukuki bir güvence sunmak, bu konudaki cazibeyi ve öngörülebilirliği artırmak amacıyla böyle bir düzenlemeyi gerekli görmek, ülkemizin yüksek ekonomik menfaatlerine hangi açılardan yarar sağlanmaktadır?

Merkez Bankası hangi ülkelerin para, alacak, mal, hak ve varlıklarını güvence altına almak istemektedir?

Bu düzenlemeye hangi ülke ya da ülkelerin kendi varlıkları üzerinde gerçekleşmesi ihtimali olan tehdit endişesiyle ihtiyaç duyulmaktadır? Soruları komisyon görüşmeleri sırasında cevap bulamamıştır.

Madde somut nedenlere dayandırılmadığı gerekçelerimizle güven tesis edememiştir. Düzenlemenin gizli ancak milli menfaatlere hizmet edeceği söz konusu ise farklı boyutlarıyla komisyon milletvekillerine bilgilendirme yapılmaması maddeyi kamuoyu nezdinde tartışılmalı hale getirmiştir.

Teklif edilen bu yargı bağımsızlığı sürecinde Adalet Bakanlığı dâhil edilmemiş ve hukuki etki analizini yapılmamıştır. Başka bir açıdan hem iç hukukumuzu hem uluslararası hukuku ilgilendiren bir kanuni düzenlemenin ihtisas alanı milletvekillerinin görüşlerine imkân verilebilmesi boyutuyla Adalet Komisyonu'nda görüşülmemesi maddenin etkin ve verimli tartışılmasına imkân yaratmamıştır. Bu gerekçelerle ilgili maddenin tüm boyutlarıyla şeffaf bir şekilde gerekçelendirilmesi kanaatle teklif metninden çıkarılarak yeniden düzenlenmesine yönelik verilen önergemiz Cumhurbaşkanlığı tarafından reddedilmiştir.

Madde 2

Teklifin bu maddesi ile 2577 sayılı Kanunda vergi davalarında yürütmenin durdurulması ile ilgili düzenleme yapılmaktadır.

Anayasa'nın 125 inci maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki hükmü düzenlemektedir:

"İdari işlemin uygulanması halinde telifisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe gösterilerek yürütmenin durdurulmasına karar verilebilir."

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununa göre Danıştay veya idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telifisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler.

Yürütmenin durdurulmasından amaç, "kamu düzeni"nin ve "hukuk düzeni"nin korunmasıdır. Yürütmenin durdurulması kararları ile ileride giderilebilmesi veya düzeltilmesi zor durumların önlenmesi amaçlanmıştır. Yürütmeyi durdurma kararı verilebilmesi için Kanunun aradığı her iki şartın birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Aranılan şartlardan yalnızca birinin varlığı da yeterli değildir. Kişilerin karşılaştıkları zorlukları "giderilmesi güç zarar" niteliğinde görmeleri mümkündür. Ancak yürütmeyi durdurma kararı verilirken, bulunması gerekli olan zararın ağır, giderilmesi güç veya imkânsız ve objektif olması gereklidir. Söz konusu kanun maddelerinin yorumundan da kanun koyucunun amacının bu yönde olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Maddenin ilk halinde bu kararın teminat karşılığı verilmesi öngörülürken değişikliğe gidilmiş, böylece yürütmeyi durdurma kararı verilmesi konusundaki koşullar biraz daha sıkı şartlara bağlanmıştır ki bunun temelinde, kanun koyucunun yürütmeyi durdurma kararı verilmesinin istisnai olması gerektiği düşüncesi yatmaktadır. Hal böyle iken böylesi yüksek teminat aranması hak arama hürriyetinin önünde engel teşkil edecek, Anayasaya aykırılık oluşturacaktır. Teminatı veren herkes yürütmeyi talep edebilirken parası olmayan bu haktan yoksun olacaktır. Anayasa ile güvence altına alınan bir hakka ulaşma ziyadesiyle zorlaşacaktır. Bu alanda sıkıntı yaşıyorsa yargı bağımsızlığı, adil yargılanma, hak arama hürriyeti ve eşitlik ilkesi çerçevesinde çözüm üretilmesi Anayasa ve hakkaniyete uygun olacaktır. Bunun yanı sıra yüzde elli teminat verilmesi halinde her zaman yürütmeyi durdurma kararı verilip verilmeyeceği de açık değildir. Bu durum eşitlik ilkesinin ihlali anlamına gelecektir.

Madde 3-4-5-6-7-8-9

Bireysel Emeklilik Sistemi'ne (BES) devlet katkısı 1 Ocak 2013 tarihi itibarıyla başlamış olup üst sınırı aşmamak kaydıyla katılımcıların katkı paylarının %25'i kadar tutar her ödeme döneminde katılımcıların sözleşme hesaplarına aktarılmaktadır. Türkiye'de kamu aracılığı ile yürütülen sosyal güvenlik sistemi emekli aylıkları açısından değerlendirildiğinde yetersiz kaldığı bu teklifte yer alan ve en düşük aylığın 1500 TL'den 2500 TL'ye çıkarıldığı madde ile açıkça ortaya konmuştur.

Sosyal Güvenlik Sistemimiz etkin bir şekilde işletilemediğinden, olması gerekenin çok altında emekli aylıkları almak zorunda kalan vatandaşlarımız mevcuttur. Dolayısıyla öncelikli olarak kamu eliyle yürütülen sosyal güvenlik sisteminin güçlendirilmesi önem arz etmektedir.

Devlet eliyle yürütülen emeklilik sisteminin eksikliğini gidermek amacıyla çalışanlara zorunlu olarak yapılmaya başlanan BES sözleşmelerinin tutarları düşük bir oran ile belirlendiğinden devlet katkısı sunulması sosyal devlet gereği görülebilir. Bu sebeple söz konusu sözleşmelere devlet katkısı sunulması tarafımızca desteklenmekte, bunun dışında kalan ve ihtiyaç sahibi olmayan kişilerin birikim amacıyla kullandıkları bu araca devlet katkısı sunulması kamu kaynaklarıyla haksız şekilde gelir artarını yapılmasına sebep olmaktadır. Katkı oranının %25'den %30'a çıkarılması bu adaletsizliği kuvvetlendirmektedir. Yılda 1,5 milyar TL'yi bulan ilave katkı oranının maliyeti hem istenilen tasarruf oranının yakalanmasına fayda sağlamayacak hem de gelir grupları arasındaki adaletsizliği arttıracaktır.

BES gününüz itibarıyla özel emeklilik sistemi olmaktan uzaklaşmıştır. Her geçen gün emeklilik amacı yerine birikim amacı haline dönüşmüştür. Birikim farklı enstrümanlarla da yapılabilecek olup devlet tarafından yılda yaklaşık 9 milyar TL'nin bu alana kullanılması etkin bir yöntem değildir.

Madde 10

Madde ile; BOTAŞ tarafından il ve bölge bazında kademeli doğal gaz satış fiyatı uygulanabileceği ve bu uygulama sürecinde Bakanlık görüşleri alınmak şartı düzenlenmiştir. Bu düzenlemeyi desteklemekle birlikte; madde hükmünün tek bir cümle ile dayanak oluşturuyor olması yasama faaliyetinin temel taşı kanun yapım süreci bağlamında eksik ve izaha muhtaçtır. İktidar madde özelinde bir yönetmelik çıkarılacağını ve detayların yönetmelikle belirleneceğini dile getirmiş olsada, teklif maddesine ilişkin düzenlemenin genel hatlarıyla teklif içinde yer almasının ve eksik olduğu belirgin olan bu düzenlemenin uygulamada bazı sıkıntılar ortaya çıkarması adına temel çerçevesinin madde metninde açıkça dile getirilmesinin doğru olacağı kanaatindeyiz.

Madde 11

İlgili düzenlemeye ilişkin madde gerekçesinde teklif sahibi tarafından; ülkemizde ve dünyada ham madde temininde ve tedarik zincirlerinde yaşanan aksaklıklarla girdi fiyatlarında yaşanan artışların maddeyi zorunlu kıldığı dile getirilmiştir. Teklifin bu gerekçesi sorunun tespiti ve sürecin doğru analiz edilebilmesine imkân tanımamaktadır. Şu açıkça ortadadır ki; enflasyonla mücadele etmeyi öncelik görmeyen, doğru ve ayakları yere basan bir ekonomi politikası hayata geçiremeyen iktidarın kontrolsüz ve rayından çıkmış ekonomi yönetimi sektörün ayakta kalamaması ve sözleşmelerin tasfiye riskini ortaya çıkarmıştır.

Maddeyi olumlu bulmakla birlikte kamu giderlerinin artacak olması uzun vadede hazineye yük oluşturmaktadır. İktidar günü kurtarmaya yönelik kanuni değişiklikler yapma alışkanlığı yerine yanlış ekonomi yönetimi anlayışını terk ederek ekonomik hayatın risklere karşı direncini yükseltmelidir.

Madde 12

AK Parti iktidarı özellikle geçtiğimiz Eylül ayından itibaren döviz kurundaki hareketliliği serbest bırakan, bunun enflasyon üzerindeki etkisini görmezden gelen bir politika içerisine girmiştir. Bu politika tercihi bilerek ve istenerek hükümet tarafından uygulanmıştır.

Sonuçlarını önceden görüp uyarılarımızı defalarca dile getirmemize rağmen bu yanlıştan geri dönülmemiş ve sonucunda 18 TL'yi gören döviz kuru ve yıllık %36'ya çıkan enflasyon ile karşı karşıya kalmıştır. 20 Aralık gecesi henüz kimin tarafından ne zaman yapıldığı bilinmeyen yüklü döviz satışlarıyla döviz kuru aşağı çekilmiştir. BDDK verilerine göre bu satışlara rağmen döviz tevdiat hesaplarındaki bakiye artmaya devam etmiştir. Bu adım ne dolarizasyonu ne de enflasyonu dizginleyememiştir.

Siyasi irade ise beyanlarının tersi yönde ani bir karar alarak döviz kurunu düşürmek amacıyla "kur korumalı TL mevduat" adıyla yeni bir enstrüman geliştirmiştir. Ülkemizdeki mevduat hesaplarında 3 ay ve üzeri vadede parası bulunan mudi sayısı oldukça azdır. Geliştirdiği bu enstrüman ile yüksek gelirli olan bir kesimin finansne edileceği ve bu maliyetin hazineye dolayısıyla vatandaşlarımıza yükleneceği aşikardır. Bu düzenleme gelir dağılımında bozulmalara neden olacak bir süreç ortaya çıkaracaktır.

Şu an görüşülen torba teklifin 12 nci maddesi de fiilen uygulamaya girmiş bu enstrümanın yasal çerçevesini belirlemektedir. Henüz kanun teklifi yasalasmadan piyasada bu ürünlerin kullanılmaya başlanması dahi Türkiye'nin hukuk devleti ilkesinden ne kadar uzaklaştığını göstermektedir. Öte yandan söz konusu enstrümanın hesap sahiplerine döviz kurunun faiz oranından yüksek olması şartıyla ödeyeceği tutarın Hazineye ilave yük getireceği bilinmektedir. Bu durum Anayasa'nın 2 inci maddesinde düzenlenen hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Yine Anayasa'nın 73 üncü maddesine de aykırılık görülmektedir. Söz konusu madde; her vatandaşın kamu giderlerine kendi gücü oranında ortak olacağını işaret etmektedir. Burada Hazineye yüklenecek ilave yükün bir kamu gideri olup olmadığı tartışmaya açıktır. Bu endişeye rağmen teklifin yasalasması sonucu uygulama devam eder ve ileri tarihte Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilecek olursa ekonomimiz açısından daha büyük bir kriz ortaya çıkabilir.

Uygulama ile birlikte iki paralı bir ekonomiden tek paralı bir ekonomiye geçiş yapılmıştır. Uygulamadan önce bir tarafta TL diğer tarafta Dolar varken uygulama ile birlikte dövizle hiç ilişkisi bulunmayanlar bile dövizle ilişkilendirilmiştir.

Kur korumalı TL mevduat sisteminin maliyeti bilinmemektedir. Konu ile ilgili detaylı bir etki analizi şu ana kadar yapılmamış olup; döviz kurunun vade sonunda nerede olacağı kestirilemediğinden doğru bir hesaplama yapmak mümkün görünmemektedir. İki ihtimal mümkün olmakla birlikte her ikisinin de farklı maliyetleri olacaktır. Birinci ihtimalde piyasanın bu ürünü kabul ederek sisteme giriş yapması ve bununla birlikte döviz kuru yükselirse ödenecek fark ile oluşacak maliyettir. Bu noktada özel tertip iç borçlanma senetlerinin ihracından Komisyon görüşmeleri esnasında vazgeçilmiş olması bankacılık sektörü açısından olumlu olmakla birlikte, söz konusu finansmanı için karşılaşılabilecek borç hazineye yük ortaya çıkaracaktır.

%17'den %25'e çıkan 10 yıllık devlet tahvillerinin olduğu ortamda Hazineye çıkacak yük endişe duyulması gereken bir noktadır. İkincisi ise piyasanın bu ürünü satın almaması sonucu yani mevcut durumun devam etmesi ile ortaya çıkan maliyettir. Her iki durumda da yürütülen yanlış politikalar sonucu; gerek Merkez Bankası tarafından yüklenilecek maliyet gerekse Hazine tarafından karşılanacak maliyet ekonomideki likiditeyi artıracak ve enflasyon üzerinde baskı oluşturacaktır.

Ayrıca söz konusu uygulamanın eninde sonunda yeni bir enflasyonist etki yaratacağı kuvvetle muhtemel görünmektedir. Ekonomide kaybedilen güveni yeniden tesis etmeye yarayacak daha etkin ve doğru çözümler sunmak gerekmektedir. Aksi takdirde içinde bulunduğumuz bu kısır döngü devam edecektir.

Madde 13

Teklif maddesi ile önerilen düzenleme en düşük gelir ve aylık ödemesinin 2500 TL olmasını düzenlemektedir. Emekli vatandaşlarımız yıllarca çalışarak elde ettikleri bu hakkın karşılığında zar zor, kıt kanaat geçinmek gibi bir durumla karşı karşıyadırlar. Emeklilerin sorunları ekonomik hayatın sorunlarının önemli bir parçasıdır. Yaşamlarının büyük bir bölümünü çalışarak geçiren ve sonrasında emekli olma hakkını elde eden emekli vatandaşlarımızın yaşlılıklarında mutlu, huzurlu ve ekonomik açıdan refah bir standardı yakalamalarını sağlamak sosyal devletin en temel gereği olmalıdır. İçinde bulunduğumuz ekonomik koşullar en düşük emekli maaşının 2500 TL çıkarılmasını anlamsız kılacaktır.

Komisyonunda en düşük emekli maaşının asgari ücrete yani 4250 TL'ye tekabül eden ücret olması yönünde vermiş olduğumuz önerge Cumhuriyet İttifakı partileri AK Parti ve MHP tarafından reddedilerek kabul edilmemiştir.

Yeni Madde İhdasına İlişkin Önerge

Kanun Teklifine 4/7/1956 tarih 6772 sayılı Devlet ve Ona Bağlı Müesseselerde Çalışan İşçilere Tediye Yapılması ve 6452 sayılı Kanunla 6212 sayılı Kanunun 2 nci Maddesinin Kaldırılması Hakkında Kanun'a ek madde eklenmesine yönelik bir madde teklifinde bulunulmuştur.

Teklif ile kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen işçilere (taşerondan kadroya geçenler dâhil) yılda iki kez yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararı ile kamu işçilerine 13 günlük ücretleri tutarında 4 adet ilave tediye ödenmektedir. Ayrıca kamu işçilerine toplu sözleşme ile sağlanan ikramiye hakkı ödenmektedir. Bu durum kamuda istihdam edilen personeller arasında ayrımcılığa neden olmaktadır. Bu hakkın kamuda istihdam edilen memur, sözleşmeli personel dâhil tüm işçiler için tanınması gerekmektedir. Bu gerekçelerle; teklife ihdas edilmesi önerilen bu madde önergesi AK Parti ve MHP milletvekilleri tarafından reddedilerek kabul edilmemiştir.

İçerdiği birçok maddeye olumlu görüşümüz olmakla birlikte, teklife, yukarıda belirttiğimiz hususlar doğrultusunda ve 1 inci, 2 nci, 12 nci ve 13 üncü maddelere ilişkin ortaya koymuş olduğumuz şerh neticesinde İYİ Parti olarak karşı oy kullanılmaktadır.

Durmuş Yılmaz

Ankara

GİRESUN MİLLETVEKİLİ CEMAL ÖZTÜRK
VE 77 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**BİREYSEL EMEKLİLİK TASARRUF VE
YATIRIM SİSTEMİ KANUNU İLE BAZI
KANUNLARDA VE 375 SAYILI KANUN
HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 40 ıncı maddesinin (III) numaralı fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“c) Banka nezdinde bulunan yabancı ülke merkez bankalarına ait para, alacak, mal, hak ve varlıklar haczedilemez, üzerlerine ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz konulamaz.”

MADDE 2- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davalarda, dava konusu tutarın %50’si oranında teminat alınmadan yürütmenin durdurulması kararı verilemez.”

MADDE 3- 28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (d), (h) ve (i) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) Bakanlık: Kurumun ilişkili olduğu Bakanlık,”

“b) Kurum: Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunu,”

“c) Kurul: Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurulunu,”

“d) Katılımcı: Emeklilik sözleşmesine göre ad ve hesabına şirket nezdinde bireysel emeklilik hesabı açılan gerçek kişiyi,”

“h) Portföy yöneticisi: Sermaye Piyasası Kurulundan portföy yöneticiliği yetki belgesi almış ve Sermaye Piyasası Kurulunca uygun görülen portföy yönetim şirketini,”

“ı) Saklayıcı: Emeklilik yatırım fonu portföyündeki varlıkların saklandığı ve Sermaye Piyasası Kurulunca uygun görülen saklama kuruluşunu,”

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**BİREYSEL EMEKLİLİK TASARRUF VE
YATIRIM SİSTEMİ KANUNU İLE BAZI
KANUNLARDA VE 375 SAYILI KANUN
HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 40 ıncı maddesinin (III) numaralı fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“c) Banka nezdinde bulunan yabancı ülke merkez bankalarına ait para, alacak, mal, hak ve varlıklar haczedilemez, üzerlerine ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz konulamaz.”

MADDE 2- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Vergi kanunları uyarınca iadesi talep edilen vergilere ilişkin olarak açılan davalarda, dava konusu tutarın yüzde ellisi oranında teminat alınmadan yürütmenin durdurulması kararı verilemez.”

MADDE 3- 28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (d), (h) ve (i) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) Bakanlık: Kurumun ilişkili olduğu Bakanlık,”

b) Kurum: Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunu,

c) Kurul: Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurulunu,

d) Katılımcı: Emeklilik sözleşmesine göre ad ve hesabına şirket nezdinde bireysel emeklilik hesabı açılan gerçek kişiyi,”

“h) Portföy yöneticisi: Sermaye Piyasası Kurulundan portföy yöneticiliği yetki belgesi almış ve Sermaye Piyasası Kurulunca uygun görülen portföy yönetim şirketini,

ı) Saklayıcı: Emeklilik yatırım fonu portföyündeki varlıkların saklandığı ve Sermaye Piyasası Kurulunca uygun görülen saklama kuruluşunu,”

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
77 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 4- 4632 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasının üçüncü ve dördüncü cümleleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir. “Ancak Kurumca belirlenen hallerde ve koşullarda katılımcıya sistemden ayrılmadan, Devlet katkısı hesabındaki tutarlar hariç hesabındaki birikim tutarının yüzde ellisine kadar kısmen ödeme yapılabilir. Bu durumda kısmen yapılan ödeme tutarının yüzde yirmibeşini aşmamak üzere Devlet katkısı hesabındaki tutardan da ödeme yapılabilir.”

“Bu fıkra kapsamında yapılacak işlemlere ilişkin, Devlet katkısına dair uygulamalar dahil olmak üzere, esas ve usuller Bakanlığın uygun görüşü alınarak Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 5 - 4632 sayılı Kanunun 17 ncı maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun ilgili hükümlerine göre bireysel emeklilik sözleşmelerinin temlik edilmesi durumunda, 5 inci ve 6 ncı maddelerde belirtilen hakların kullanımı ile söz konusu uygulamaya ilişkin diğer esas ve usuller Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 6 - 4632 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, dördüncü fıkrasında yer alan “veya katılımcılara yapılacak Devlet katkısı ödemesine mahsup edilebilir. Hak kazanılmayan tutarlarla ilgili mahsuplaşma işlemleri ile bu işlemlerin gerçekleştirilme sürelerine ilişkin esas ve usuller Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Müsteşarlıkça belirlenir” ibaresi madde metninden çıkarılmış, fıkrada yer alan “Müsteşarlığa” ibaresi “Bakanlığa” şeklinde, “Müsteşarlıkça” ibaresi “Bakanlığın uygun görüşüyle, Kurumca” şeklinde, altıncı fıkrasında yer alan “Müsteşarlığa” ibaresi “Bakanlığa” şeklinde, sekizinci fıkrasında yer alan “Müsteşarlıkça emeklilik” ibaresi “Bakanlıkça emeklilik”, “Müsteşarlıkça tanımlanan” ibaresi “Kurumca tanımlanan” şeklinde, “için Müsteşarlıkça emeklilik” ibaresi “için Bakanlıkça veya Kurumca emeklilik” şeklinde, dokuzuncu

MADDE 4- 4632 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasının üçüncü ve dördüncü cümleleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak Kurumca belirlenen hallerde ve koşullarda katılımcıya sistemden ayrılmadan, Devlet katkısı hesabındaki tutarlar hariç hesabındaki birikim tutarının yüzde ellisine kadar kısmen ödeme yapılabilir. Bu durumda kısmen yapılan ödeme tutarının yüzde yirmibeşini aşmamak üzere Devlet katkısı hesabındaki tutardan da ödeme yapılabilir.”

“Bu fıkra kapsamında yapılacak işlemlere ilişkin, Devlet katkısına dair uygulamalar dahil olmak üzere, esas ve usuller Bakanlığın uygun görüşü alınarak Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 5- 4632 sayılı Kanunun 17 ncı maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun ilgili hükümlerine göre bireysel emeklilik sözleşmelerinin temlik edilmesi durumunda, 5 inci ve 6 ncı maddelerde belirtilen hakların kullanımı ile söz konusu uygulamaya ilişkin diğer esas ve usuller Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 6- 4632 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, dördüncü fıkrasında yer alan “veya katılımcılara yapılacak Devlet katkısı ödemesine mahsup edilebilir. Hak kazanılmayan tutarlarla ilgili mahsuplaşma işlemleri ile bu işlemlerin gerçekleştirilme sürelerine ilişkin esas ve usuller Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Müsteşarlıkça belirlenir” ibaresi madde metninden çıkarılmış, fıkrada yer alan “Müsteşarlığa” ibaresi “Bakanlığa” şeklinde, “Müsteşarlıkça” ibaresi “Bakanlığın uygun görüşüyle, Kurumca” şeklinde, altıncı fıkrasında yer alan “Müsteşarlığa” ibaresi “Bakanlığa” şeklinde, sekizinci fıkrasında yer alan “Müsteşarlıkça emeklilik” ibaresi “Bakanlıkça emeklilik” şeklinde, “Müsteşarlıkça tanımlanan” ibaresi “Kurumca tanımlanan” şeklinde, “için Müsteşarlıkça emeklilik” ibaresi “için Bakanlıkça veya Kurumca emeklilik” şeklinde, dokuzuncu

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
77 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

fıkrasında yer alan “Müşteralıkça” ibareleri “Bakanlıkça” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İşveren tarafından ödenenler hariç Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı katılımcılar ile 29/5/2009 tarihli ve 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 28 inci maddesi kapsamındaki katılımcılar adına bireysel emeklilik hesabına ödenen katkı paylarının yüzde otuzuna karşılık gelen tutar, şirketler tarafından emeklilik gözetim merkezine iletilen bilgiler esas alınarak Devlet katkısı olarak emeklilik gözetim merkezince hesaplanır. Cumhurbaşkanı, yabancı para cinsinden yapılan katkı payı ödemeleri için bu oranı yüzde ona kadar indirmeye yetkilidir. Devlet katkısı, Bakanlık bütçesine konulan ödenekten katılımcıların ilgili hesaplarına şirketler aracılığıyla aktarılmak üzere emeklilik gözetim merkezine ödenir. Bir katılımcı için bir takvim yılında ödenen ve Devlet katkısı tutarının hesaplanmasına esas teşkil eden katkı paylarının toplamı ilgili takvim yılına ait hesaplamaya ilişkin dönemin sona erdiği tarihte geçerli brüt asgari ücretin hesaplama dönemine isabet eden toplam tutarını aşamaz. Şu kadar ki, anılan sınırı aşan katkı payları için, Bakanlığın uygun görüşüyle, Kurumca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde, ilgili katkı payının ödendiği yılı takip eden takvim yıllarında da Devlet katkısı hesaplaması ve ödemesi yapılabilir. Bu ödenekten bütçenin diğer kalemlerine hiçbir şekilde aktarma yapılamaz. Devlet katkısı, katkı payı ödemelerinden ayrı olarak takip edilir.”

“Bu madde çerçevesinde, Bakanlık hesabına emeklilik şirketlerince yapılan ödemelerden, ilgili mevzuatında belirlenen usul ve esaslar dahilinde fazla veya yersiz ödendiği tespit edilenler, Bakanlık bütçesine konulan ödenekten emeklilik şirketlerinin ilgili hesaplarına aktarılmak üzere emeklilik gözetim merkezine ödenir. Fazladan ödenen tutarlar için ayrıca faiz ödenmez.”

MADDE 7 - 4632 sayılı Kanunun ek 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Müşteralıkça” ibaresi “Kurumca” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, beşinci fıkrasında yer alan “Müşteralık” ibaresi

fıkrasında yer alan “Müşteralıkça” ibareleri “Bakanlıkça” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İşveren tarafından ödenenler hariç Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı katılımcılar ile 5901 sayılı Kanunun 28 inci maddesi kapsamındaki katılımcılar adına bireysel emeklilik hesabına ödenen katkı paylarının yüzde otuzuna karşılık gelen tutar, şirketler tarafından emeklilik gözetim merkezine iletilen bilgiler esas alınarak Devlet katkısı olarak emeklilik gözetim merkezince hesaplanır. Cumhurbaşkanı, yabancı para cinsinden yapılan katkı payı ödemeleri için bu oranı yüzde ona kadar indirmeye yetkilidir. Devlet katkısı, Bakanlık bütçesine konulan ödenekten katılımcıların ilgili hesaplarına şirketler aracılığıyla aktarılmak üzere emeklilik gözetim merkezine ödenir. Bir katılımcı için bir takvim yılında ödenen ve Devlet katkısı tutarının hesaplanmasına esas teşkil eden katkı paylarının toplamı ilgili takvim yılına ait hesaplamaya ilişkin dönemin sona erdiği tarihte geçerli brüt asgari ücretin hesaplama dönemine isabet eden toplam tutarını aşamaz. Şu kadar ki, anılan sınırı aşan katkı payları için, Bakanlığın uygun görüşüyle, Kurumca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde, ilgili katkı payının ödendiği yılı takip eden takvim yıllarında da Devlet katkısı hesaplaması ve ödemesi yapılabilir. Bu ödenekten bütçenin diğer kalemlerine hiçbir şekilde aktarma yapılamaz. Devlet katkısı, katkı payı ödemelerinden ayrı olarak takip edilir.”

“Bu madde çerçevesinde, Bakanlık hesabına emeklilik şirketlerince yapılan ödemelerden, ilgili mevzuatında belirlenen usul ve esaslar dahilinde fazla veya yersiz ödendiği tespit edilenler, Bakanlık bütçesine konulan ödenekten emeklilik şirketlerinin ilgili hesaplarına aktarılmak üzere emeklilik gözetim merkezine ödenir. Fazladan ödenen tutarlar için ayrıca faiz ödenmez.”

MADDE 7- 4632 sayılı Kanunun ek 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Müşteralıkça” ibaresi “Kurumca” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, beşinci fıkrasında yer alan “Müşteralık” ibaresi

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
77 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“Bakanlığın uygun görüşüyle, Kurum” şeklinde, “Müsteşarlıkça” ibaresi “Bakanlığın uygun görüşüyle, Kurumca” şeklinde, yedinci fıkrasında yer alan “Bakan” ibaresi “Bakanlığın uygun görüşüyle, Kurul” şeklinde, “Müsteşarlığın” ibaresi “Bakanlığın uygun görüşüyle, Kurumun” şeklinde değiştirilmiş, fıkra da yer alan “güvenli” ibaresi metinden çıkarılmış ve sekizinci fıkrada yer alan “Müsteşarlık” ibaresi “Bakanlığın uygun görüşüyle, Kurum” şeklinde değiştirilmiştir.

“Kırk beş yaşını doldurmuş çalışanlar, talep etmeleri halinde anılan planlara dahil edilebilir.”

MADDE 8- 4632 sayılı Kanunun, bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilen maddeleri dışında kalan diğer maddelerinde yer alan “Müsteşarlık” ibareleri “Kurum” şeklinde, “Müsteşarlıkça” ibareleri “Kurumca” şeklinde, “Müsteşarlığın” ibareleri “Kurumun” şeklinde, “Müsteşarlığa” ibareleri “Kuruma” şeklinde, “Bakan” ibareleri “Kurul” şeklinde, “Bakanlığın” ibareleri “Kurulun” şeklinde, “Kurulca” ibareleri “Sermaye Piyasası Kurulunca” şeklinde, “Kurul” ibareleri “Sermaye Piyasası Kurulu” şeklinde, “Kurulun” ibareleri “Sermaye Piyasası Kurulunun” şeklinde, “Kurula” ibareleri “Sermaye Piyasası Kuruluna” şeklinde, “Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunca” ibaresi “Kurumca” şeklinde ve “Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu” ibaresi “Kurum” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9 - 4632 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 5 - Ek 1 inci madde kapsamında, yabancı para cinsinden yapılan katkı payı ödemeleri hariç olmak üzere, Devlet katkısına konu katkı paylarının; bu maddenin yürürlük tarihinden önce şirket hesaplarına intikal edenler için yüzde yirmibeşine ve yürürlük tarihinden sonra şirket hesaplarına intikal edenler için ise yüzde otuzuna karşılık gelen tutar, bireysel emeklilik sözleşmelerinde herhangi bir tadil işlemine gerek kalmaksızın, Devlet katkısı olarak hesaplanmaya devam eder.”

“Bakanlığın uygun görüşüyle, Kurum” şeklinde, “Müsteşarlıkça” ibaresi “Bakanlığın uygun görüşüyle, Kurumca” şeklinde, yedinci fıkrasında yer alan “Bakan” ibaresi “Bakanlığın uygun görüşüyle, Kurul” şeklinde, “Müsteşarlığın” ibaresi “Bakanlığın uygun görüşüyle, Kurumun” şeklinde değiştirilmiş, fıkra da yer alan “güvenli” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve sekizinci fıkrasında yer alan “Müsteşarlık” ibaresi “Bakanlığın uygun görüşüyle, Kurum” şeklinde değiştirilmiştir.

“Kırk beş yaşını doldurmuş çalışanlar, talep etmeleri halinde anılan planlara dahil edilebilir.”

MADDE 8- 4632 sayılı Kanunun, bu maddeyi ihdas eden Kanunla yapılan değişiklikleri saklı kalmak kaydıyla, anılan Kanunda yer alan “Müsteşarlık” ibareleri “Kurum” şeklinde, “Müsteşarlıkça” ibareleri “Kurumca” şeklinde, “Müsteşarlığın” ibareleri “Kurumun” şeklinde, “Müsteşarlığa” ibareleri “Kuruma” şeklinde, “Bakan” ibareleri “Kurul” şeklinde, “Bakanlığın” ibareleri “Kurulun” şeklinde, “Kurulca” ibareleri “Sermaye Piyasası Kurulunca” şeklinde, “Kurul” ibareleri “Sermaye Piyasası Kurulu” şeklinde, “Kurulun” ibareleri “Sermaye Piyasası Kurulunun” şeklinde, “Kurula” ibareleri “Sermaye Piyasası Kuruluna” şeklinde, “Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunca” ibaresi “Kurumca” şeklinde ve “Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu” ibaresi “Kurum” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9- 4632 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 5- Ek 1 inci madde kapsamında, yabancı para cinsinden yapılan katkı payı ödemeleri hariç olmak üzere, Devlet katkısına konu katkı paylarının; bu maddenin yürürlük tarihinden önce şirket hesaplarına intikal edenler için yüzde yirmibeşine ve yürürlük tarihinden sonra şirket hesaplarına intikal edenler için ise yüzde otuzuna karşılık gelen tutar, bireysel emeklilik sözleşmelerinde herhangi bir tadil işlemine gerek kalmaksızın, Devlet katkısı olarak hesaplanmaya devam eder.”

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
77 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 10 - 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 11 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“BOTAŞ tarafından Bakanlık görüşleri alınmak kaydı ile bölgesel ve iklimsel koşullar dikkate alınarak il veya bölge bazında kademeli doğal gaz satış fiyatı uygulanabilir.”

MADDE 11- 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Ek fiyat farkı ve/veya sözleşmelerin devri

GEÇİCİ MADDE 5- Ülkemizde ve dünyada hammadde temininde ve tedarik zincirlerinde yaşanan aksaklıklar ile girdi fiyatlarındaki beklenmeyen artışlar nedeniyle 1/12/2021 tarihinden önce 4734 sayılı Kanuna göre ihalesi yapılan ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla devam eden veya bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce fesih veya tasfiye edilmeksizin kabulü/geçici kabulü yapılan mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin Türk Lirası üzerinden yapılan sözleşmelerde, 1/7/2021 ile 31/12/2021 tarihleri arasında (bu tarihler dâhil) gerçekleştirilen kısımlar için, ihale dokümanında fiyat farkı verilmesine ilişkin hüküm bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, 1/7/2021 ile 30/11/2021 tarihleri arasında (bu tarihler dâhil) ihalesi yapılan işlerde ihale tarihinin (son teklif verme tarihi) içinde bulunduğu aya ait endeks, 1/7/2021 tarihinden önce ihale edilen işlerde ise 2021 yılı Haziran ayına ait endeks temel endeks olarak kabul edilerek ve sözleşme fiyatları kullanılarak yüklenicinin başvurusu üzerine sözleşmesine göre hesaplanan fiyat farkına ilave olarak ek fiyat farkı verilebilir.

Ayrıca bu kapsamdaki sözleşmeler, yüklenicinin başvurusu ve idarenin onayı ile devredilebilir. Devredilen sözleşmelerde devir alacaklarda ilk ihaledeki şartlar, devir tarihi itibarıyla aranacak olup devirden kaynaklanan kısıtlama ve yaptırımlar uygulanmaz. Yüklenimi ortak girişim tarafından yürütülen sözleşmelerde ortaklar arasında devir veya hisse devirlerinde ilk ihaledeki yeterlik şartları aranmaz. Sözleşmeyi devreden yüklenicinin teminatı iade edilir. Bu kapsamda devredilecek sözleşmelerden damga vergisi alınmaz.

MADDE 10- 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 11 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“BOTAŞ tarafından Bakanlık görüşü alınmak kaydı ile bölgesel ve iklimsel koşullar dikkate alınarak il veya bölge bazında kademeli doğal gaz satış fiyatı uygulanabilir.”

MADDE 11- 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Ek fiyat farkı ve/veya sözleşmelerin devri

GEÇİCİ MADDE 5- Ülkemizde ve dünyada hammadde temininde ve tedarik zincirlerinde yaşanan aksaklıklar ile girdi fiyatlarındaki beklenmeyen artışlar nedeniyle 1/12/2021 tarihinden önce 4734 sayılı Kanuna göre ihalesi yapılan ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla devam eden veya bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce fesih veya tasfiye edilmeksizin kabulü/geçici kabulü yapılan mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin Türk lirası üzerinden yapılan sözleşmelerde, 1/7/2021 ile 31/12/2021 tarihleri arasında (bu tarihler dâhil) gerçekleştirilen kısımlar için, ihale dokümanında fiyat farkı verilmesine ilişkin hüküm bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, 1/7/2021 ile 30/11/2021 tarihleri arasında (bu tarihler dâhil) ihalesi yapılan işlerde ihale tarihinin (son teklif verme tarihi) içinde bulunduğu aya ait endeks, 1/7/2021 tarihinden önce ihale edilen işlerde ise 2021 yılı Haziran ayına ait endeks temel endeks olarak kabul edilerek ve sözleşme fiyatları kullanılarak yüklenicinin başvurusu üzerine sözleşmesine göre hesaplanan fiyat farkına ilave olarak ek fiyat farkı verilebilir.

Ayrıca bu kapsamdaki sözleşmeler, yüklenicinin başvurusu ve idarenin onayı ile devredilebilir. Devredilen sözleşmelerde devir alacaklarda ilk ihaledeki şartlar, devir tarihi itibarıyla aranacak olup devirden kaynaklanan kısıtlama ve yaptırımlar uygulanmaz. Yüklenimi ortak girişim tarafından yürütülen sözleşmelerde ortaklar arasında devir veya hisse devirlerinde ilk ihaledeki yeterlik şartları aranmaz. Sözleşmeyi devreden yüklenicinin teminatı iade edilir. Bu kapsamda devredilecek sözleşmelerden damga vergisi alınmaz.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
77 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Sözleşmenin bu madde kapsamında devredilmesi durumunda birinci fıkra hükmü saklı kalmak üzere yüklenici devir tarihine kadar gerçekleştirdiği işler ya da imalatlar dışında idareden herhangi bir mali hak talebinde bulunamaz. Yüklenici tarafından idarece uygun görülecek can ve mal güvenliği ile yapı güvenliğine yönelik tedbirlerin alınması şarttır.

Bu madde kapsamında ek fiyat farkı verilebilecek alım türlerini, ürün ve girdileri, ek fiyat farkı verilmesi veya sözleşmenin devri için idareye başvuru süreleri ile devir işlemlerinin tamamlanacağı süre dâhil ek fiyat farkı hesaplamalarına ve sözleşmelerin devrine ilişkin esas ve usulleri tespitte Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.

4734 sayılı Kanundan istisna edilen mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinden Türk Lirası üzerinden yapılan sözleşmeler için idareler tarafından bu maddeye uygun olarak ilgili mevzuatında düzenleme yapılabilir.”

MADDE 12- 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 35- Finansal istikrara katkı sağlamak ve gerçek kişilerin mevduat ve katılma hesaplarının getirilerini kur artışlarına karşı desteklemek amacıyla bankalar nezdinde 21/12/2021 ve 31/12/2022 tarihleri arasında açılan Türk Lirası vadeli mevduat ve katılma hesaplarına aktarılacak üzere Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına nakit kaynak aktarmaya ve/veya bu amaçla bankalara özel tertip Devlet iç borçlanma senedi ihraç etmeye ve ihraç edilecek senet tutarı ile ihraç yapılacak bankaları belirlemeye, özel tertip Devlet iç borçlanma senedi ve nakit kaynak aktarımı için Bakanlık bütçesinde mevcut ya da yeni açılacak tertiplere ödenek eklemeye Hazine ve Maliye Bakanı yetkilidir.

Bu madde kapsamında ödenecek destek tutarını ve hesaplama yöntemini, destekten yararlanacak gerçek kişi kapsamını, hesap türlerini, vadeleri, limitleri, hesapların vadeden önce kapatılması durumunda yapılabilecek kesintiler ile bu kesintilerin Hazine ve Maliye

Sözleşmenin bu madde kapsamında devredilmesi durumunda birinci fıkra hükmü saklı kalmak üzere yüklenici devir tarihine kadar gerçekleştirdiği işler ya da imalatlar dışında idareden herhangi bir mali hak talebinde bulunamaz. Yüklenici tarafından idarece uygun görülecek can ve mal güvenliği ile yapı güvenliğine yönelik tedbirlerin alınması şarttır.

Bu madde kapsamında ek fiyat farkı verilebilecek alım türlerini, ürün ve girdileri, ek fiyat farkı verilmesi veya sözleşmenin devri için idareye başvuru süreleri ile devir işlemlerinin tamamlanacağı süre dâhil ek fiyat farkı hesaplamalarına ve sözleşmelerin devrine ilişkin esas ve usulleri tespitte Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.

4734 sayılı Kanundan istisna edilen mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinden Türk Lirası üzerinden yapılan sözleşmeler için idareler tarafından bu maddeye uygun olarak ilgili mevzuatında düzenleme yapılabilir.”

MADDE 12- 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 35- Finansal istikrara katkı sağlamak ve gerçek kişilerin mevduat ve katılma hesaplarının getirilerini kur artışlarına karşı desteklemek amacıyla bankalar nezdinde 21/12/2021 ve 31/12/2022 tarihleri arasında açılan Türk Lirası vadeli mevduat ve katılma hesaplarına aktarılacak üzere Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına nakit kaynak aktarmaya ve nakit kaynak aktarımı için Bakanlık bütçesinde mevcut ya da yeni açılacak tertiplere ödenek eklemeye Hazine ve Maliye Bakanı yetkilidir.

Bu madde kapsamında ödenecek destek tutarını ve hesaplama yöntemini, destekten yararlanacak gerçek kişi kapsamını, hesap türlerini, vadeleri, limitleri, hesapların vadeden önce kapatılması durumunda yapılabilecek kesintiler ile bu kesintilerin Hazine ve Maliye Bakanlığına aktarılmasını, bu madde kapsamında destek olarak aktarılabilecek kaynağın kullanılması ile uygulamaya ve denetime ilişkin usul ve esasları belirlemeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
77 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bakanlığına aktarılmasını, bu madde kapsamında destek olarak aktarılacak kaynağın kullanılmasını ile uygulamaya ve denetime ilişkin usul ve esasları belirlemeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.

Bu maddenin birinci fıkrasında yer alan nihai hesap açma tarihini öne çekmeye veya 31/12/2023 tarihine kadar uzatmaya Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, bu maddenin uygulanması kapsamında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve bankalardan gerekli veri ve bilgiyi talep edebilir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası veya bankalar talep edilen veri ve bilgiyi Hazine ve Maliye Bakanlığının belirleyeceği şekil ve süreler içerisinde vermekle yükümlü olup, veri ve bilginin birinci fıkrada belirtilen amaç çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığına verilmesinde özel kanunlardaki yasaklayıcı ve sınırlayıcı hükümler uygulanmaz.

Bu madde kapsamında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından aktarılacak desteğin hak sahipliğinin tespiti ile desteğin doğru ve tam hesaplanmasından, Türk Lirası vadeli mevduat ve katılma hesaplarının açıldığı banka sorumludur. Haksız olarak verildiği tespit edilen destek tutarı, bankaya ödendiği tarihten tahsil edildiği tarihe kadar 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre hesaplanacak gecikme zammıyla birlikte anılan Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.”

MADDE 13- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun ek 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “1.500” ibaresi “2.500” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 14- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine aşağıdaki alt bent eklenmiş, bendin son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“4) Tam mükellefiyete tabi diğer yatırım fonu katılma paylarından elde ettikleri kâr payları (portföyünde yabancı para birimi cinsinden varlık ve altın ile diğer kıymetli madenler ve bunlara dayalı sermaye piyasası araçları bulunan yatırım fonlarından elde edilen kazançlar hariç).”

Birinci fıkrada yer alan nihai hesap açma tarihini öne çekmeye veya 31/12/2023 tarihine kadar uzatmaya Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, bu maddenin uygulanması kapsamında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve bankalardan gerekli veri ve bilgiyi talep edebilir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası veya bankalar talep edilen veri ve bilgiyi Hazine ve Maliye Bakanlığının belirleyeceği şekil ve süreler içerisinde vermekle yükümlü olup, veri ve bilginin birinci fıkrada belirtilen amaç çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığına verilmesinde diğer kanunlardaki yasaklayıcı ve sınırlayıcı hükümler uygulanmaz.

Bu madde kapsamında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından aktarılacak desteğin hak sahipliğinin tespiti ile desteğin doğru ve tam hesaplanmasından, Türk lirası vadeli mevduat ve katılma hesaplarının açıldığı banka sorumludur. Haksız olarak verildiği tespit edilen destek tutarı, bankaya ödendiği tarihten tahsil edildiği tarihe kadar 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre hesaplanacak gecikme zammıyla birlikte anılan Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.”

MADDE 13- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun ek 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “1.500” ibaresi “2.500” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 14- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine aşağıdaki alt bent eklenmiş ve bendin son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“4) Tam mükellefiyete tabi diğer yatırım fonu katılma paylarından elde ettikleri kâr payları (portföyünde yabancı para birimi cinsinden varlık ve altın ile diğer kıymetli madenler ve bunlara dayalı sermaye piyasası araçları bulunan yatırım fonlarından elde edilen kazançlar hariç).”

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
77 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“Diğer yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr payları bu istisnadan yararlanamaz.”

MADDE 15- 5520 sayılı Kanunun 32 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(7) İhracat yapan kurumların münhasıran ihracattan elde ettikleri kazançlarına kurumlar vergisi oranı 1 puan indirimli uygulanır.

(8) Sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim faaliyetiyle işteğ eden kurumların münhasıran üretim faaliyetinden elde ettiği kazançlarına kurumlar vergisi oranı 1 puan indirimli uygulanır. Bu kazançların ihracata isabet eden kısmı için yedinci fıkra hükmüne göre ayrıca indirim uygulanmaz.

(9) Yedinci ve sekizinci fıkralardaki indirimli oranlar, madde kapsamındaki diğer indirimler uygulandıktan sonraki kurumlar vergisi oranı üzerine uygulanır.”

MADDE 16 - 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 38- 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununa göre düzenlenen Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşmenin İkinci Kısım Birinci Bölümünün 5 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca %5 artış oranı üzerinden belirlenmiş olan katsayılar, sözleşme ücreti artış oranları ve ücret tavanları ile 7 nci madde uyarınca 2022 yılının birinci altı aylık dönemi için belirlenmiş olan ortalama ücret toplamı üst sınırı %7,5 oranına göre yeniden belirlenerek uygulanır. Aynı Bölümün 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan %5 oranı %7,5 olarak uygulanır.”

MADDE 17- Bu Kanunun;

a) 12 nci maddesi 21/12/2021 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

b) 13 üncü maddesi 2022 yılı Ocak ayı ödeme döneminden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

“Diğer yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr payları bu istisnadan yararlanamaz.”

MADDE 15- 5520 sayılı Kanunun 32 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(7) İhracat yapan kurumların münhasıran ihracattan elde ettikleri kazançlarına kurumlar vergisi oranı 1 puan indirimli uygulanır.

(8) Sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim faaliyetiyle işteğ eden kurumların münhasıran üretim faaliyetinden elde ettikleri kazançlarına kurumlar vergisi oranı 1 puan indirimli uygulanır. Bu kazançların ihracata isabet eden kısmı için yedinci fıkra hükmüne göre ayrıca indirim uygulanmaz.

(9) Yedinci ve sekizinci fıkralardaki indirimli oranlar, bu madde kapsamındaki diğer indirimler uygulandıktan sonraki kurumlar vergisi oranı üzerine uygulanır.”

MADDE 16- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 38- 4688 sayılı Kanuna göre düzenlenen Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşmenin İkinci Kısım Birinci Bölümünün 5 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca %5 artış oranı üzerinden belirlenmiş olan katsayılar, sözleşme ücreti artış oranları ve ücret tavanları ile 7 nci maddesi uyarınca 2022 yılının birinci altı aylık dönemi için belirlenmiş olan ortalama ücret toplamı üst sınırı %7,5 oranına göre yeniden belirlenerek uygulanır. Aynı Bölümün 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan %5 oranı %7,5 olarak uygulanır.”

MADDE 17- Bu Kanunun;

a) 12 nci maddesi 21/12/2021 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

b) 13 üncü maddesi 2022 yılı Ocak ayı ödeme döneminden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
77 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

c) 14 ve 15 inci maddeleri 1/1/2022 tarihinden, özel hesap dönemine tabi olan mükelleflerde 2022 takvim yılında başlayan özel hesap döneminin başından itibaren elde edilen kazançlara uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

ç) 16 ncı maddesi 1/1/2022 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

d) Diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 18- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

c) 14 üncü ve 15 inci maddeleri 1/1/2022 tarihinden, özel hesap dönemine tabi olan mükelleflerde 2022 takvim yılında başlayan özel hesap döneminin başından itibaren elde edilen kazançlara uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

ç) 16 ncı maddesi 1/1/2022 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

d) Diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 18- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

